

 ipc
instytut badawczy

RAPORT

Z BADAŃ ILOŚCIOWYCH

REALIZOWANY NA ZLECENIE POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

Politechnika Wrocławska

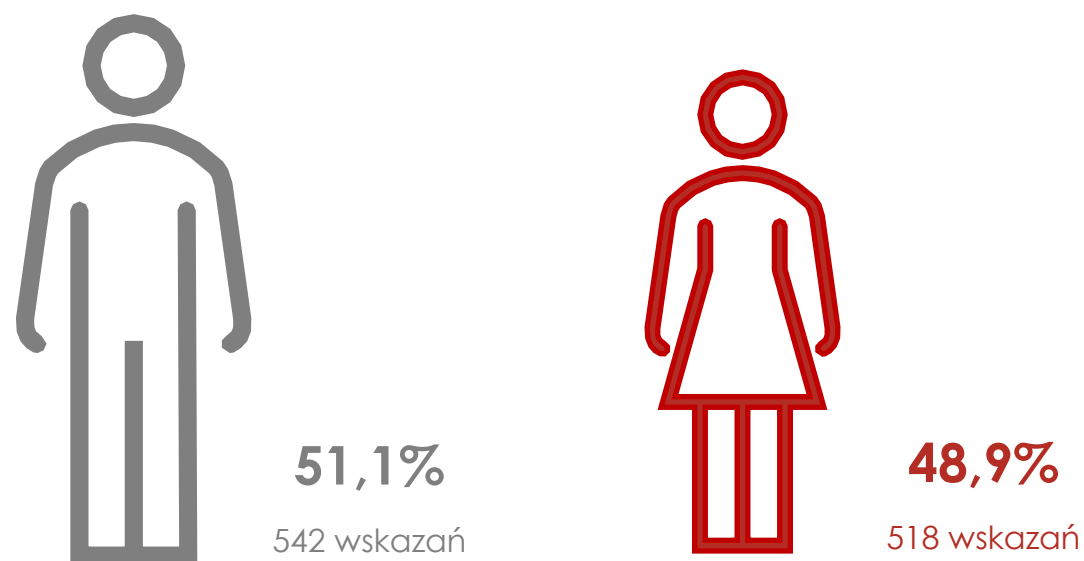
Kwiecień 2024

PRÓBA BADAWCZA

Politechnika
Wroclawska

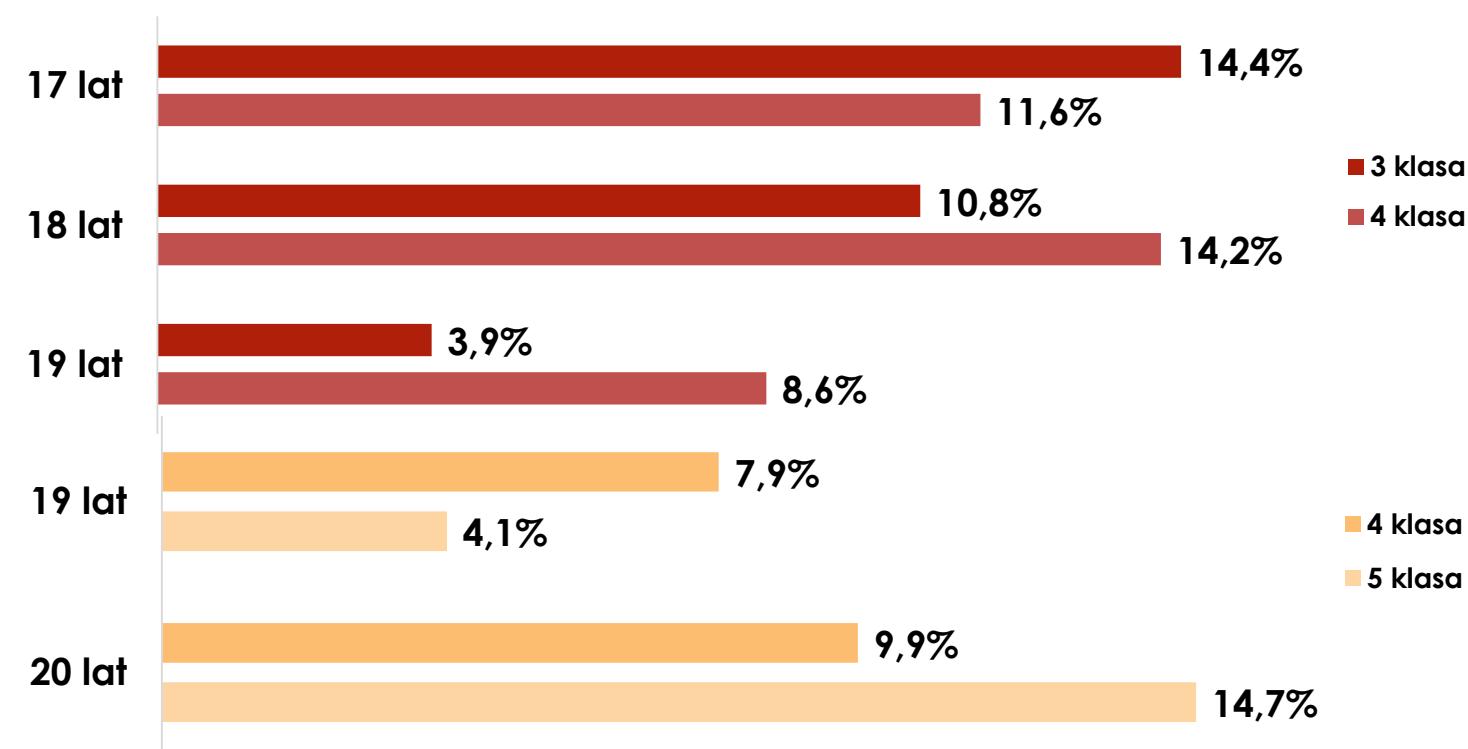
Struktura płci badanych
(N= 1060)

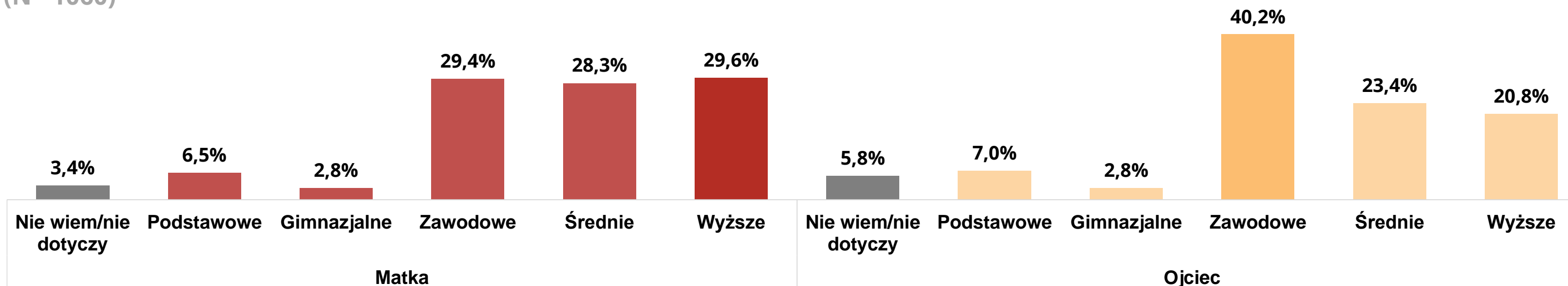
Struktura próby - wiek oraz rodzaj szkoły i klasa
(N= 1060)

LICEUM
63,4%
672 wskazań

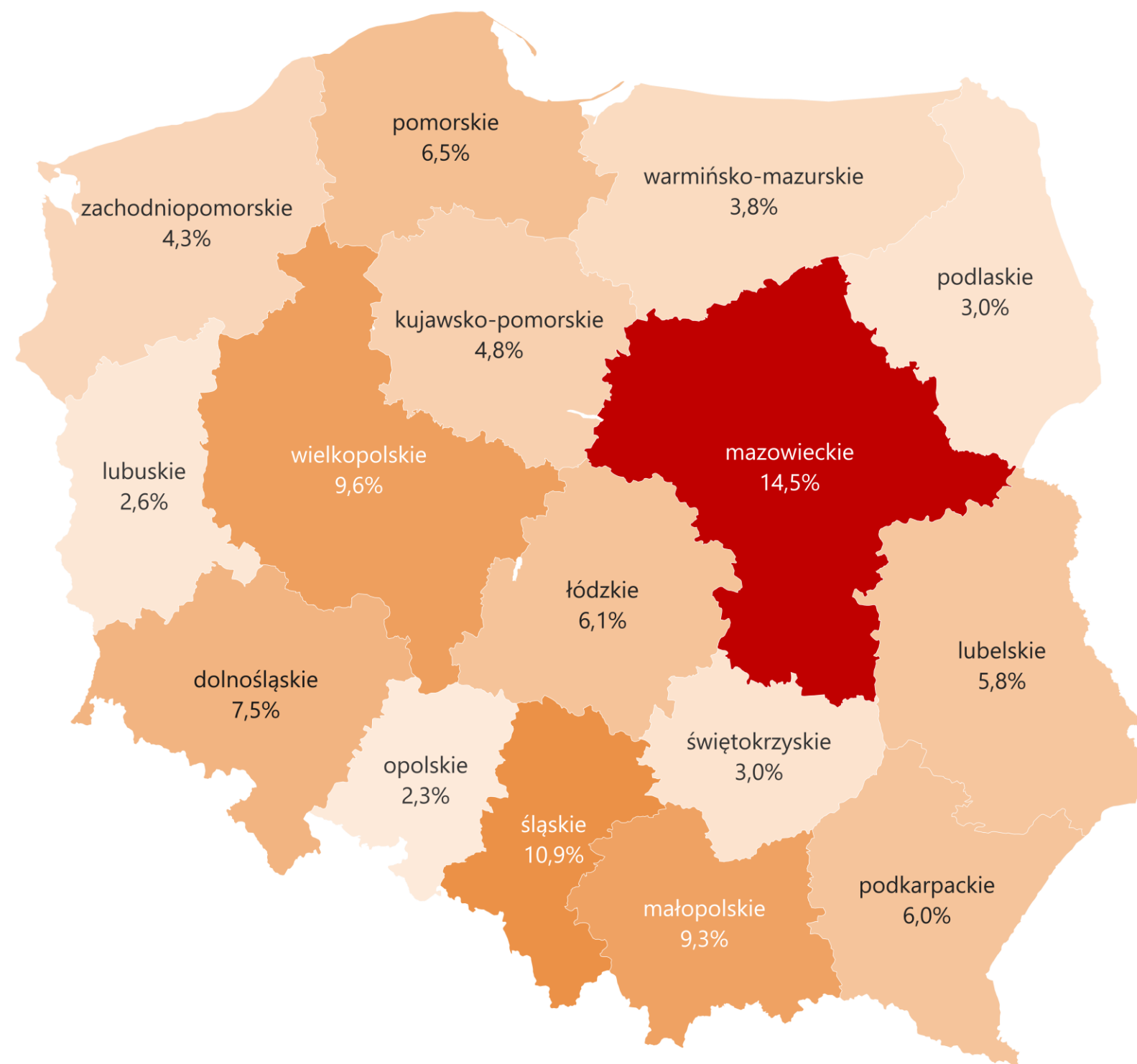
TECHNIKUM
36,6%
388 wskazań

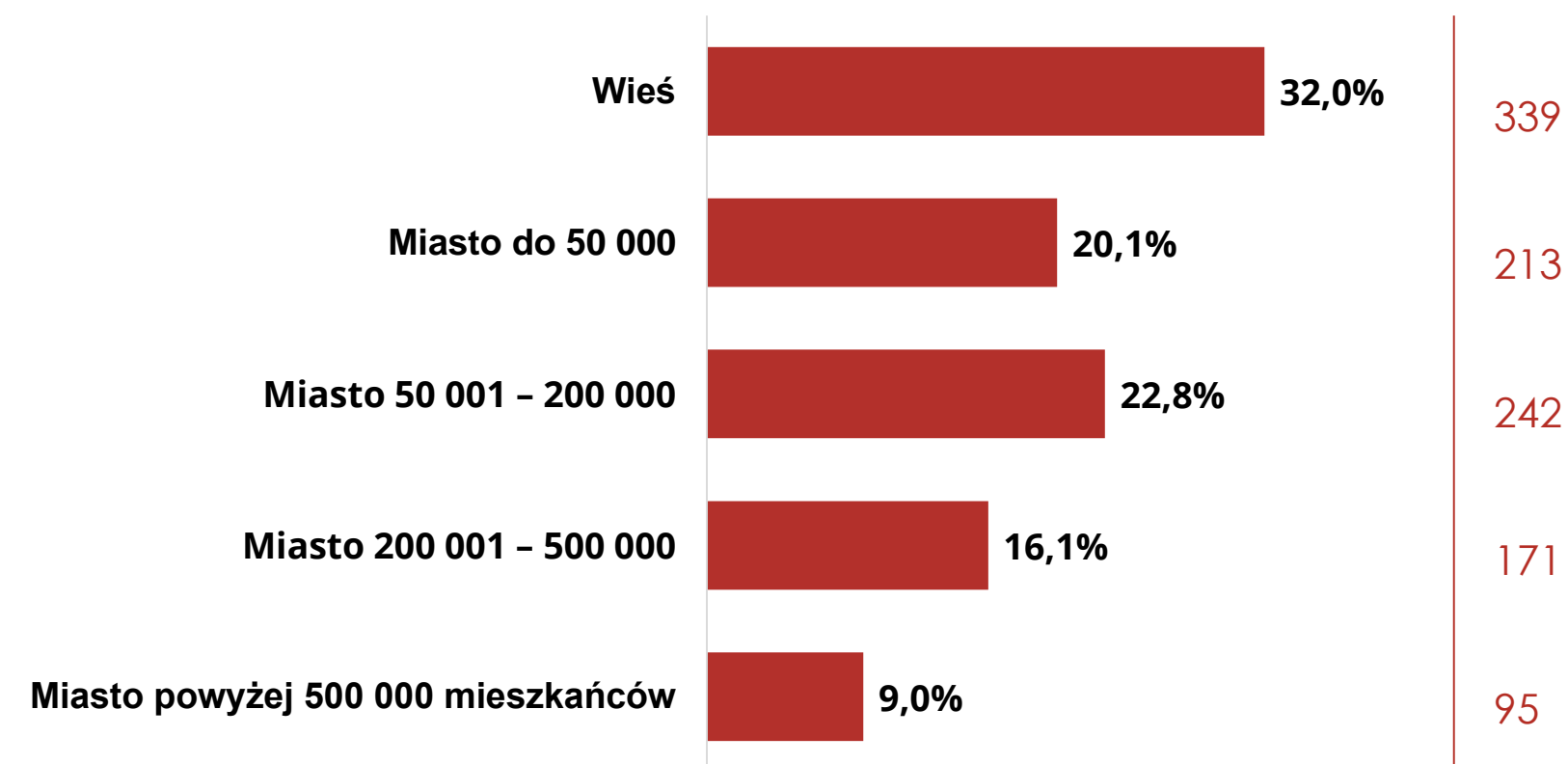
Struktura próby - wykształcenie rodziców
(N= 1060)

Struktura próby – województwo (N= 1060)

Struktura miejsca zamieszkania (N= 1060)

Obsługiwane przez usługę Bing
© Microsoft, TomTom

ipc
instytut badawczy

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

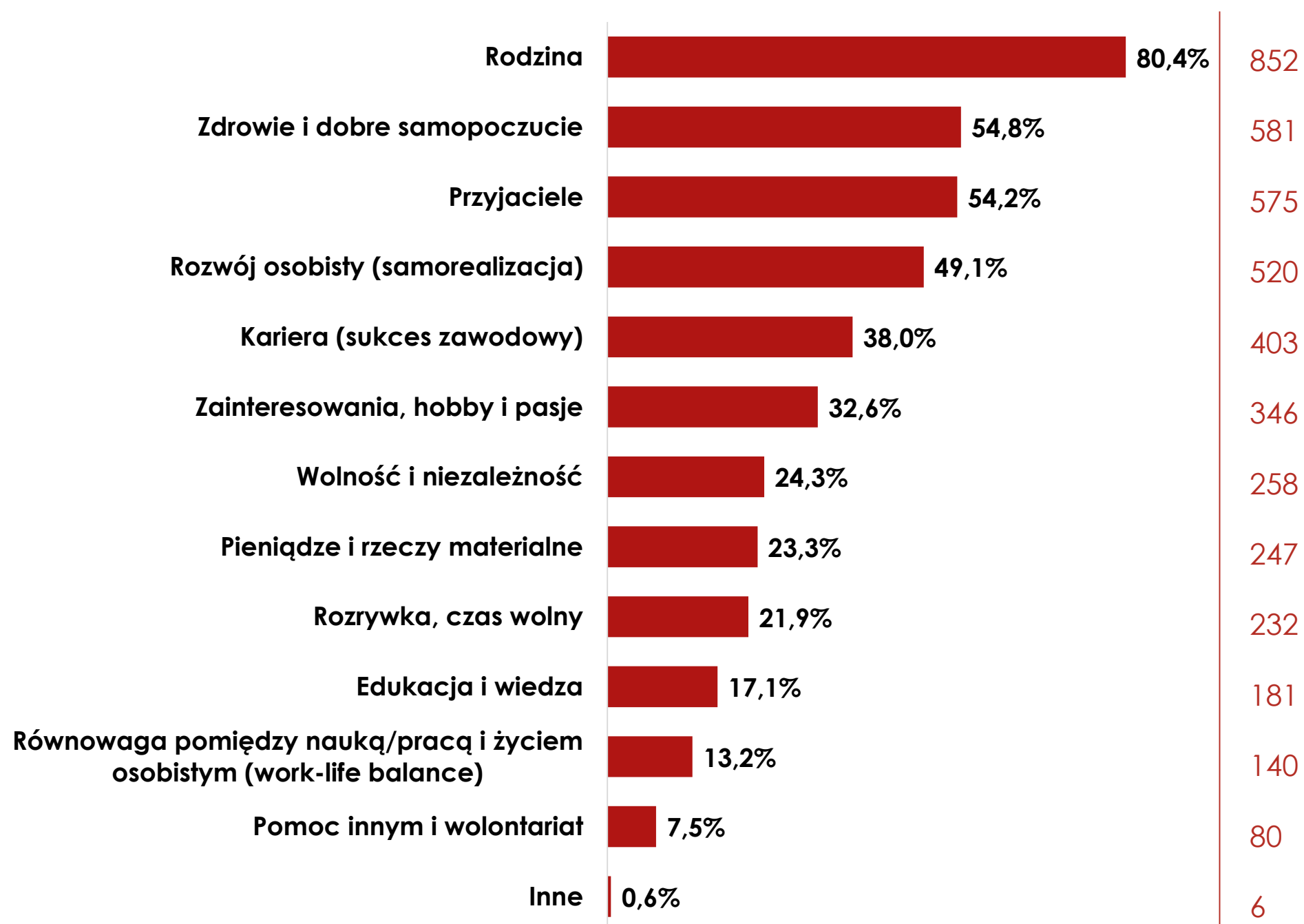
OPINIE NT. ŻYCIA PRYWATNEGO

DOMINUJĄCE OBSZARY ŻYCIA

Politechnika
Wroclawska

? Co jest dla Ciebie ważne w życiu? (Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi)
[N=1060]

Uczniom i uczennicom ostatnich klas liceum i technikum zadano pytanie dot. najistotniejszych kwestii w życiu.

Analiza wskazuje, iż w przypadku zdecydowanej większości badanych, największe znaczenie ma dla nich rodzina – 80,4%. Warto nadmienić, że fakt ten wpisuje się w ogólnopolski wskaźnik najważniejszych obszarów życiowych (1 poz. szczęście rodzinne - 83,0% - *Badania CBOS „System wartości Polaków w 2019 roku”*).

Natomiast na drugim miejscu znalazły się kwestie zdrowia fizycznego i psychicznego - 54,8%.

Nieznacznie mniej badanych, bowiem 54,2%, wskazało na przyjaciół; zaś minimalnie mniej niż połowa ankietowanych, jako ważny element swojego życia, wyróżniła rozwój osobisty.

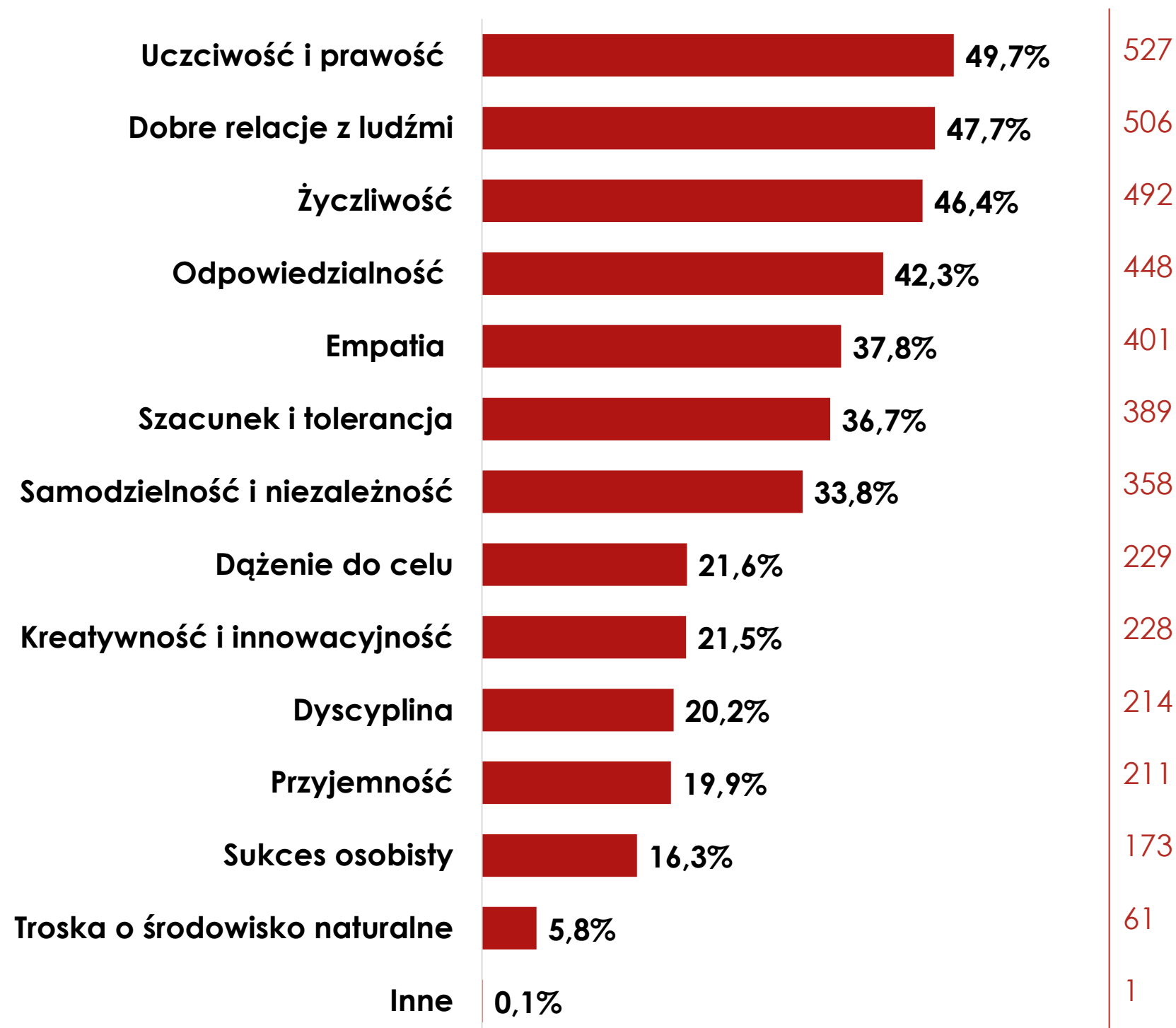
Wśród innych wskazań wspomniano następujące kwestie: Bóg, troska o środowisko, miłość, motocykle, partner, czy zwierzęta – 0,6%.

DOMINUJĄCE WARTOŚCI

Politechnika
Wroclawska

? Jakimi wartościami kierujesz się na co dzień? (Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi)
[N=1060]

Oprócz zidentyfikowania najcenniejszych obszarów życia młodych osób, analizie poddano również ich system aksjologiczny, a zatem kwestię wartości, którymi kierują się na co dzień.

Wśród ankietowanych uczniów i uczennic, podstawową wartością w życiu jest uczciwość i prawość – 49,7%. Dalej, były to dobre relacje z ludźmi – 47,7%, życzliwość – 46,4% oraz odpowiedzialność – 42,3%.

Natomiast najrzadziej respondenci wskazywali kierowanie się w życiu troską o środowisko naturalne – 5,8%.

Warto nadmienić, że badani mieli także możliwość wskazania innych niż sugerowane w kafeterii odpowiedzi. Wśród nich znalazła się odpowiedź 1 badanego, dla którego ważnym jest „życie w zgodzie z samym sobą”.

OCENA POCZUCIA SPRAWCZOŚCI

Politechnika
Wroclawska

? Czy sądzisz, że masz wpływ na swoje życie i swoją przyszłość? (Możliwość wyboru 1 odpowiedzi)
[N=1060]

Ponad 1/2 respondentów deklaruje, iż ma poczucie, że posiada znaczny wpływ na swoje życie i swoją przyszłość – 51,7%. Z kolei niemal 1/3 badanych ocenia własną sprawczość jako obecną, ale w ograniczonym stopniu – 32,7%.

Blisko 1/10 młodych ludzi nie potrafiła jednoznacznie wskazać, czy ma wpływ na swoje życie i swoją przyszłość, przyznając, że nie są pewni i dostrzegają, trudność w ocenie – 10,4%.

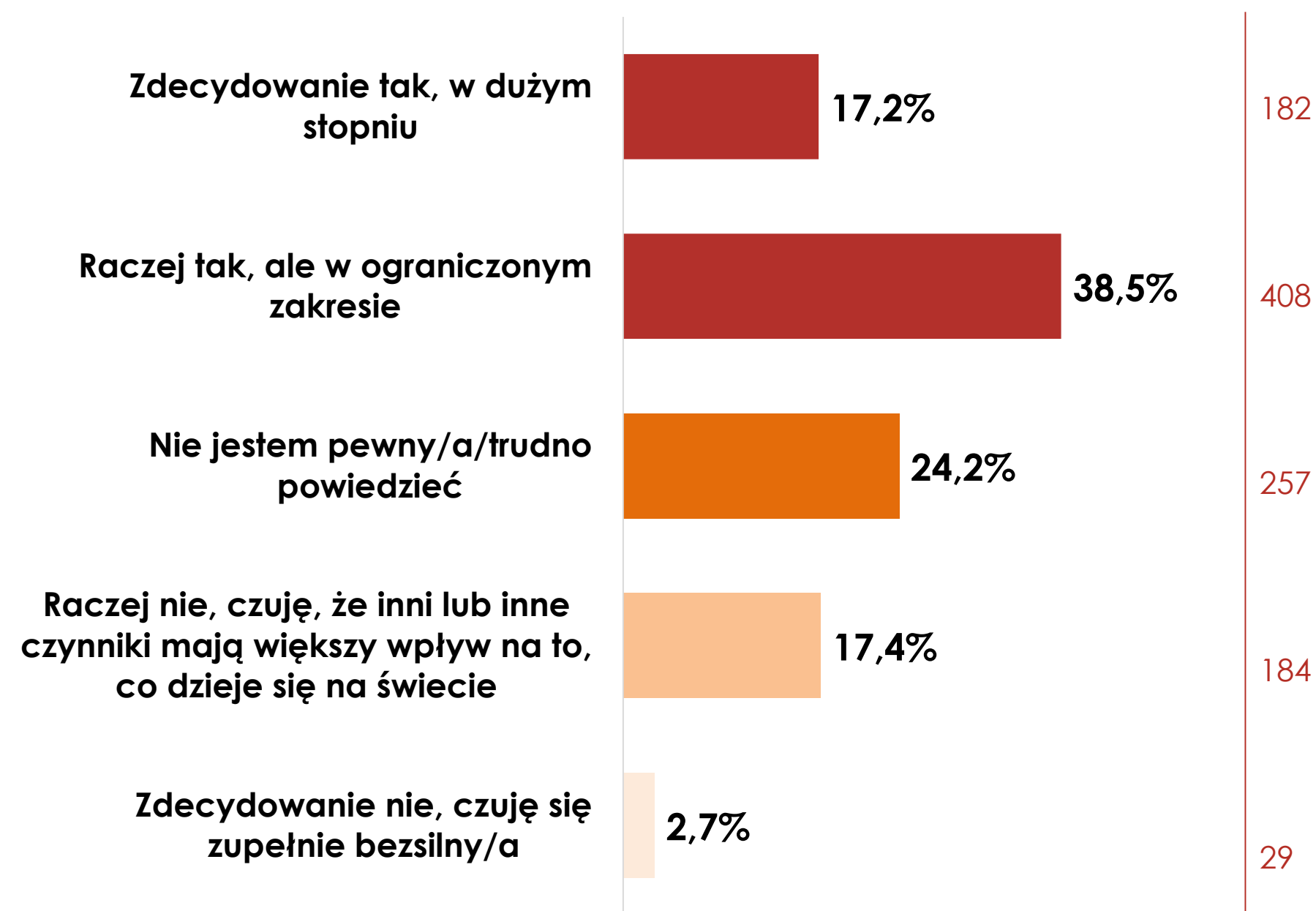
Niewielki odsetek badanych wskazuje, że mają jedynie stosunkowo niewielki wpływ na swoje życie i swoją przyszłość lub nawet całkowicie odczuwają brak własnej sprawczości – co łącznie wyraziło 5,2%.

OCENA POCZUCIA SPRAWCZOŚCI

Politechnika
Wroclawska

? Czy czujesz, że masz wpływ na otaczający Cię świat? (Możliwość wyboru 1 odpowiedzi)
[N=1060]

Badani zostali również poproszeni o zajęcie stanowiska względem poczucia sprawczości w kontekście ich wpływu na świat, uwzględniając tu szeroko pojęte otoczenie, zarówno środowisko społeczne, jak i naturalne.

Analizując deklaracje ankietowanych można wskazać, iż w grupie przebadanych uczniów i uczennic przeważały pozytywne oceny – 55,7% (suma % wskazań dla „Zdecydowanie tak, w dużym stopniu” oraz „Raczej tak, ale w ograniczonym zakresie”). Wśród tych postaw najczęściej odnotowaną była postawa wskazująca na poczucie wpływu na otaczający świat, ale w ograniczonym zakresie – 38,5%.

W porównaniu do stanowisk względem wpływu podejmowanych decyzji/działań na swoje życie i swoją przyszłość, zdecydowanie zwiększyło się grono osób, które nie zajęły jednoznacznego stanowiska („Nie jestem pewny/a/ trudno powiedzieć”) - 24,2%.

Najmniej liczną część badanych stanowiły osoby, które nie dostrzegają własnego wpływu na otaczający ich świat – 21,1% (suma procentowych wskazań dla „Raczej nie, czuję, że inni lub inne czynniki mają większy wpływ na to, co dzieje się na świecie” - 17,4% oraz „Zdecydowanie nie, czuję się zupełnie bezsilny/a” – 2,7%).

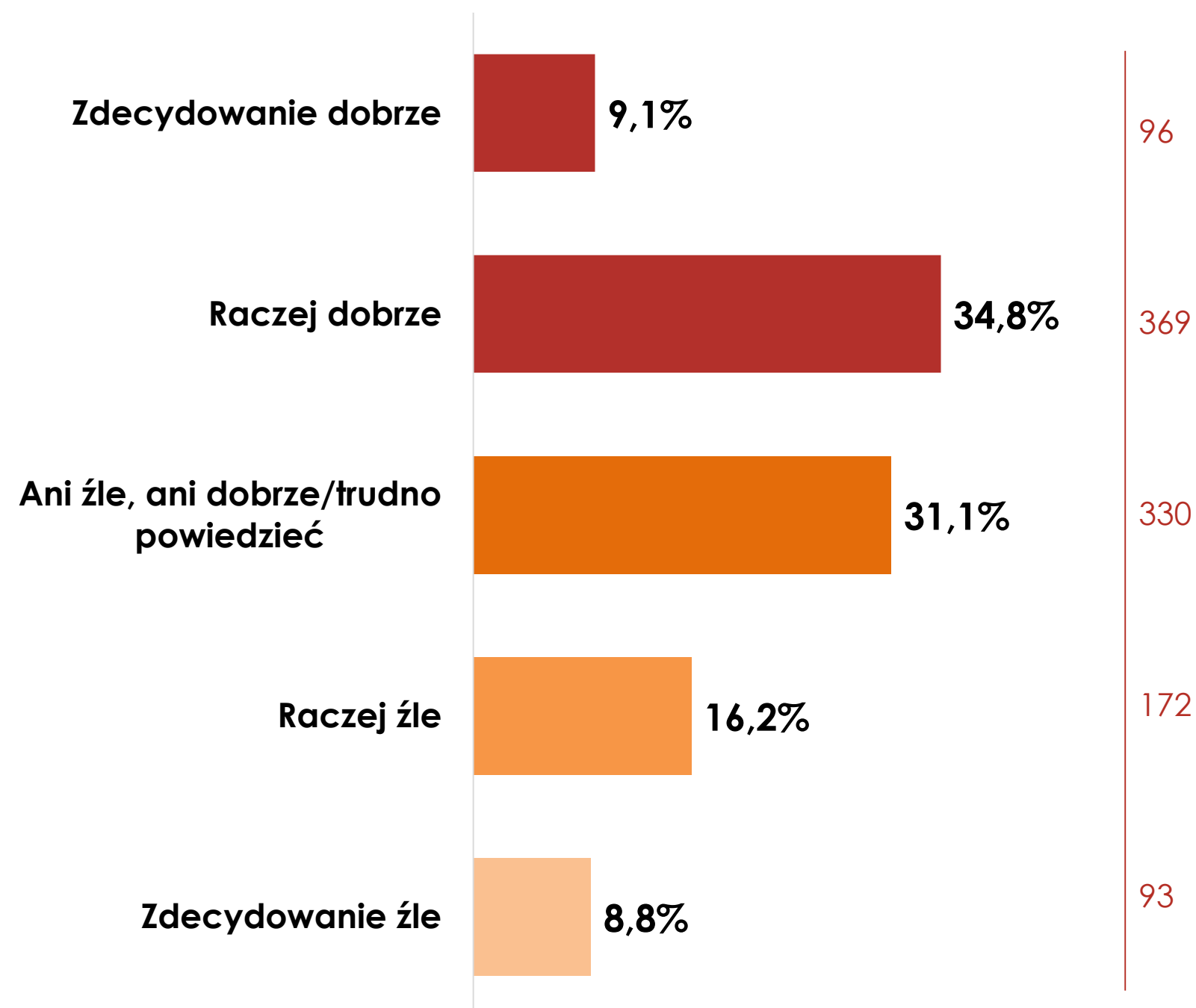

OCENA STANU EMOCJONALNEGO

Biorąc pod uwagę Twoje doświadczenia/uczucia z ostatnich kilku miesięcy/tygodni, jak oceniasz swój stan emocjonalny?

[N=1060]

Ankietowanych postanowiono także zapytać o to, jak oceniają swój stan emocjonalny.

Wśród opinii dominowały pozytywne oceny aktualnej kondycji psychicznej – 43,9% (suma % wskazań dla „Zdecydowanie dobrze” – 9,1% oraz „Raczej dobrze” – 34,8%).

Mniej niż 1/3 uczestników badania nie wskazała jednoznacznej odpowiedzi przyznając, że nie jest ani źle, ani dobrze – 31,1%.

Najrzadziej odnotowano deklaracje dot. negatywnej oceny samopoczucia, aczkolwiek stan ten zadeklarowało aż 25,0% ankietowanych.

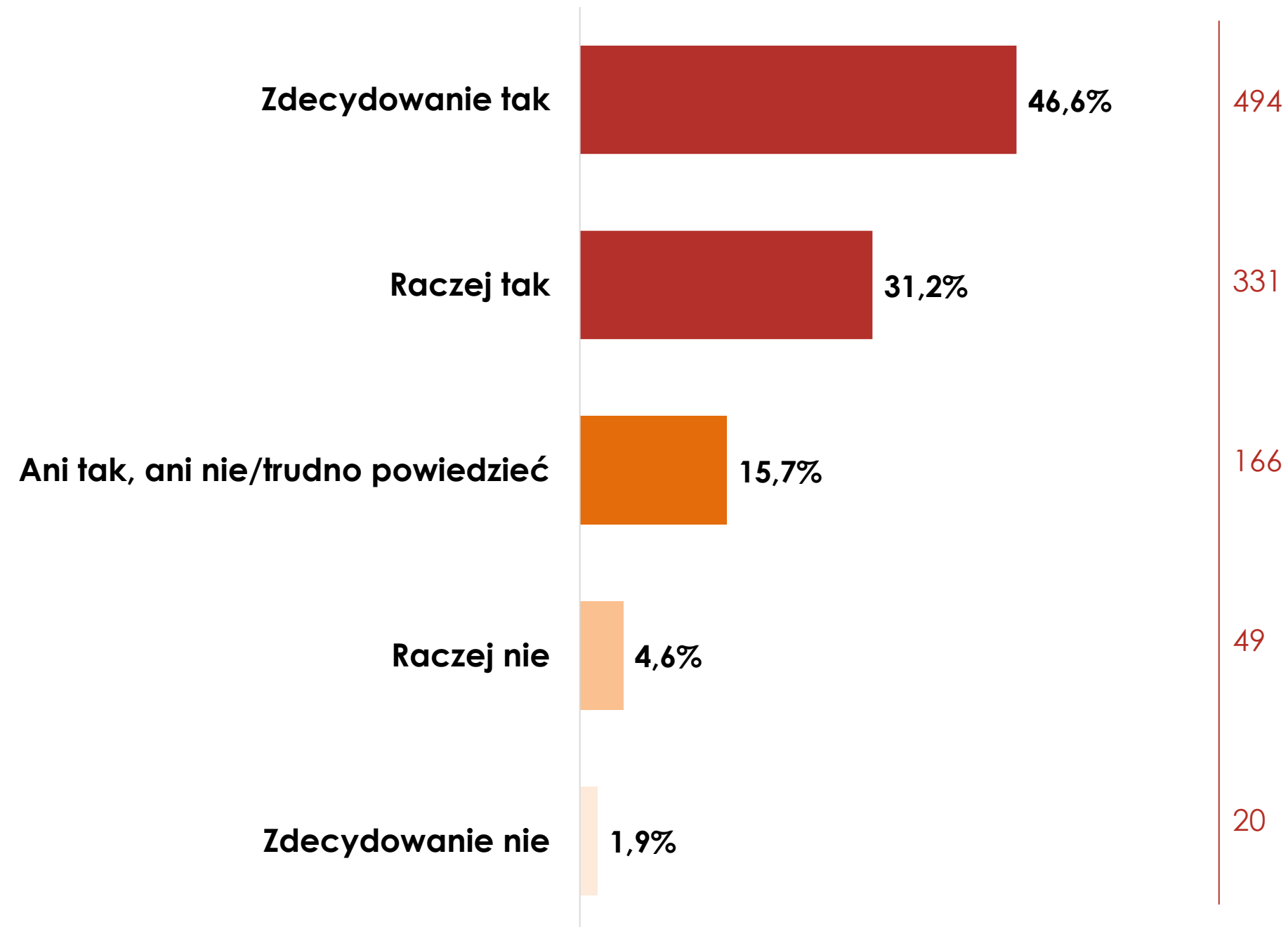
STANOWISKO WOBEC WSPARCIA INNYCH OSÓB

Politechnika
Wrocławska

? Czy wsparcie innych osób jest dla Ciebie ważne? (Możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

[N=1060]

Respondenci cenią sobie pomoc i wsparcie innych osób.

Dla większości, poczucie wsparcia i troska ze strony innych osób jest istotna – 77,8% (suma % wskazań dla „Zdecydowanie tak” – 46,6% oraz „Raczej tak” – 31,2%).

Zdecydowanie rzadziej badani deklarowali, iż otrzymywanie wsparcia nie ma dla nich znaczenia – 6,5% (suma % wskazań dla „Zdecydowanie nie” – 1,9% oraz „Raczej nie” – 4,6%).

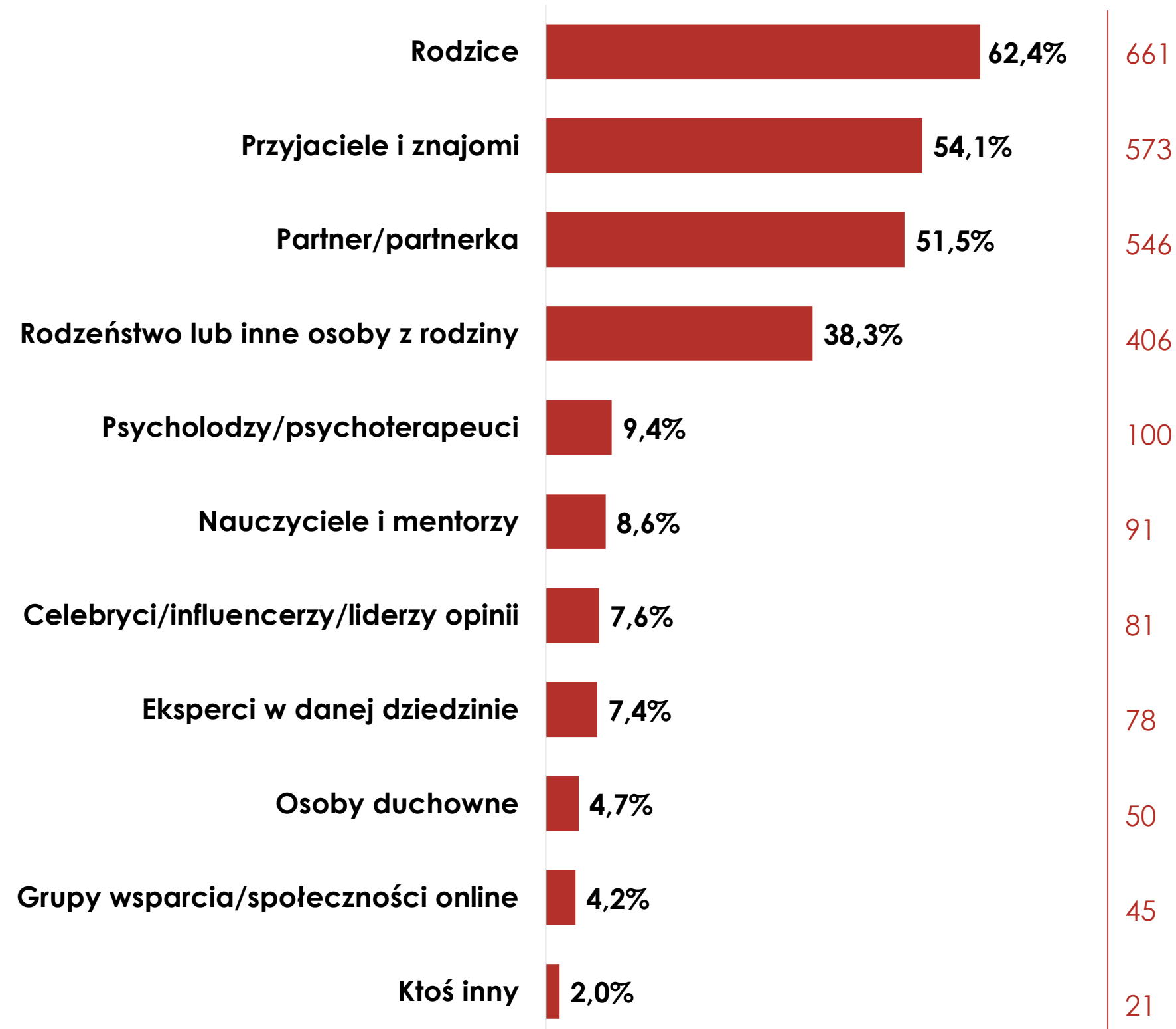
GRUPY OSÓB GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA WSPARCIA

Politechnika
Wrocławska

? Kto dla Ciebie jest głównym źródłem wsparcia? (Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi)

[N=1060]

Należy zauważyć, że według 62,4% respondentów głównym źródłem wsparcia są, jak i zapewniają im, rodzice. Na drugim miejscu uplasowali się przyjaciele i znajomi – 54,1%. Natomiast na trzecim: partnerzy/partnerki życiowe – 51,5%.

Nieco ponad 1/3 badanej młodzieży wyróżniła tu także rodzeństwo lub pozostałych członków rodziny.

Tendencje te pokazują, iż największym źródłem wsparcia są po prostu osoby z najbliższego i bezpośredniego otoczenia młodych ludzi.

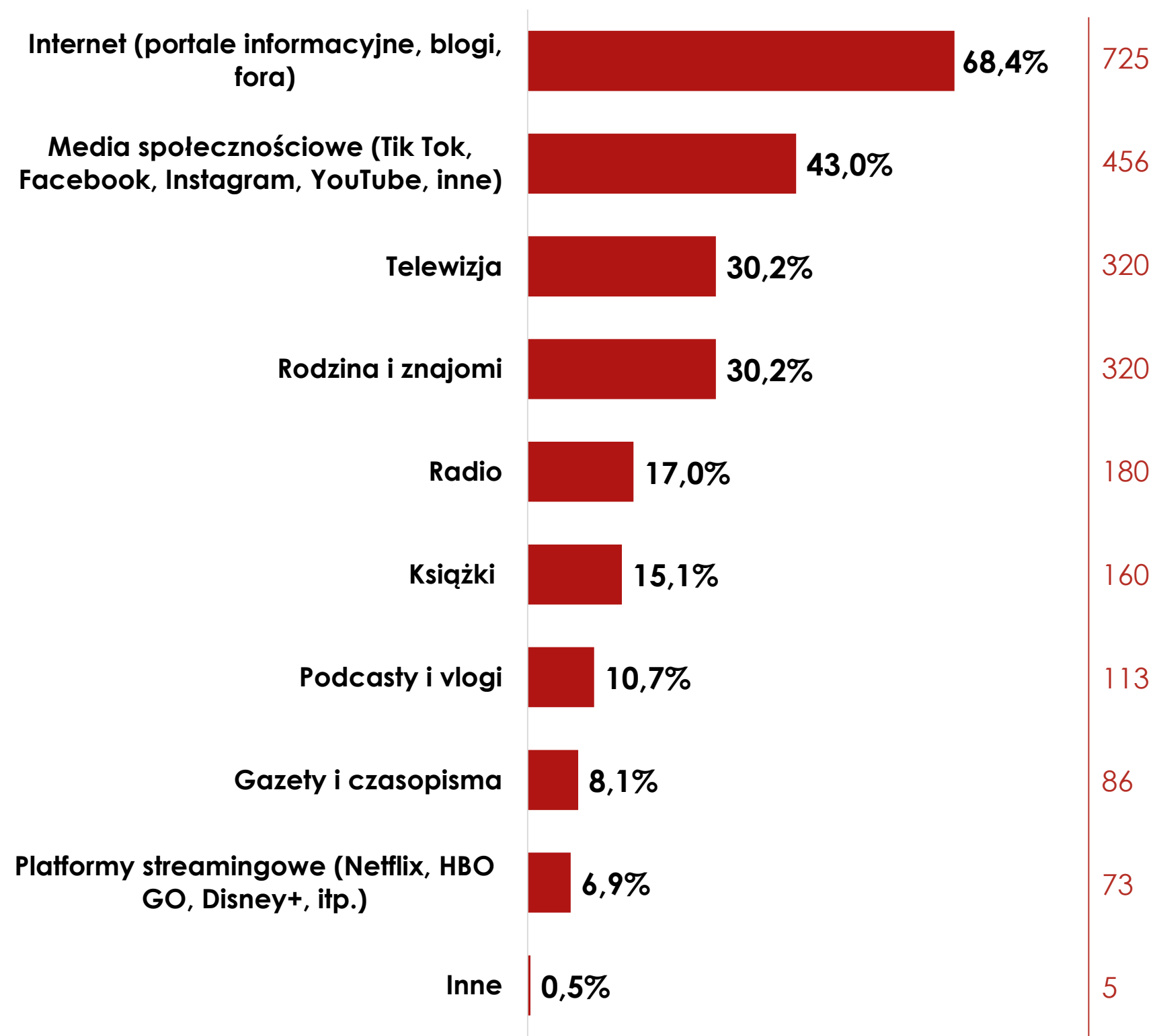
Respondenci najrzadziej poszukują wsparcia wśród grup wsparcia/społeczności online – 4,2%.

Wśród „innych” odpowiedzi wykraczających poza kafenię, badani wymieniają: dalszą rodzinę, sąsiadów, trenera personalnego, Internet (np. podcasty), kolegów/koleżanki z klasy, czy nawet swojego psa. Poza tym pojawiło się wskazanie dot. polegania wyłącznie na sobie.

ŹRÓDŁA POZYSKIWIANIA INFORMACJI

? Jakie źródła informacji o świecie są dla Ciebie najważniejsze? (Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)
[N=1060]

Informacji o świecie uczniowie i uczennice najczęściej pozyskują za pośrednictwem Internetu (portale informacyjne, blogi, fora) – 68,4% oraz z mediów społecznościowych (Tik Tok, Facebook, Instagram, YouTube itp.) - 43,0%.

Co ciekawe, w równym stopniu z kolei wyróżniono telewizję oraz rodzinę – po 30,2% wskazań.

Najmniej istotnym źródłem informacji w grupie badanych były platformy streamingowe (Netflix, HBO GO, Disney+, itp.) – 6,9%.

Niski odsetek osób skorzystał z możliwości wyróżnienia także innych źródeł informacji – 0,5%. Wśród tych odpowiedzi znalazły się następujące wskazania: sąsiadka, chłopak, przyjaciel, komunikatory czy telefon.

ipc
instytut badawczy

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

OBECNE WYBORY –
ŻYCIE UCZNIOWSKIE I PRZYSZŁOŚĆ STUDENCKA

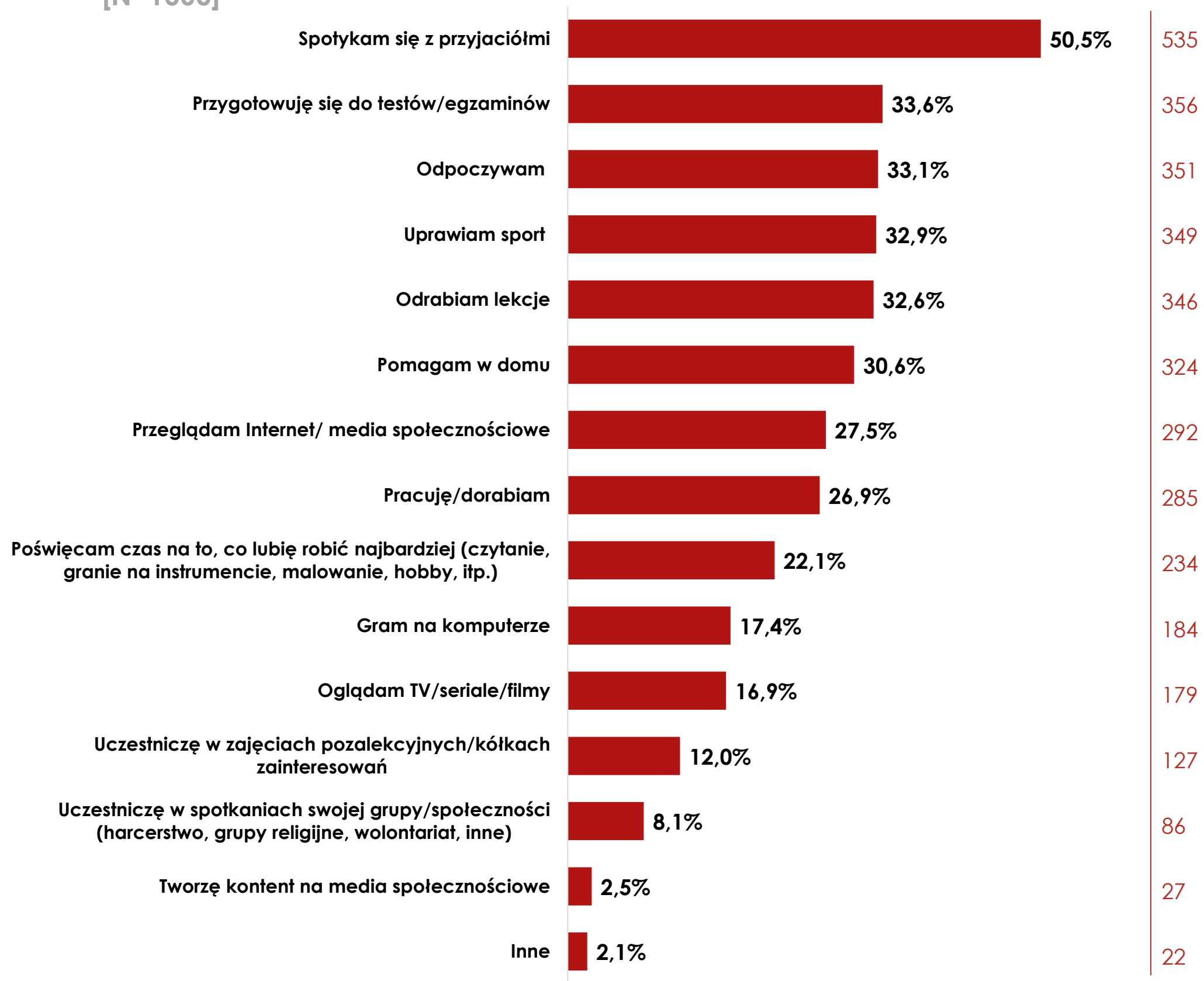
FORMY SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO

Politechnika
Wroclawska

? Co robisz w czasie wolnym po lekcjach/po szkole? (Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi)

[N=1060]

535 Respondenci zostali również poproszeni o określenie własnych form spędzania czasu wolnego.

356 Nieco ponad 1/2 ankietowanych czas wolny przeznaczają na spotkania z przyjaciółmi – 50,5%. Należy podkreślić, że interakcje z drugim człowiekiem, w szczególności z rówieśnikami, stanowią bardzo istotny aspekt codzienności uczestników badania.

351
349
346 Wśród 4 kolejnych form spędzania czasu wolnego znalazły się m.in. aktywności związane z obowiązkami szkolnymi (przygotowuję się do testów/egzaminów) – 33,6%, odpoczynkiem – 33,1%, aktywnością fizyczną (uprawiam sport) – 32,9%, czy odrabianiem lekcji – 32,6%.

324
292
285 Najniższy odsetek badanych w wolnym czasie zajmuje się tworzeniem contentu na media społecznościowe – 2,5%.

234 Z możliwości wskazania „innych” odpowiedzi skorzystało 2,1% respondentów. Wskazano m.in. na aktywności sportowe (pływanie, siłownia, jazda na rowerze, jazda na łyżwach), rekreację (spacery, jazda na motocyklu, turystyka), aktywność artystyczną i pisarską (szydełkowanie, robienie makijażu, pisanie książek), czy rozrywkową (granie na telefonie) oraz interakcje z innymi osobami (spotkania ze znajomymi, rozmawianie przez Skype, kontakt z daleką rodziną), a niewielka część tych osób powstrzymała się od wskazania formy spędzania czasu wolnego.

22

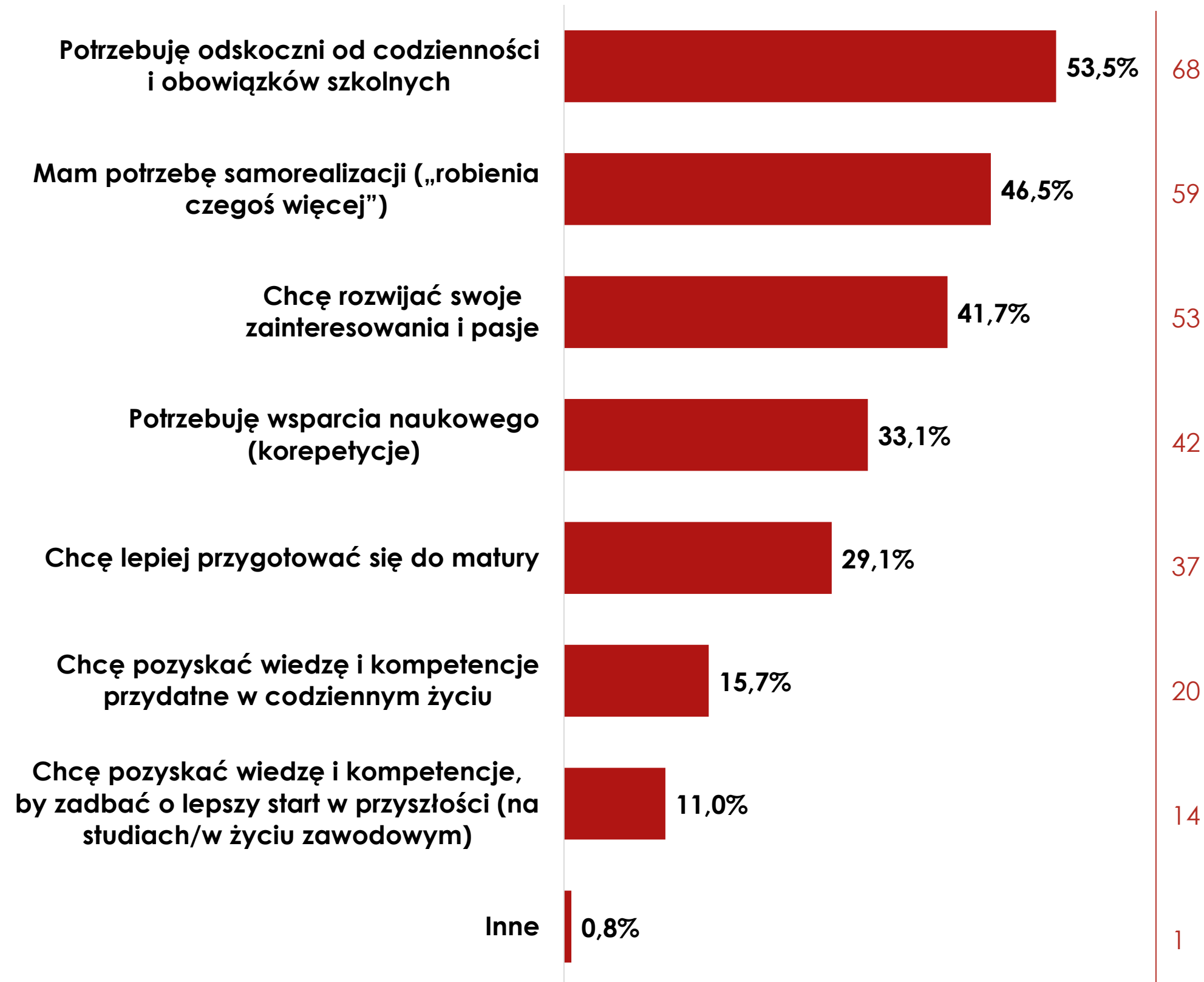
DETERMINANTY UCZESTNICTWA W ZAJĘCIACH POZALEKCYJNYCH

Politechnika
Wroclawska

Z jakiego powodu uczęszczasz na zajęcia pozalekcyjne?

[n=127]

Osoby, które zadeklarowały, iż w czasie wolnym uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych/kółkach zainteresowań (127 osób, co stanowiło 12,0% wszystkich badanych – slajd 14), zapytano również o determinanty owego uczestnictwa.

Głównym powodem wyboru zajęć pozalekcyjnych okazała się potrzeba odskoczni od codzienności i obowiązków szkolnych – 53,5%.

Kolejno, na drugim miejscu znalazła się potrzeba samorealizacji – 46,5%, a dalej chęć rozwijania swoich zainteresowań i pasji – 41,7%.

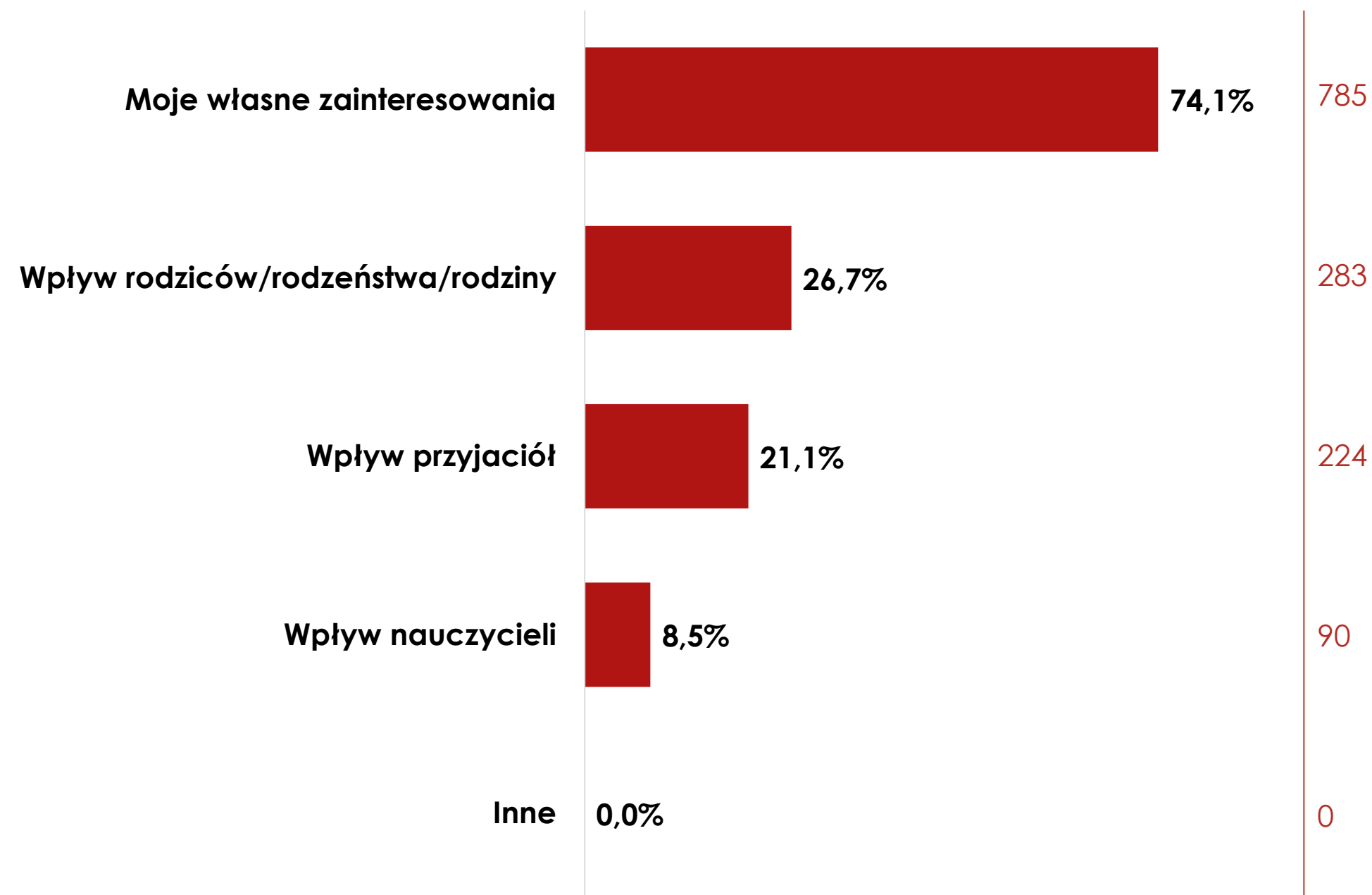
Najrzadziej wskazywano na chęć pozyskania wiedzy i kompetencji, które pozwolą na lepszy start (na studiach/ w życiu zawodowym) – 11,0%.

Z możliwości wpisania innej odpowiedzi skorzystał jeden badany, który wskazał, że zdecydował się na uczestnictwo w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych przez wzgląd na strategiczny zysk możliwość osiągnięcia dodatkowych korzyści z przedmiotu szkolnego („nauczyciele biorą to za plus”) – 0,8%.

OPINIE NT. WPŁYWU OTOCZENIA NA WYBÓR ZAJĘĆ

? Co lub kto ma wpływ na Twój wybór zajęć pozalekcyjnych? (Możliwość wyboru maksymalnie 2 odpowiedzi)
[N=1060]

Oprócz diagnozy indywidualnych pobudek uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych/kółkach zainteresowań, zweryfikowano również zagadnienie dotyczące wpływu innych czynników na podejmowane decyzje.

Minimalnie mniej niż 3/4 ankietowanych przyznaje, że podejmuje dodatkowe zajęcia pozalekcyjne w celu rozwijania własnych zainteresowań i to właśnie wspomniane pasje kierują ich wyborem – 74,1%.

Wyraźnie rzadziej w grupie uczniów i uczennic ostatnich klas liceum i technikum, odnotowywany jest bezpośredni wpływ najbliższych - rodziny (26,7%), czy przyjaciół (21,1%).

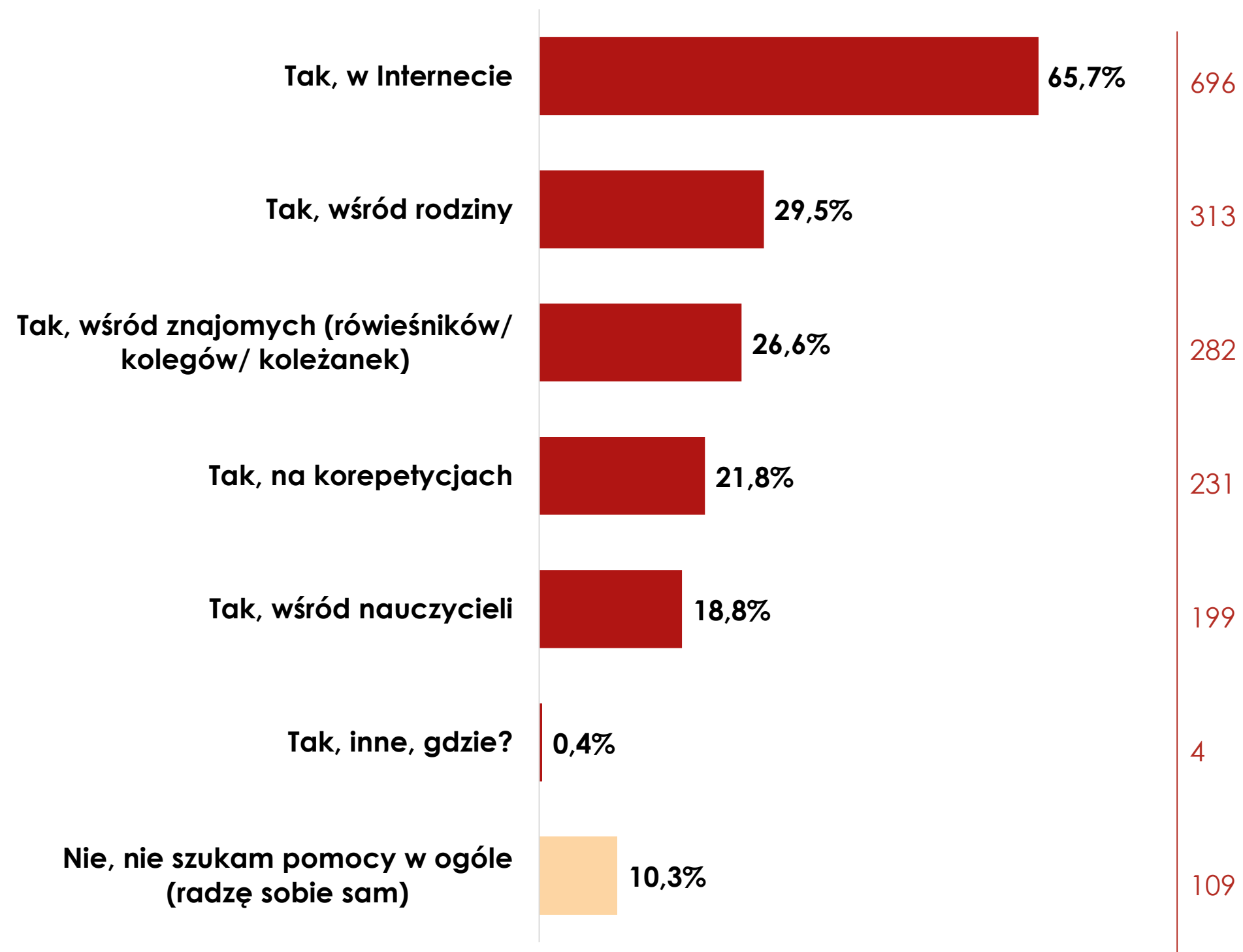
Stosunkowo niewielki odsetek ankietowanych przyznał, iż to nauczyciele mają wpływ na wybór praktykowanych przez nich zajęć pozalekcyjnych - 8,5%.

OPINIE NT. POSZUKIWANIA POMOCY

? Czy i gdzie zdarza Ci się szukać pomocy w nauce? (Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)
[N=1060]

Kolejnym obszarem zainteresowań, poddanym weryfikacji podczas przeprowadzonych badań był również aspekt dotyczący poszukiwania pomocy w nauce.

Większość respondentów deklaruje, że najczęściej wspiera się narzędziami cyfrowymi szukając pomocy w Internecie (65,7%).

Natomiast wyraźnie rzadziej respondenci zwracają się po pomoc do innych osób (rodzina, znajomi, korepetytorzy czy nauczyciele).

Najmniejszy odsetek badanych spośród „innych” źródeł poszukiwania pomocy (0,4%) wskazał, iż korzysta z książek, uczęszcza do biblioteki, czy dokonuje własnych obserwacji.

Natomiast nieco powyżej 1/10 respondentów zadeklarowała, że nie korzysta z dodatkowej pomocy i samodzielnie radzi sobie z nauką – 10,3%.

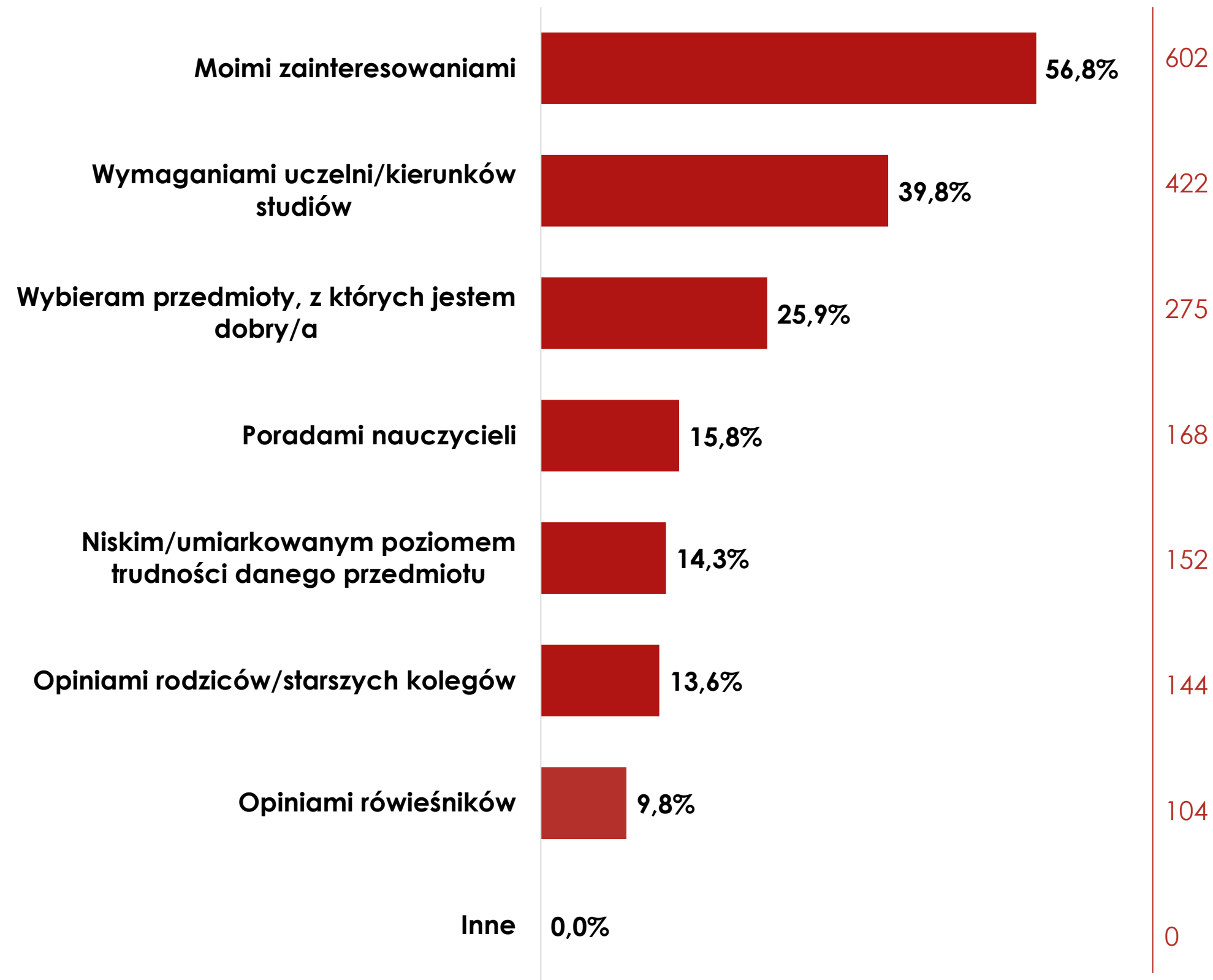
POWODY WYBORU PRZEDMIOTÓW MATURALNYCH

Politechnika
Wrocławska

? Czym kierujesz się przy wyborze przedmiotów na maturę? (Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)

[N=1060]

Badania umożliwiły również pozyskanie wiedzy w zakresie determinantów wyboru przedmiotów zdawanych na maturze.

Analiza odpowiedzi wskazuje, iż podstawową kwestią, którą uczniowie i uczennice ostatnich klas liceum i technikum kierują się podczas wyboru przedmiotów maturalnych są ich indywidualne zainteresowania – 56,8%.

Natomiast - pod względem ilości wskazań - 39,8% - kwestie wymagań uczelni czy kierunków studiów uplasowały się na drugim miejscu.

Kolejno zaś, 1/4 badanych przyznała, że wybiera przedmioty, w których czuje się po prostu dobra i nie sprawiają im większych problemów – 25,9%.

Rzadziej zaś badani sugerują się opiniami rodziców/starszych kolegów innych osób, jak np. nauczycieli – 15,8%; – 13,6%, czy swoich rówieśników – 9,8%.

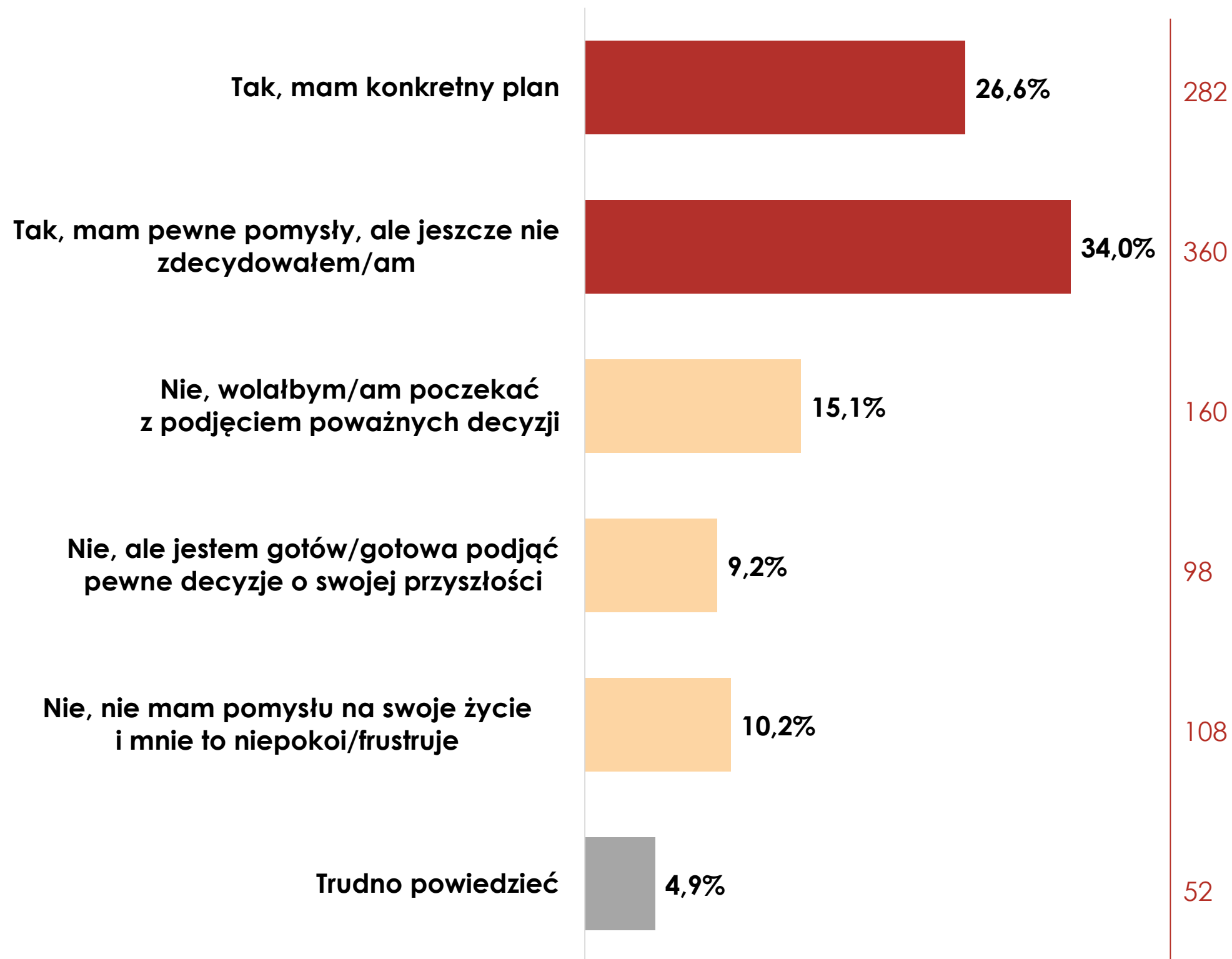
STANOWISKO WOBEC PLANÓW ŻYCIOWYCH

Politechnika
Wroclawska

? Czy wiesz już, co chcesz robić w życiu? (Możliwość wyboru 1 odpowiedzi)

[N=1060]

Badani zapytani zostali również o plany na przyszłość. Jak można zauważyć, prezentowane na wykresie dane dowodzą, iż stanowiska wobec planów życiowych były zróżnicowane.

Warto zauważyć, że większa część uczniów i uczennic zadeklarowała, iż posiada pewne plany i możliwe scenariusze w zakresie swojej potencjalnej przyszłości – 60,6% (suma odpowiedzi „Tak, mam konkretny plan” – 26,6% oraz „Tak, mam pewne pomysły, ale jeszcze nie zdecydowałem/am” – 34,0%).

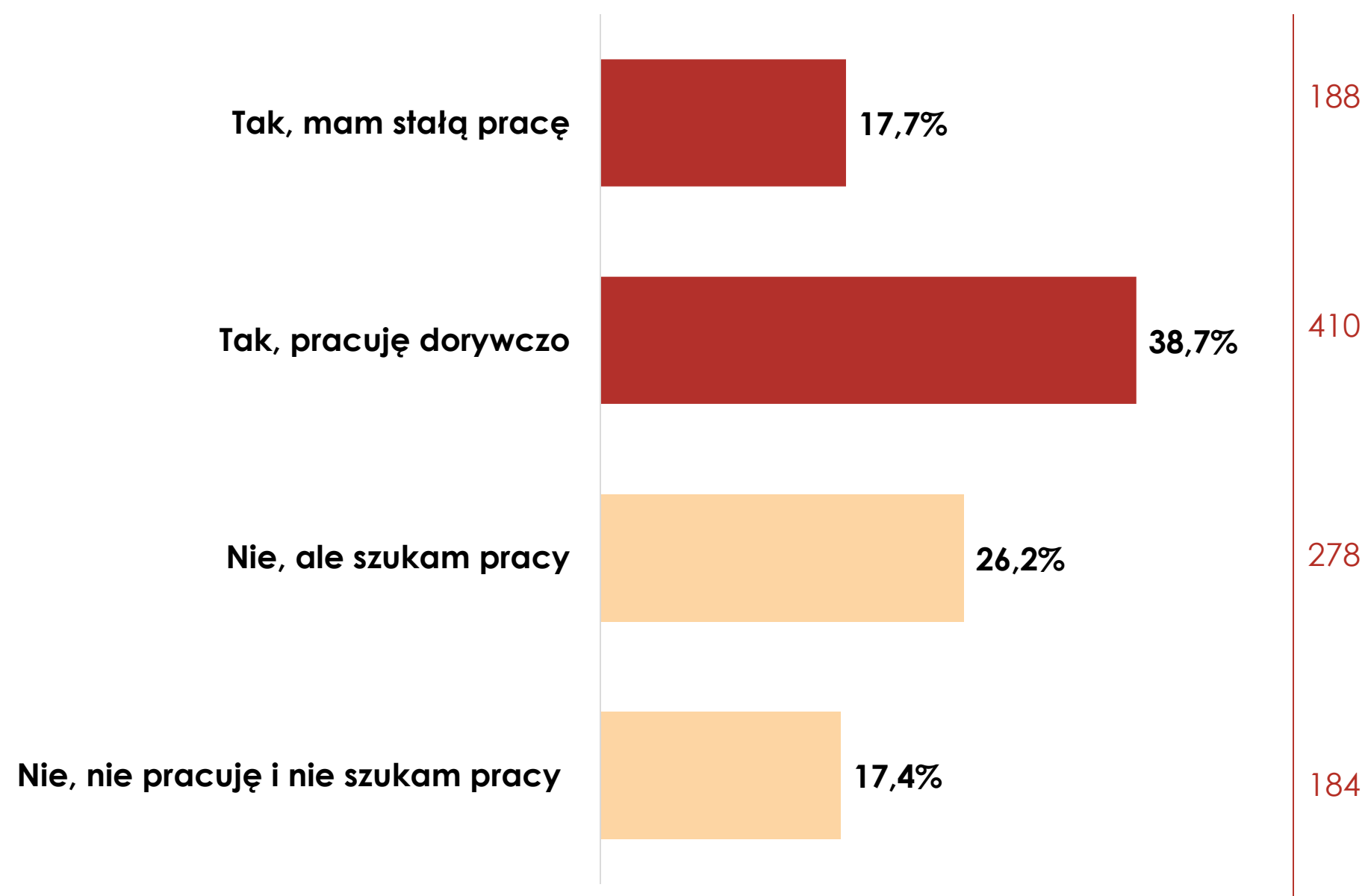
Pozostałą część badanych stanowiły osoby, które w chwili badania nie posiadały konkretnych i jasno sprecyzowanych planów (34,5%). W tej grupie powody braku planów życiowych były różne – potrzeba czasu na podjęcie poważnych decyzji (15,1%), brak pomysłu na swoje życie, co wywołuje niepokój/frustrację (10,2%) oraz brak pomysłów na przyszłe działania, ale i jednocześnie poczucie gotowości do podjęcia pewnych kroków (9,2%).

Najmniejszy odsetek stanowiły osoby, które nie zajęły konkretnego stanowiska (4,9%).

POZIOM ZATRUDNIENIA

? Czy zarabiasz już pieniądze?
[N=1060]

Kolejno, respondenci poproszeni zostali o ustosunkowanie się do kwestii zarobkowania z perspektywy dotychczasowego doświadczenia.

Wśród osób w wieku od 17 do 20 r.ż. ponad połowa badanych deklaruje uczestnictwo w rynku pracy - 56,4%. W tym, w szczególności podejmowana jest praca dorywcza – 38,7%. W mniejszym stopniu badani posiadają stałą pracę – 17,7%, dzieląc swój czas z między pracą a obowiązek uczestniczenia w życiu szkolnym.

Minimalnie ponad ¼ młodzieży szkolnej przyznała, iż jest na etapie poszukiwań pracy.

Najmniejszą zaś grupę stanowiły osoby, dla których praca nie stanowi obecnie priorytetu (nie pracują ani nie poszukują pracy) – 17,4%.

POGLĄDY NT. STUDIÓW

Politechnika
Wroclawska

? Jak postrzegasz studia? (Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi)

[N=1060]

→ LICEUM
26,5%
281 wskazań

TECHNIKUM
14,4%
153 wskazania

Uczniowie i uczennice ostatnich klas liceum i technikum deklarowali różne opinie nt. studiów.

W opinii 40,9% z nich, studia najczęściej są okazją do rozwoju osobistego i poszerzania horyzontów intelektualnych. Uwzględniając rodzaj szkoły badanych, taką opinię częściej wyrażają osoby uczące się w liceum, z różnicą w stosunku do technikum 12,1 p.p.

Dalej, niemal 1/3 badanych wskazuje, że wykształcenie wyższe jest kluczowym fundamentem sukcesu zawodowego – 30,0% i niezbędnym krokiem w karierze zawodowej – 28,4%.

Ankietowani najrzadziej postrzegają studia jako szansę na pozyskanie stypendium naukowego lub wsparcia finansowego – 8,7%.

Wśród innych odpowiedzi, jeden badany wyraźnie wskazał, iż w studiach dostrzega możliwość przedłużenia młodości.

POGLĄDY NT. STUDIÓW W PODZIALE NA PŁEĆ

Politechnika
Wroclawska

? Jak postrzegasz studia? (Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi)

[N=1060]

Dodatkowo poglądy nt. studiów postanowiono zweryfikować, uwzględniając płeć respondentów.

W grupie przebadanych kobiet postrzeganie studiów jako możliwości rozwoju osobistego – 42,7% było częściej odnotowywane niż wśród mężczyzn – 39,3% (różnica o 3,4 p.p.).

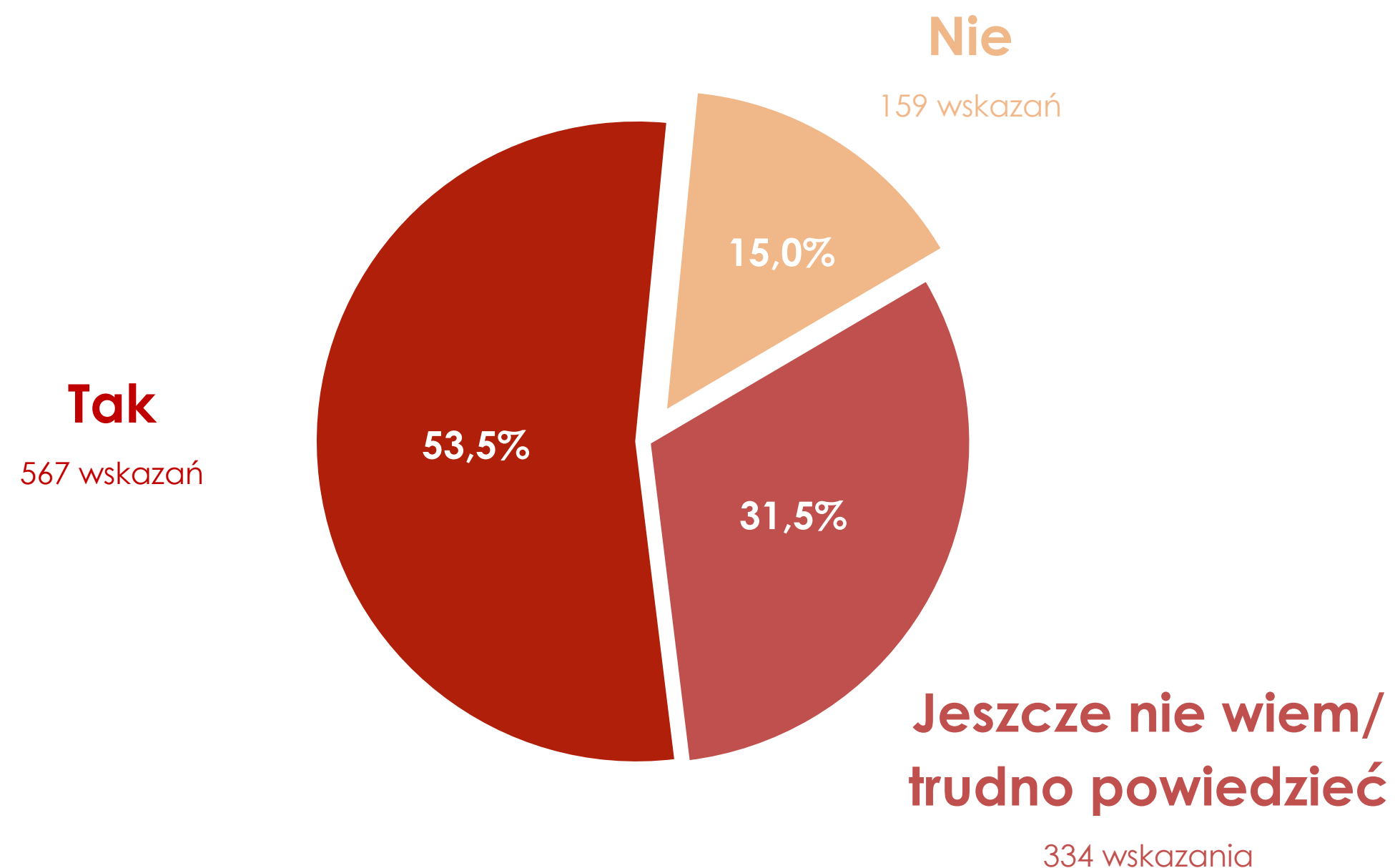
Natomiast mężczyźni w przebadanej grupie częściej postrzegają studia jako coś niekoniecznie potrzebnego w kontekście kształtowania własnej pozycji zawodowej na rynku pracy (sukces zawodowy można osiągnąć bez wyższego wykształcenia i istnieją alternatywne ścieżki rozwoju) – 25,1%, więcej o 2,9 p.p.

STANOWISKO WOBEC PODJĘCIA STUDIÓW

Politechnika
Wroclawska

? Czy po ukończeniu liceum/technikum planujesz dalej kontynuować naukę na studiach?
[N=1060]

Badanie pozwoliło pozyskać wiedzę nt. postaw uczniów i uczennic ostatnich klas liceum i technikum względem kontynuacji nauki na studiach.

Analiza odpowiedzi wskazuje, iż nieco ponad 1/2 uczestników badania planuje dalej kształcić się, wybierając ścieżkę edukacyjną, jaką jest nauka na studiach – 53,5%.

Natomiast blisko 1/3 ankietowanych jest niezdecydowana względem swojej dalszej drogi - nie wie, czy wybierze się na studia – 31,5%. Są to osoby, które nie podjęły jeszcze decyzji dot. kontynuacji kształcenia.

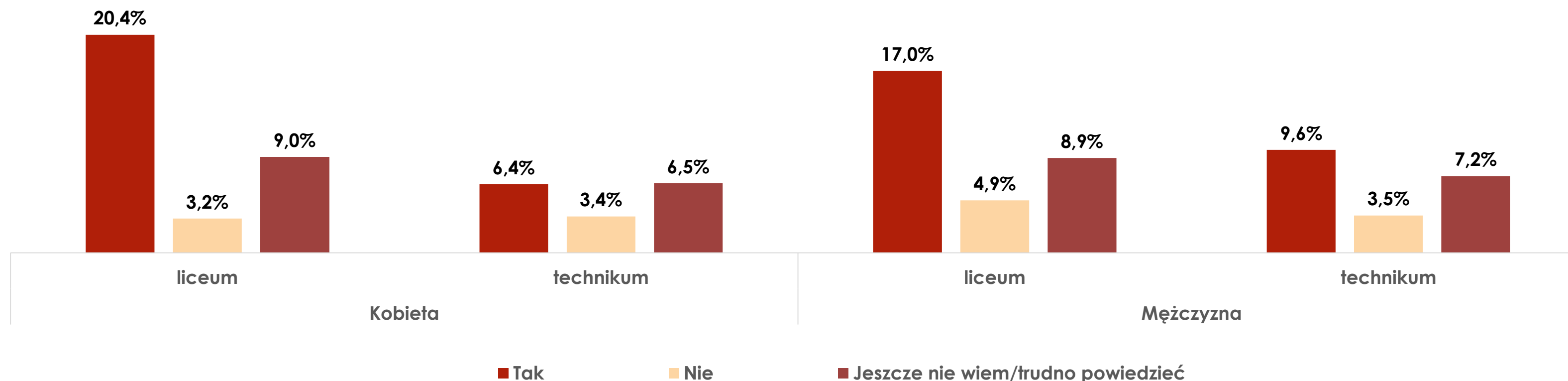
Najmniejszą część stanowiły zaś osoby, które jednoznacznie przyznały że nie planują nauki w ramach studiów wyższych – 15,0%.

STANOWISKO WOBEC PODJĘCIA STUDIÓW W PODZIALE NA PŁEĆ I RODZAJ SZKOŁY

Politechnika
Wroclawska

? Czy po ukończeniu liceum/technikum planujesz dalej kontynuować naukę na studiach?
[N=1060]

Dla poszczególnych postaw wobec podjęcia studiów zostały uwzględnione cechy tj. płeć oraz rodzaj szkoły. Biorąc pod uwagę płeć, minimalnie więcej kobiet deklaruje zamiar podjęcia studiów (o 0,2 p.p.). Natomiast grupa mężczyzn częściej nie planuje rozpoczęcia studiów (o 1,8 p.p.). Fakt ten może nawiązywać do wcześniejszej opinii w grupie mężczyzn, która dotyczyła postrzegania studiów jako niekoniecznie niezbędnego środka, umożliwiającego osiągnięcie sukcesu zawodowego (wykres na slajdzie 22 – „Jak postrzegasz studia?”).

W kontekście rodzaju szkoły, to częściej badani, uczęszczający do liceum, planują kontynuację nauki na studiach. Porównując opinie uczniów i uczennic liceum oraz technikum, odnotowywana jest znaczna różnica postaw aż o 21,4 p.p. (liceum – 37,4% vs technikum – 16,%).

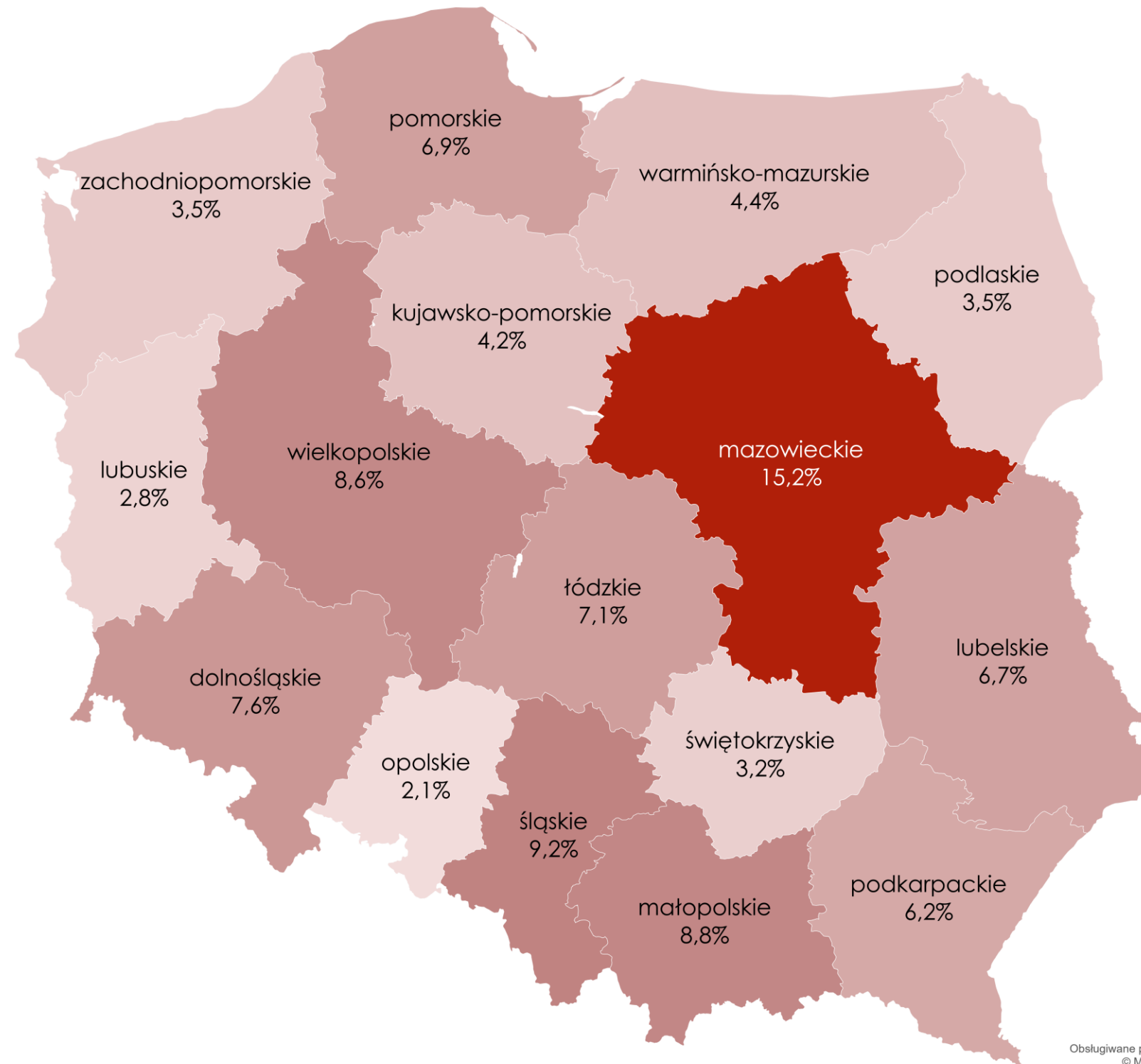
Co ciekawe, porównując rodzaje szkół wśród osób, które zupełnie nie planują dalej kontynuować nauki na studiach, to również uczniowie liceum minimalnie częściej niż uczniowie technikum deklarowali rezygnację z kontynuacji nauki – różnica o 1,2 p.p.

STANOWISKO WOBEC PODJĘCIA STUDIÓW W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWO

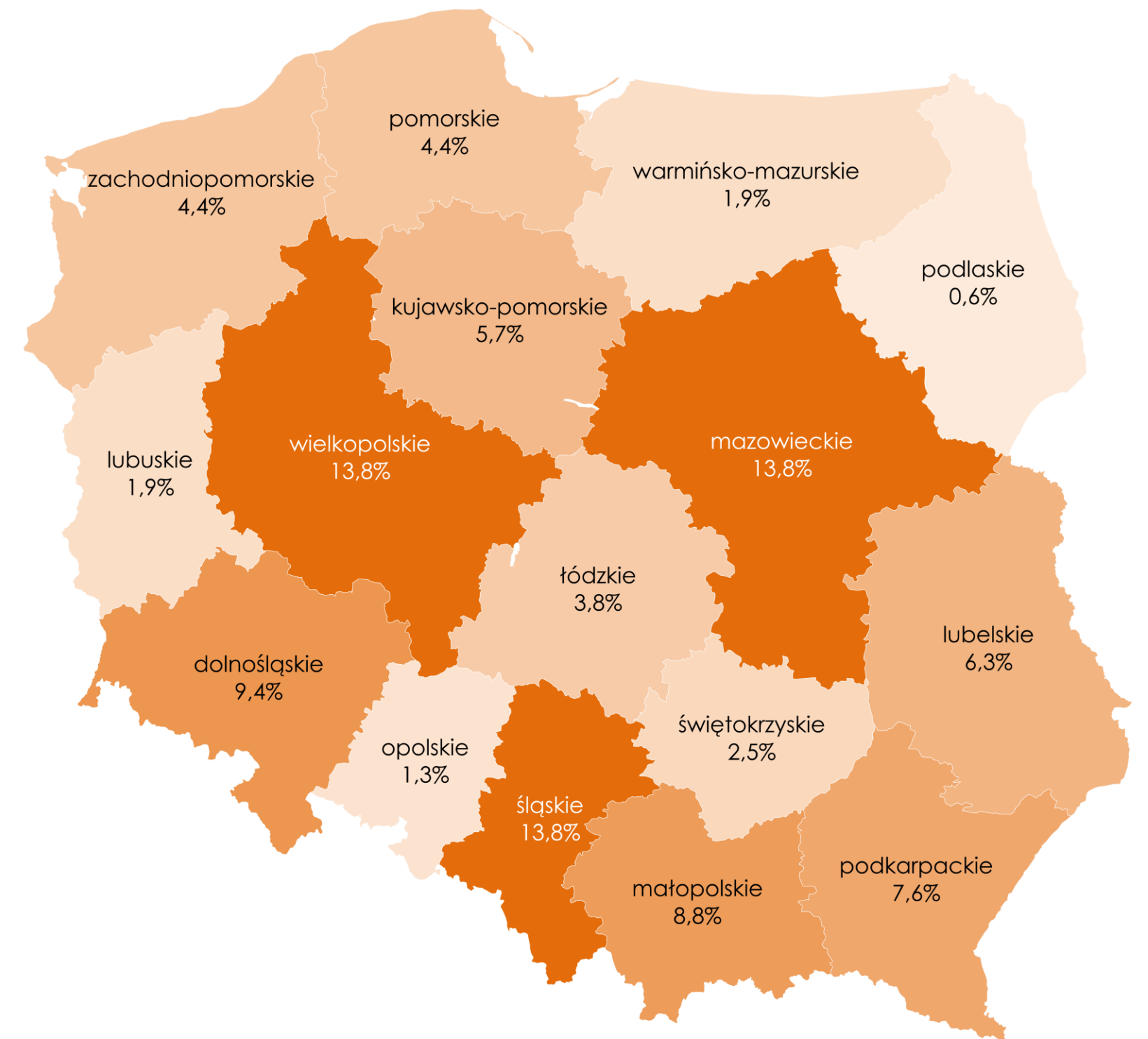
OSOBY, KTÓRE PLANUJĄ IŚĆ NA STUDIA

[N=567]

OSOBY, KTÓRE NIE PLANUJĄ IŚĆ NA STUDIA

[N=159]

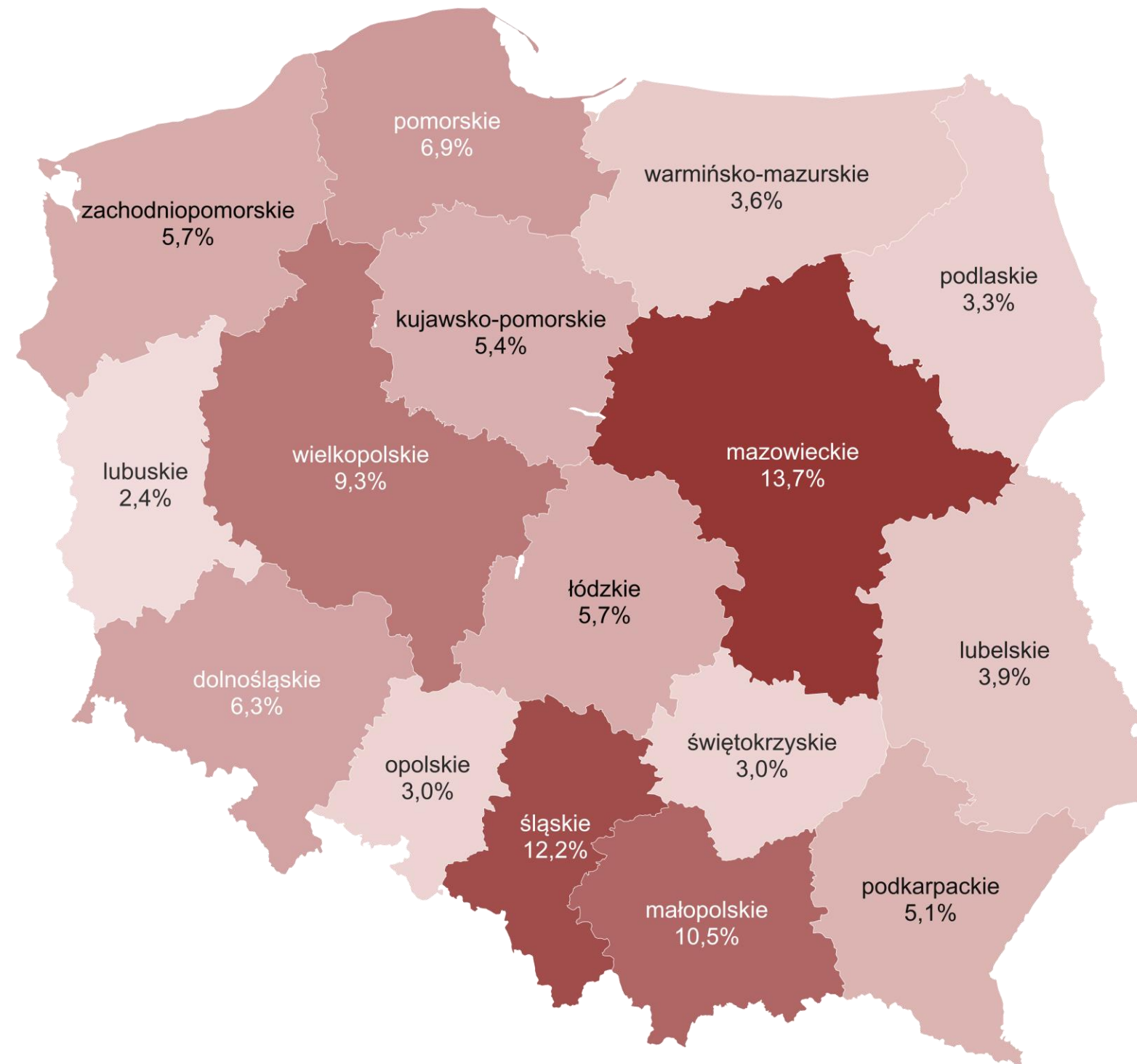
STANOWISKA WOBEC PODJĘCIA STUDIÓW W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWO cd.

Politechnika
Wroclawska

OSOBY, KTÓRE NIE PODJĘŁY JESZCZE DECYZJI

[N=334]

Dalej, warto przyjrzeć się postawom badanych wobec podjęcia studiów, uwzględniając województwo (aktualne miejsce zamieszkania).

Grupa osób, która planuje iść na studia (567 osób), najczęściej pochodzi z województwa mazowieckiego – 15,2% (wykres na slajdzie 25 „OSOBY, KTÓRE PLANUJĄ IŚĆ NA STUDIA”). Natomiast najmniejsza część mieszka w województwie opolskim – 2,1%.

Natomiast osoby, które nie planują kontynuacji nauki w ramach studiów (wykres na slajdzie 25 „OSOBY, KTÓRE NIE PLANUJĄ IŚĆ NA STUDIA”), najczęściej pochodziły z województwa mazowieckiego (13,8%), wielkopolskiego (13,8%) oraz śląskiego (13,8%). Najmniejszy odsetek osób odnotowany był w województwie podlaskim – 0,6%.

W przypadku grona uczniów niezdecydowanych, najwięcej osób odnotowano również z województwa mazowieckiego – 13,7%, a najmniej z województwa lubuskiego – 2,4%.

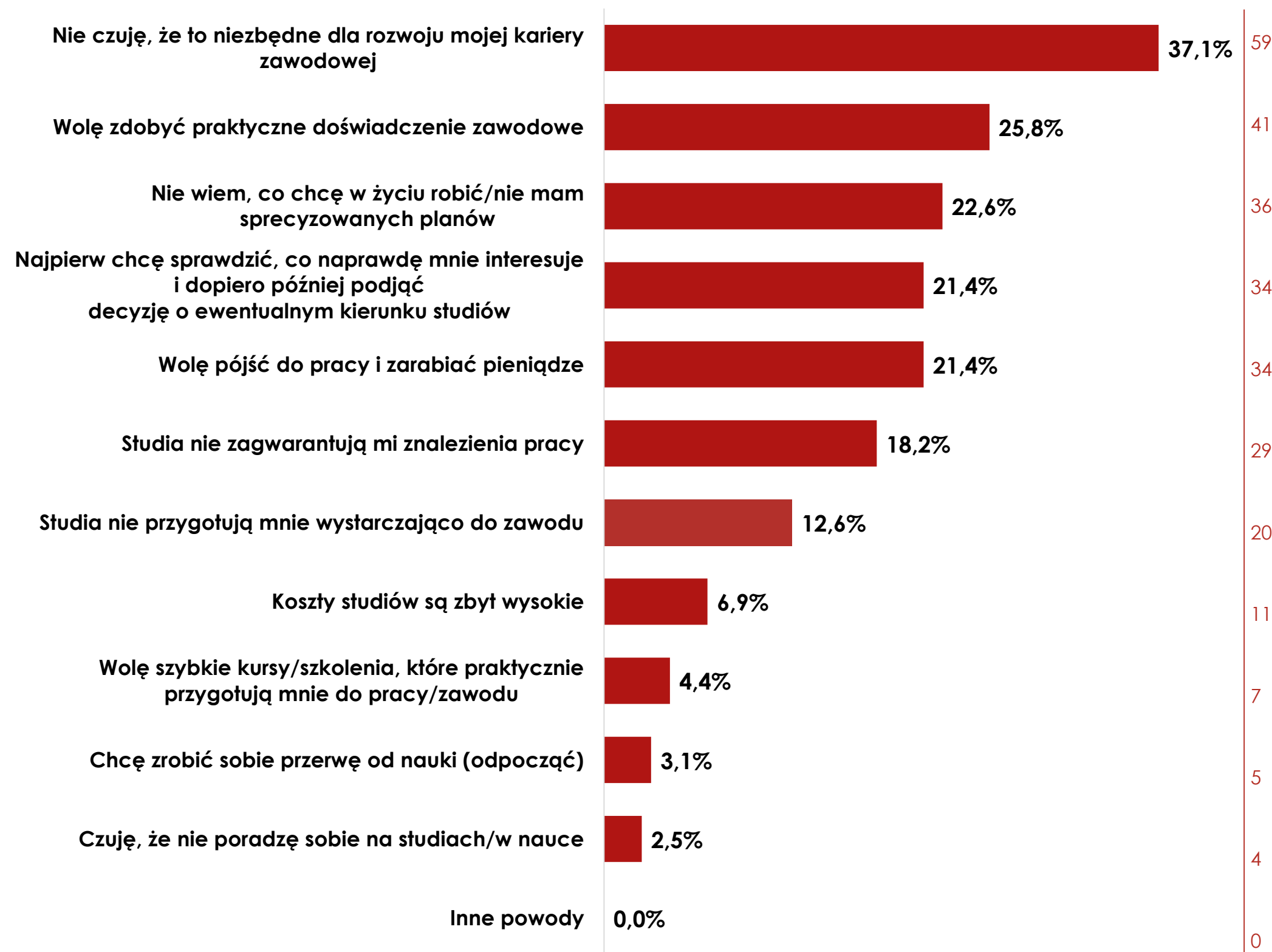
POWODY REZYGNACJI Z KONTYNUACJI NAUKI NA STUDIACH

Politechnika
Wroclawska

? Dlaczego nie planujesz iść na studia? (Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)

[n=159]

Grupa badanych, która nie zamierza kontynuować nauki na studiach (159 osób) wskazała na różnorodne powody swojej decyzji.

Podstawową przyczyną jest wewnętrzne przekonanie uczniów i uczennic ostatnich klas liceum i technikum, iż studia nie są niezbędnym czynnikiem rozwoju kariery zawodowej – 37,1%. Pogląd w tej grupie dominował wśród mężczyzn – różnica o 3,1 p.p. w stosunku do kobiet.

Kolejnym istotnym aspektem jest deklarowana chęć zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego – 25,8%, a minimalnie więcej niż 1/5 przyznała, że nie ma jeszcze wyraźnie sprecyzowanych planów na życie i chce najpierw sprawdzić, co ich interesuje (obie odpowiedzi przyjęły wartość po 21,4%).

Do najrzadziej odnotowywanego powodu należy wskazanie dot. braku umiejętności poradzenia sobie na studiach/w nauce – 2,5%.

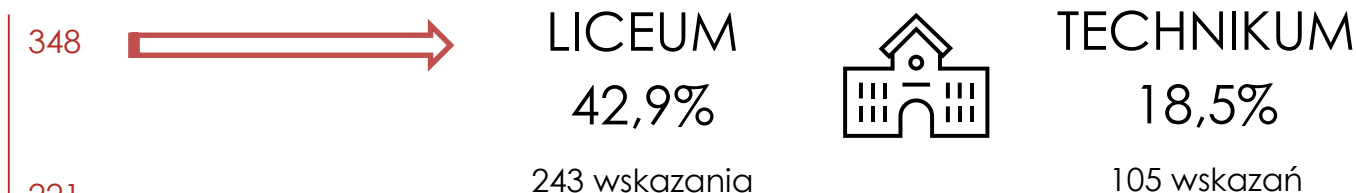
CZYNNIKI MOTYWUJĄCE DO PODJĘCIA STUDIÓW

Politechnika
Wroclawska

? Jakie są Twoje główne motywacje związane z podjęciem studiów? (Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)

[n=567]

Badani, którzy planują studiować (567 osób), mieli możliwość określenia kluczowego czynnika motywującego ich do podjęcia decyzji o kontynuacji kształcenia w ramach studiów.

W opinii większości badanych fundamentalną kwestią jest zwiększenie swoich możliwości/szans zawodowych. A zatem to lepsze perspektywy na rynku pracy najbardziej motywują młodych dorosłych do dalszego kształcenia – 61,4%. W tym przypadku częściej ową perspektywę posiadali uczniowie liceów (różnica o 24,4 p.p.).

Odpowiedzi młodzieży ewidentnie wskazują na motywy odnoszące się przede wszystkim do inwestycji w swoją przyszłość (pod kątem pozyskania wiedzy eksperckiej, jak i innych, wszechstronnych doświadczeń wpływających na ogólny rozwój osobisty jednostek).

Natomiast kwestie tradycji i oddziaływania rodziny miały najmniejsze znaczenie wśród badanych - 1,9%.

Inne odpowiedzi badanych dotyczyły odczuwanej presji ze strony rodziny czy potrzeby zmiany miejsca zamieszkania – 0,4%.

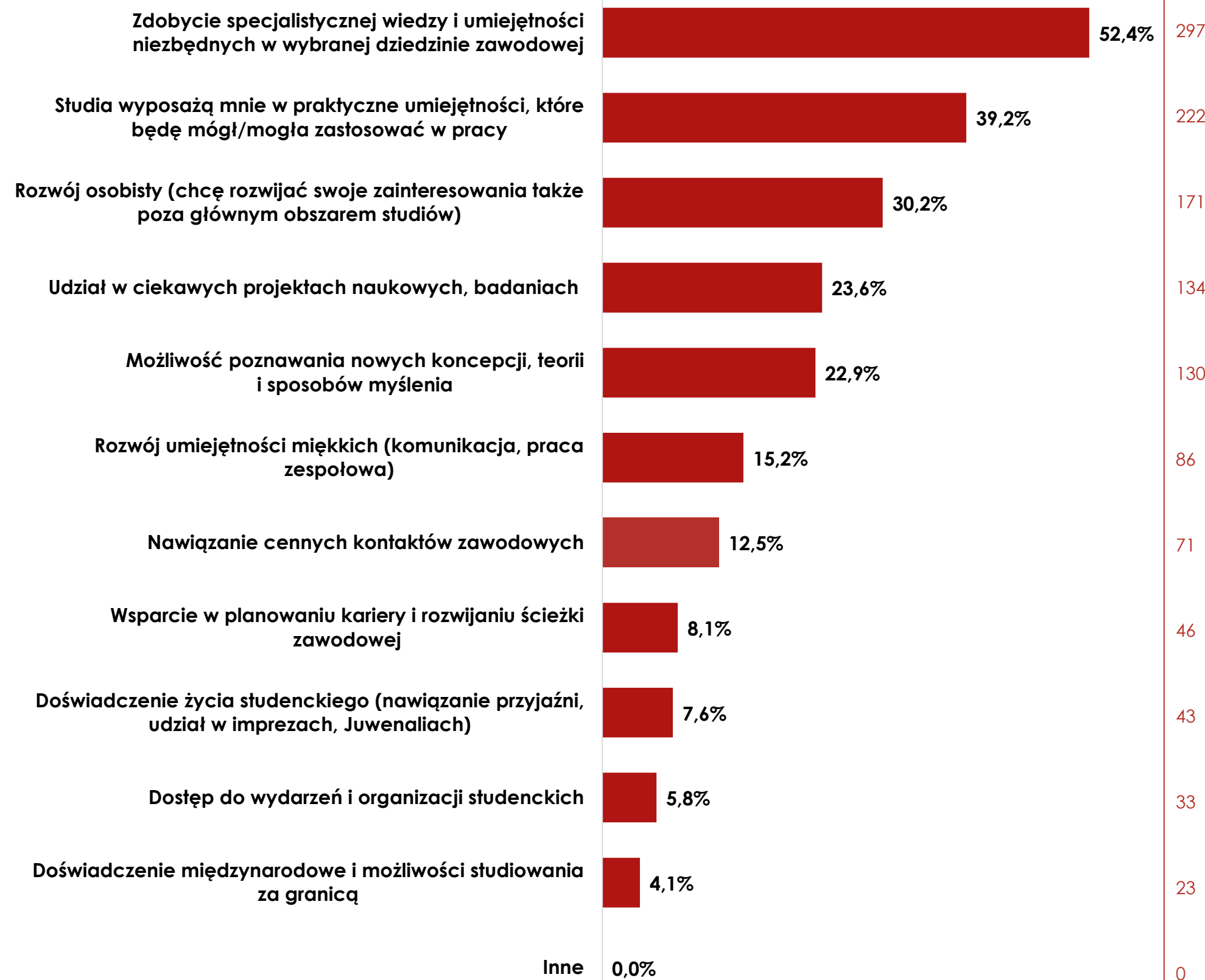
RODZAJE OCZEKIWAŃ WZGLĘDEM STUDIÓW

Politechnika
Wroclawska

? **Jakie są Twoje główne oczekiwania wobec studiów? (Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)**

[n=567]

LICEUM
36,7%

208 wskazań

TECHNIKUM
15,7%

89 wskazań

W kolejnej części kwestionariusza badani zapytani zostali o oczekiwania względem studiów.

Według ponad 1/2 badanych studia powinny przede wszystkim umożliwić im zdobycie specjalistycznej wiedzy i podstawowych umiejętności, niezbędnych w wybranej dziedzinie zawodowej – 52,4%. Różnica w poglądach, według rodzaju szkoły, odnotowana została na poziomie 21 p.p. (liceum – 36,7% i technikum – 15,7%).

Ponadto, wysoko uplasowane są również oczekiwania, odnoszące się głównie do kształcenia ukierunkowanego na praktyczne umiejętności, czy ogólny rozwój osobisty. Natomiast najrzadziej wskazywanym aspektem była chęć pozyskania doświadczeń międzynarodowych i możliwości studiowania za granicą – 4,1%.

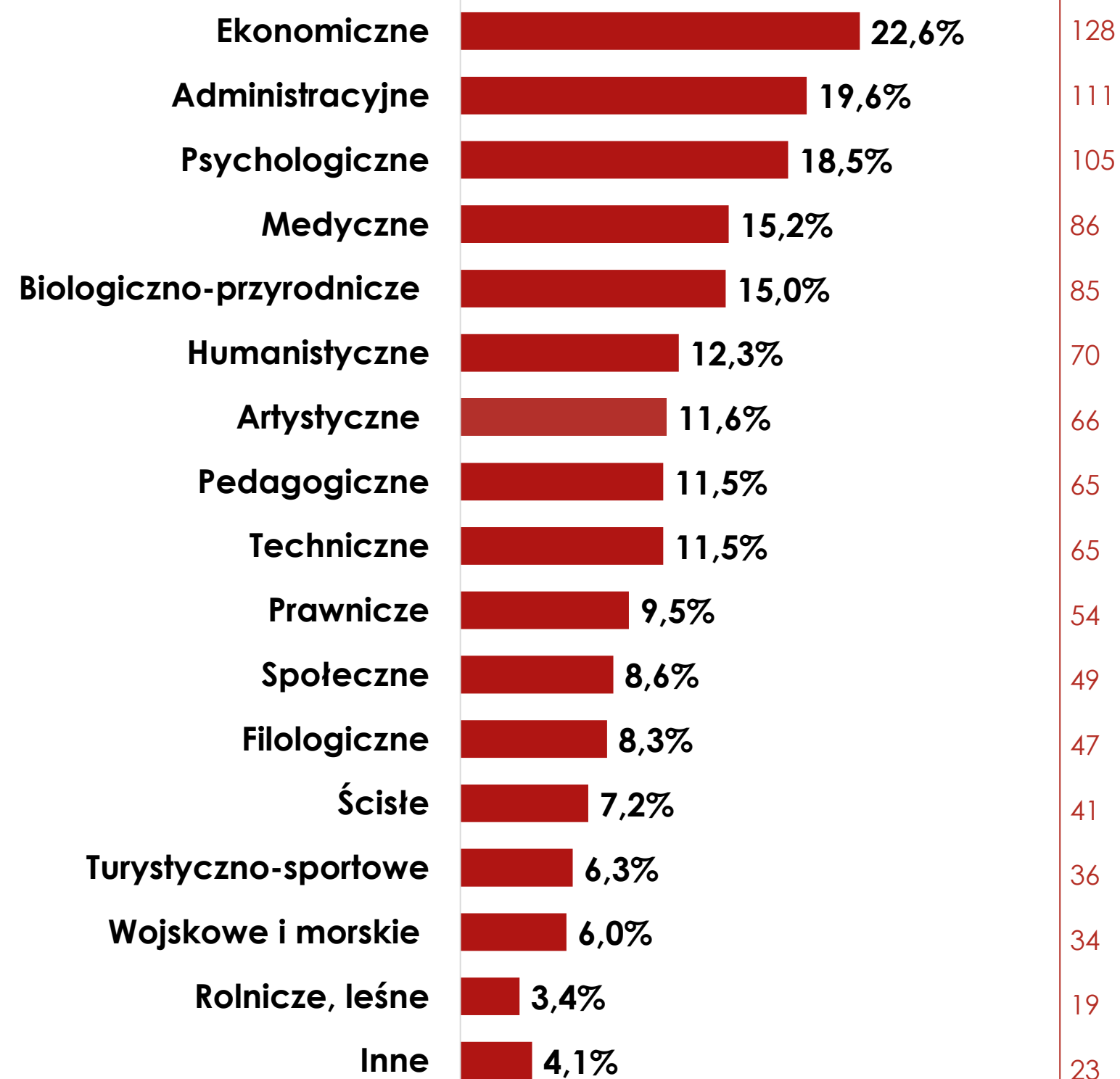
ZAKRES PREFEROWANYCH KIERUNKÓW

Politechnika
Wroclawska

? Jakie kierunki studiów Cię interesują? (Możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi)

[n=567]

Preferencje badanych (deklarujących plany kontynuowania nauki na studiach) - w kontekście wyboru kierunków studiów będących w centrum ich zainteresowania - są mocno zróżnicowane.

Wśród trzech najczęściej wskazywanych grup kierunków studiów znalazły się kierunki z obszaru ekonomii – 22,6%, administracji – 19,6% oraz psychologii – 18,5%.

Najmniejszym zainteresowaniem w grupie przebadanych cieszyły się kierunki turystyczno-sportowe – 6,3%, wojskowe i morskie – 6,0% oraz rolnicze, leśne – 3,4%.

Wśród „innych” odpowiedzi mieściły się kierunki powiązane z prezentowanymi w kafeterii odpowiedziami. W tym m.in. związane z: chemią, informatyką, gastronomią, geologią, geoturystyką, kosmetologią, kryminologią, teologią, logistyką, politologią, ochroną środowiska, cyberbezpieczeństwem, pedagogiką, rachunkowością czy politologią. Jedynie dwóch badanych wykazało, iż nie podjęli jeszcze ostatecznej decyzji odnośnie kierunku.

ZAKRES PREFEROWANYCH KIERUNKÓW WG PŁCI

Politechnika
Wroclawska

? Jakie kierunki studiów Cię interesują? (Możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi)

[n=567]

Rodzaj kierunków	Kobieta		Mężczyzna	
Administracyjne	59	20,8%	52	18,4%
Artystyczne	33	11,6%	33	11,7%
Biologiczno-przyrodnicze	49	17,3%	36	12,7%
Ekonomiczne	72	25,4%	56	19,8%
Filologiczne	19	6,7%	28	9,9%
Humanistyczne	35	12,3%	35	12,4%
Medyczne	45	15,8%	41	14,5%
Pedagogiczne	40	14,1%	25	8,8%
Prawnicze	28	9,9%	26	9,2%
Psychologiczne	62	21,8%	43	15,2%
Rolnicze, leśne	12	4,2%	7	2,5%
Spoleczne	19	6,7%	30	10,6%
Techniczne	26	9,2%	39	13,8%
Turystyczno-sportowe	16	5,6%	20	7,1%
Wojskowe i morskie	13	4,6%	21	7,4%
Ścisłe	16	5,6%	25	8,8%
Inne	11	3,9%	12	4,2%

Zakres wskazywanych kierunków studiów został również podzielony według płci badanych.

W przypadku kierunku najczęściej wskazywanego przez badanych, czyli ekonomicznego, przeważały kobiety – 25,4%. Mężczyźni natomiast w tym przypadku stanowili 19,8%.

Ponadto grupa kobiet częściej deklarowała zainteresowanie kierunkami: administracyjnymi, biologiczno - przyrodniczymi, medycznymi, pedagogicznymi, psychologicznymi. Spośród wszystkich kierunków najmniej wskazań otrzymały kierunki rolnicze, leśne – 4,2%.

Grupa mężczyzn częściej wykazywała zainteresowanie wobec kierunków: ścisłych, technicznych, wojskowych i morskich, turystyczno-sportowych, filologicznych czy społecznych. Najniższy odsetek otrzymały podobnie kierunki rolniczo-leśne – 2,5%.

Niemalże równie często wskazywanymi dla obydwu grup były kierunki: artystyczne, humanistyczne czy prawnicze.

ZAKRES PREFEROWANYCH KIERUNKÓW WG RODZAJU SZKOŁY

Politechnika
Wroclawska

? Jakie kierunki studiów Cię interesują? (Możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi)

[n=567]

Rodzaj kierunków	Liceum		Technikum	
Administracyjne	78	19,6%	33	19,4%
Artystyczne	50	12,6%		9,4%
Biologiczno-przyrodnicze	53	13,4%	32	18,8%
Ekonomiczne	90	22,7%	38	22,4%
Filologiczne	28	7,1%	19	11,2%
Humanistyczne	53	13,4%	17	10,0%
Medyczne	62	15,6%	24	14,1%
Pedagogiczne	46	11,6%	19	11,2%
Prawnicze	41	10,3%	13	7,6%
Psychologiczne	82	20,7%	23	13,5%
Rolnicze, leśne	15	3,8%	4	2,4%
Społeczne	37	9,3%	12	7,1%
Techniczne	32	8,1%	33	19,4%
Turystyczno-sportowe	23	5,8%	13	7,6%
Wojskowe i morskie	26	6,5%	8	4,7%
Ściste	29	7,3%	12	7,1%
Inne	14	3,5%	9	5,3%

Preferencje względem grup kierunków zweryfikowano również pod kątem rodzaju szkoły.

Względem kierunków ekonomicznych uczniowie i uczennice liceum oraz technikum wykazali zainteresowanie na bardzo zbliżonym poziomie (liceum - 22,7% i technikum - 22,4%).

Uczniowie i uczennice liceum w porównaniu do uczęszczających do technikum, częściej wskazywali na kierunki: administracyjne, ekonomiczne, artystyczne, humanistyczne, medyczne, prawnicze, psychologiczne, rolnicze, leśnicze, społeczne, wojskowe i morskie oraz ściste. Natomiast badani, uczący się w technikum, częściej wskazywali: biologiczno-przyrodnicze, filologiczne, techniczne, turystyczno-sportowe.

ZAKRES PREFEROWANYCH KIERUNKÓW WG WOJEWÓDZTWA

Politechnika
Wroclawska

Jakie kierunki studiów Cię interesują? (Możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi)

[n=567]

Rodzaje kierunków	dolnośląskie	kujawsko- pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko- mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
Administracyjne	14,0%	16,7%	26,3%	18,8%	22,5%	24,0%	19,8%	16,7%	2,9%	25,0%	15,4%	26,9%	5,6%	16,0%	22,4%	30,0%
Artystyczne	9,3%	12,5%	13,2%	25,0%	5,0%	8,0%	8,1%	16,7%	11,4%	10,0%	10,3%	15,4%	5,6%	16,0%	18,4%	15,0%
Biologiczno- przyrodnicze	16,3%	4,2%	21,1%	6,3%	12,5%	22,0%	12,8%	16,7%	22,9%	10,0%	10,3%	17,3%	5,6%	20,0%	14,3%	15,0%
Ekonomiczne	18,6%	16,7%	31,6%	25,0%	17,5%	18,0%	18,6%	0,0%	28,6%	35,0%	28,2%	28,8%	22,2%	24,0%	20,4%	25,0%
Filologiczne	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	15,0%	6,0%	11,6%	0,0%	14,3%	10,0%	2,6%	17,3%	11,1%	12,0%	8,2%	5,0%
Humanistyczne	7,0%	12,5%	2,6%	25,0%	20,0%	10,0%	16,3%	25,0%	5,7%	5,0%	15,4%	17,3%	0,0%	16,0%	8,2%	15,0%
Medyczne	11,6%	16,7%	21,1%	12,5%	10,0%	18,0%	14,0%	16,7%	17,1%	10,0%	17,9%	11,5%	22,2%	16,0%	10,2%	30,0%
Pedagogiczne	0,0%	20,8%	15,8%	18,8%	7,5%	16,0%	5,8%	8,3%	17,1%	20,0%	17,9%	7,7%	5,6%	12,0%	10,2%	20,0%
Prawnicze	2,3%	8,3%	13,2%	18,8%	2,5%	12,0%	10,5%	8,3%	11,4%	10,0%	10,3%	5,8%	0,0%	12,0%	10,2%	25,0%
Psychologiczne	25,6%	16,7%	26,3%	18,8%	7,5%	22,0%	15,1%	8,3%	25,7%	25,0%	15,4%	11,5%	11,1%	24,0%	18,4%	30,0%
Rolnicze, leśne	4,7%	4,2%	2,6%	0,0%	0,0%	8,0%	4,7%	0,0%	2,9%	0,0%	0,0%	3,8%	11,1%	0,0%	0,0%	10,0%
Spoleczne	4,7%	16,7%	0,0%	0,0%	5,0%	12,0%	4,7%	0,0%	22,9%	0,0%	7,7%	11,5%	0,0%	16,0%	16,3%	10,0%
Techniczne	20,9%	8,3%	5,3%	0,0%	15,0%	12,0%	14,0%	0,0%	17,1%	10,0%	7,7%	13,5%	16,7%	8,0%	8,2%	5,0%
Turystyczno- sportowe	7,0%	4,2%	13,2%	0,0%	5,0%	10,0%	7,0%	8,3%	5,7%	5,0%	5,1%	1,9%	0,0%	0,0%	12,2%	5,0%
Wojskowe i morskie	2,3%	12,5%	7,9%	0,0%	12,5%	8,0%	8,1%	8,3%	5,7%	0,0%	7,7%	0,0%	0,0%	4,0%	4,1%	10,0%
Ścisłe	11,6%	4,2%	5,3%	6,3%	10,0%	4,0%	9,3%	0,0%	2,9%	15,0%	5,1%	1,9%	5,6%	20,0%	6,1%	10,0%
Inne	2,3%	12,5%	5,3%	0,0%	5,0%	4,0%	3,5%	0,0%	5,7%	5,0%	0,0%	3,8%	5,6%	12,0%	2,0%	0,0%

? Jakie kierunki studiów Cię interesują? (Możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi)

[n=567]

Wśród uczniów z województwa:

- Dolnośląskiego – największym zainteresowaniem cieszą się kierunki psychologiczne – 25,6%. Pedagogika natomiast nie została wskazana przez badanych.
- Kujawsko-pomorskiego – najczęściej wskazywano na kierunki pedagogiczne – 20,8%, przy czym dla kierunków filologicznych nie odnotowano zainteresowania.
- Lubelskiego – najczęściej wybierane były kierunki ekonomiczne – 31,6%. Nikt z badanych nie wskazał kierunków filologicznych czy społecznych.
- Lubuskiego – wyróżniono trzy grupy kierunków najczęściej wskazywanych na zbliżonym poziomie: artystyczne – 25,0%, ekonomiczne – 25,0% oraz humanistyczne – 25,0%. Brak wskazań natomiast odnotowano względem kierunków: rolniczych i leśniczych, społecznych, technicznych, turystyczno-sportowych, wojskowych i morskich.
- Łódzkiego – najczęściej wybierane były kierunki administracyjne – 22,5%. Bez wskazań dla rolniczych i leśniczych.
- Małopolskiego – głównie preferowane były administracyjne – 24,0%, natomiast najrzadziej kierunki ścisłe – 4,0%.
- Mazowieckiego – najczęściej wskazywanymi były kierunki administracyjne – 19,8%, zdecydowanie w mniejszym stopniu rolnicze i leśne – 4,7% oraz społeczne - 4,7%.
- Opolskiego – największym zainteresowaniem cieszyły się kierunki humanistyczne – 25,0%. Bez wskazań pozostały: ścisłe, techniczne, rolnicze i leśnicze, filologiczne, ekonomiczne, społeczne.
- Podkarpackiego – najwięcej wskazań otrzymały kierunki ekonomiczne – 28,6%, z kolei najmniej: administracyjne - 2,9%, rolnicze i leśnicze – 2,9% oraz ścisłe – 2,9%.
- Podlaskiego – również kierunki ekonomiczne – 35,0%, natomiast bez wskazań dla: społecznych, wojskowych i morskich oraz rolniczych i leśniczych.
- Pomorskiego – najczęściej wskazywane były kierunki ekonomiczne – 28,2%, bez zainteresowania dla rolniczych i leśniczych.
- Śląskiego – w największym stopniu preferowane były kierunki ekonomiczne – 28,8%. Badani nie wskazali kierunków wojskowych i morskich.
- Świętokrzyskiego – najczęściej wybieranymi były kierunki ekonomiczne – 22,2% oraz medyczne – 22,2%. Respondenci nie wykazali zainteresowania względem kierunków humanistycznych, prawniczych, turystyczno-sportowych, społecznych oraz wojskowych i morskich.
- Warmińsko-mazurskiego – najbardziej wpisującymi się w preferencje okazały się kierunki ekonomiczne – 24,0% oraz psychologiczne – 24,0%. Uczniowie nie byli zainteresowani: rolniczymi i leśniczymi oraz turystyczno-sportowymi.
- Wielkopolskiego – dominowały kierunki administracyjne – 22,4%, natomiast rolnicze i leśne pozostały bez wskazań.
- Zachodniopomorskiego – najczęściej wskazywanymi był trzy kierunki: administracyjne – 30,0%, medyczne – 30,0% oraz psychologiczne – 30,0%. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się studia filologiczne - 5,0%, techniczne – 5,0% oraz turystyczno-sportowe – 5,0%.

ASPEKTY ODDZIAŁUJĄCE NA WYBÓR UCZELNI

Politechnika
Wroclawska

Co ma dla Ciebie istotne znaczenie przy wyborze uczelni?

[n=567]

Badanie preferencji i potrzeb w kontekście studiów, dopełniła weryfikacja aspektów oddziałujących na wybór danej placówki szkolnictwa wyższego.

Analiza wskazuje, iż dla badanych największe znaczenie ma lokalizacja uczelni – 58,2%. Dalej, wskazywano na dostępność interesującego respondentów kierunku i programu studiów – 46,6%, oraz wysokie kwalifikacje kadr uczelni – 30,0%.

Kolejno, istotnymi aspektami były: infrastruktura kampusu, reputacja uczelni, czy oferta sportowa uczelni.

W najmniejszym stopniu badani zwracają uwagę na opinie otoczenia: kolegów/koleżanek – 3,4%, czy rodziców – 3,2%, a także na kwestie obecności wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami – 2,3%. W tym ostatnim przypadku, wynik może być zależny od poziomu udziału w próbie grupy osób ze szczególnymi potrzebami.

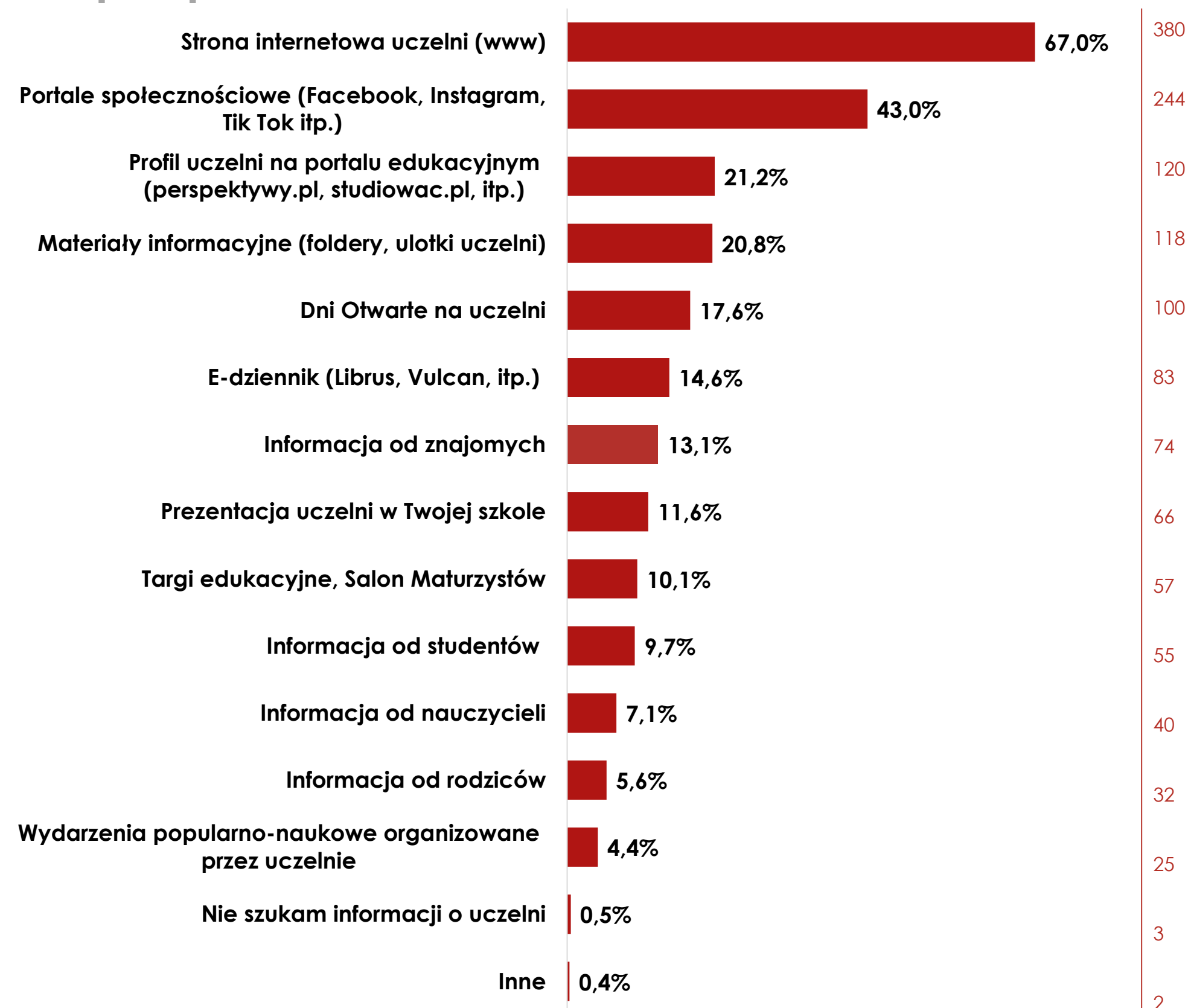
KANAŁY POZYSKIWANIA INFORMACJI O UCZELNI

Politechnika
Wrocławska

? Skąd najczęściej pozyskujesz informacje o uczelni? (Możliwość wyboru maksymalnie 5 odpowiedzi)

[n=567]

Spośród różnorodnych źródeł pozyskiwania informacji nt. uczelni, najczęściej wśród badanych wybierana jest oficjalna strona www uczelni – 67,0%.

W dalszej kolejności wykorzystywane są portale społecznościowe (Facebook, Instagram, Tik Tok itp.) - 43,0%.

Blisko ¼ badanych wskazuje, iż korzysta również z informacji udostępnionych na profilach uczelni na portalach edukacyjnych; materiałów informacyjnych w postaci folderów i ulotek; zaś minimalnie mniej (17,6%) uczestniczy w Dniach Otwartych uczelni.

Najmniej uczestników badania czerpie informacje z organizowanych przez uczelnie wydarzeń popularno-naukowych – 4,4%.

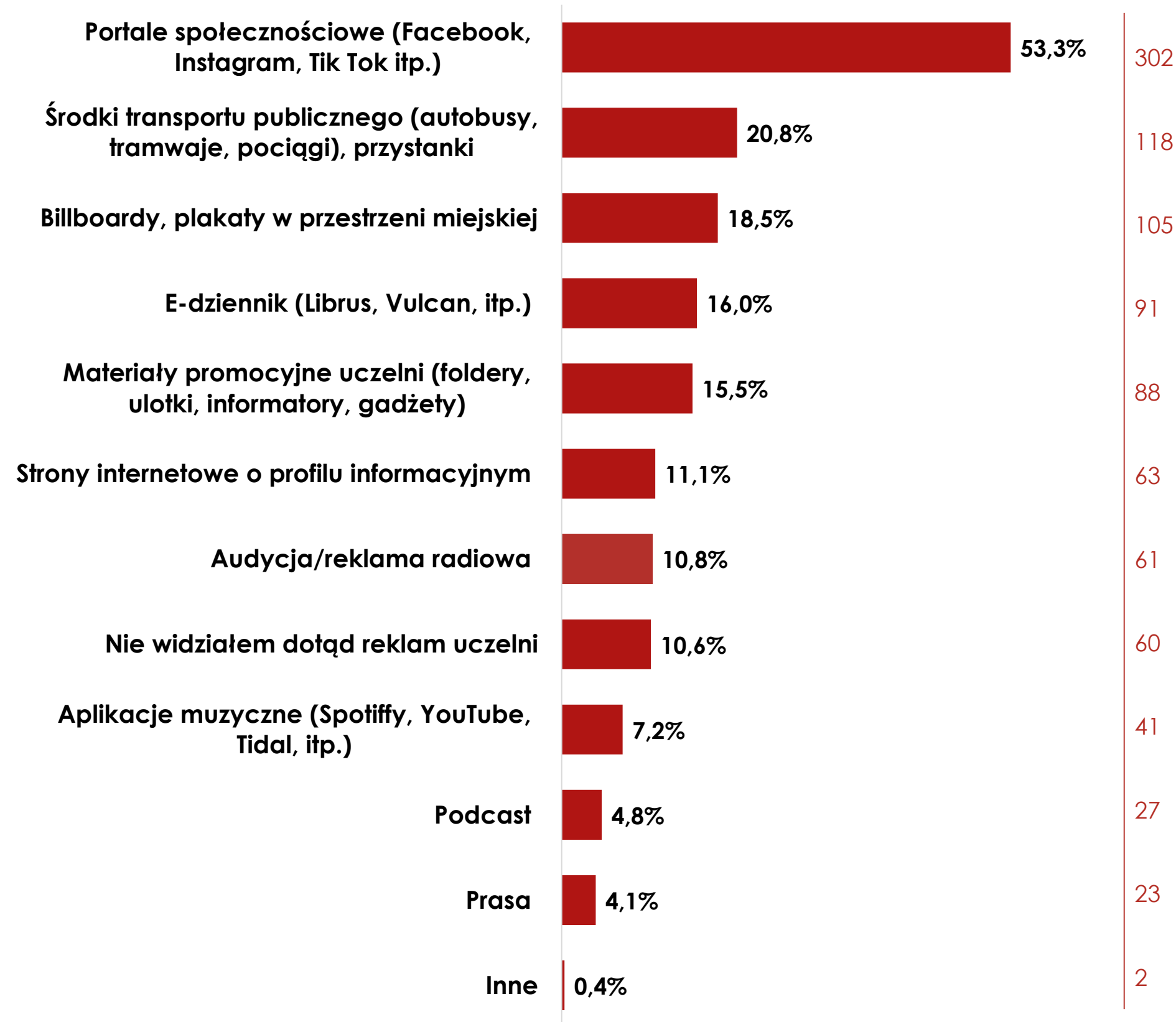
Wśród „innych” źródeł docierania do informacji o uczelni wskazywano na kluby studenckie oraz osobistą wizytę w placówce.

Znalazły się również osoby, które zaprzeczyły poszukiwaniom informacji o uczelni. Jednakże stanowiły one nieznaczny odsetek względem grupy – 0,5%.

KANAŁY DOTARCIA DO GRUP ODBIORCÓW OFERTY UCZELNI

? Gdzie najczęściej widzisz reklamy uczelni? (Możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi)

[n=567]

Działania marketingowe uczelni docierają do badanych poprzez różnorodne kanały. Większość uczniów i uczennic ostatnich klas liceum i technikum, zainteresowanych studiowaniem, przyznało że dostrzega kreacje marketingowe uczelni wyższych. Wśród badanych znalazły się również osoby, które nie widziały żadnej reklamy uczelni – 10,6%.

Najczęściej wyróżnianym, a tym samym i najbardziej trafnym miejscem, pod kątem widoczności reklam uczelni, jest przestrzeń cyfrowa, np. za pośrednictwem portali społecznościowych (Facebook, Instagram, Tik Tok itp.) – 53,3%. Niniejsze wskazanie koresponduje z najczęściej wybieranymi źródłami informacji o uczelni (wykres na slajdzie 36).

Najmniej osób odnotowało reklamy w podcastach – 4,8%, czy prasie – 4,1%.

W grupie „innych” ścieżek docierania reklam uczelni był: mail oraz szkoła – 0,4%.

PODSUMOWANIE - WNIOSKI

Zrealizowane badanie miało na celu dostarczenie wiedzy nt. **postaw, motywacji oraz planów przyszłościowych związanych z dalszą ścieżką edukacyjną wśród uczniów ostatnich klas liceum i technikum.**

Zgromadzony materiał empiryczny pozwolił na sformułowanie następujących wniosków z badań.

01

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA: OPINIE NT. ŻYCIA PRYWATNEGO

- W kontekście systemu wartości najważniejszym obszarem życia wśród przebadanych uczniów i uczennic okazała się rodzina – 80,4%. Natomiast do kluczowych wartości, którymi kierują się na co dzień, zaliczyli uczciwość i prawość (49,7%), dobre relacje z innymi (47,7%) oraz życzliwość (46,4%).
- Istotnym w życiu badanych jest również wsparcie otrzymywane od innych osób (77,8%), a w szczególności od rodziców (62,4%).
- Uczniowie i uczennice ostatnich klas liceum i technikum zdecydowanie w większym stopniu dostrzegają własną sprawczość i wpływ podejmowanych działań na swoje życie (84,4% - „Tak, w dużym stopniu” - 51,7% oraz „Tak, ale w ograniczonym stopniu” – 32,7%), niż w przypadku możliwości oddziaływania na świat zewnętrzny, czyli środowisko społeczne i naturalne w rozumieniu bardziej globalnym (55,7% - „Zdecydowanie tak, w dużym stopniu – 17,2% oraz „Raczej tak, ale w ograniczonym zakresie” – 38,5%).
- Należy zauważyć, że 43,9% badanych pozytywnie oceniło swój stan emocjonalny; przeciwnego zdania było natomiast 25,0% ankietowanych.
- Podstawowym źródłem czerpania informacji o świecie okazał się Internet (portale informacyjne, blogi, fora) – 68,4%.

PODSUMOWANIE – WNIOSKI cd.

02

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA: OBECNE WYBORY – ŻYCIE UCZNIOWSKIE I PRZYSZŁOŚĆ STUDENCKA

- Młodzież w wieku 17-20 lat czas wolny przeznaczają przede wszystkim na spotkania z przyjaciółmi – 50,5%.
- Jedynie 12,0% (127 osób) ogółu przebadanych uczniów i uczennic decyduje się na uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych/kółkach zainteresowań. Najczęściej wybierają dodatkową aktywność z uwagi na chęć relaksu, odskoczni od codziennych obowiązków (53,5%), potrzebę samorealizacji (46,5%) oraz rozwijania własnych pasji (41,7%). Wybór zajęć najczęściej podyktowany jest własnymi zainteresowaniami (74,1%).
- W kontekście pozyskiwania pomocy w nauce, najbardziej popularnym narzędziem okazał się Internet – 65,7%.
- Wybór konkretnego przedmiotu maturalnego w głównej mierze zależy od indywidualnych zainteresowań i preferencji badanych – 56,8%.
- Zdecydowana większość ankietowanych zadeklarowała, iż posiada plany na przyszłość (60,6%).
- Wśród respondentów ponad połowa osób podejmuje pracę zarobkową – 56,4%. Częściej jest to praca dorywcza.
- Według większości uczestników badania studia postrzegane są jako inwestycja w przyszłość, postrzeganym zarówno jako ogromna szansa rozwoju osobistego i poszerzenia horyzontów – 40,9%, ale i pod względem pozyskania kluczowych i niezbędnych kompetencji zawodowych. Taka pierwsza perspektywa (ukierunkowana na samorealizację) była częściej odnotowywana wśród uczniów i uczennic liceum (26,5%) oraz w grupie kobiet (42,7%). Mężczyźni częściej akcentowali, że studia nie są warunkiem sukcesu w życiu zawodowym (25,1%), w stosunku do kobiet (22,2%).
- Nieco ponad połowa ankietowanych planuje podjąć studia wyższe (53,3%). Wśród nich najczęściej były to osoby pochodzące z województwa mazowieckiego – 15,2%, uczniowie i uczennice liceum – 37,4% (więcej od uczniów technikum 21,4 p.p.) oraz kobiety 26,8% (więcej od mężczyzn o 0,2 p.p.).

PODSUMOWANIE – WNIOSKI cd.

- Głównym czynnikiem motywującym do podjęcia studiów jest lepsza perspektywa zawodowa – 61,4%.
- Od studiów badani oczekują uzyskania specjalistycznej wiedzy i umiejętności niezbędnych, mających praktyczne zastosowanie w potencjalnie wykonywanych w przyszłości zawodach – 52,4%.
- Do trzech najbardziej preferowanych kierunków należy zaliczyć kierunki: ekonomiczne (22,6%), administracyjne (19,6%) i psychologiczne (18,5%).
- W procesie wyboru uczelni największe znaczenie ma lokalizacja – 58,2%, kolejno program studiów zbieżny z preferencjami i zainteresowaniami uczniów – 46,6% oraz wykwalifikowana kadra – 30,0%.
- Informacje nt. uczelni są najczęściej poszukiwane na oficjalnych stronach www podmiotów kształcących – 67,4%.
- Większość badanych (59,6%) spotyka się z reklamami uczelni na portalach społecznościowych (Facebook, Instagram, TikTok itp.).
- Grupa osób, która zadeklarowała, iż nie planuje podjąć studiów, była częściej reprezentowana przez mężczyzn – 8,4% (więcej o 1,2 p.p.). Wśród trzech głównych powodów braku kontynuacji nauki pojawiło się przekonanie, iż studia nie są niezbędne dla rozwoju kariery zawodowej – 37,2% (taką postawę częściej odnotowano wśród mężczyzn – 20,1% niż wśród kobiet – 17,0%), preferencją zdobycia praktycznego doświadczenia – 25,8% oraz brakiem sprecyzowanych planów życiowych – 22,6%.

 ipc
instytut badawczy

RAPORT

Z BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

REALIZOWANY NA ZLECENIE POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

Politechnika Wrocławska

Kwiecień 2024

WPROWADZENIE I KONTEKST BADAŃ

W dzisiejszym dynamicznie zmieniającym się świecie zrozumienie młodzieży staje się kluczowym elementem dla instytucji edukacyjnych, szczególnie tych wyższego szczebla. Młodzi ludzie, na progu dorosłości, są nie tylko przyszłością społeczeństwa, ale również bezpośrednimi uczestnikami i twórcami nowych trendów społecznych, kulturalnych i technologicznych. Ostatnie lata, pełne globalnych zmian i wyzwań, znacząco przekształciły ich rzeczywistość, kształtując tym samym ich oczekiwania, wartości i sposoby interakcji ze światem.

Dla uczelni, które pragną nie tylko przyciągać, ale i skutecznie kształcić przyszłe pokolenia liderów i specjalistów, zrozumienie tego, jak młodzi ludzie postrzegają świat oraz jakie mają aspiracje, staje się fundamentem do budowania oferty edukacyjnej, która odpowiada na rzeczywiste potrzeby i wyzwania młodych ludzi.

Cel i istota badań:

Celem przeprowadzonych badań jest zgłębienie opinii, oczekiwań i wartości uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych, aby lepiej zrozumieć, jakie są ich perspektywy i plany związane z dalszym kontynuowaniem edukacji, zaangażowaniem i aktywnością w życie społeczne, przyszłością zawodową oraz jakie trudności napotykają w codziennym życiu. Zrozumienie tych aspektów pozwoli uczelniom dostosować swoje programy dydaktyczne, tak aby były one bardziej atrakcyjne i adekwatne do potrzeb przyszłych studentów.

Przez poznanie, jak młodzież radzi sobie z problemami, jakie aspekty traktuje za wyjątkowo istotne, a także jakie mają oczekiwania względem przyszłej edukacji czy życia zawodowego, uczelnie mogą opracować bardziej innowacyjne i elastyczne strategie nauczania, które będą wspierać młodych ludzi nie tylko w akademickim rozwoju, ale również m.in. w aspektach społecznych i emocjonalnych, troszcząc się o pełny rozwój młodych ludzi.

WPROWADZENIE I KONTEKST BADAŃ

Zgromadzone dane i wnioski umożliwią uczelni wzbogacenie wiedzy nt. młodych ludzi, co w efekcie może przynieść uczeni potencjalne korzyści w zakresie:

- Lepszego zrozumienia dynamicznych zmian w percepcji i oczekiwaniach młodych dorosłych, co pozwoli na bardziej świadome kształtowanie programów edukacyjnych i pełnej oferty studiów.
- Dostosowania metod nauczania oraz programów wsparcia do realnych potrzeb młodych osób, które bardziej świadome globalnych problemów mogą oczekiwać od instytucji edukacyjnych (jak i innych podmiotów) zaangażowania w konkretne działania w pewnych obszarach problemowych.
- Rozwoju programów pozalekcyjnych, które będą promować rozwój osobisty, umiejętności społeczne oraz zdolności adaptacyjne, tak ważne w dzisiejszym, szybko zmieniającym się świecie.

WPROWADZENIE I KONTEKST BADAŃ

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ DLA BADANIA FOKUSOWEGO (FGI)

W ramach badań jakościowych przeprowadzono **osiem wywiadów grupowych z licealistami z klas III i IV oraz uczniami technikum klas IV i V**, których realizacja miała miejsce w kwietniu 2024 r. w siedmiu miejscowościach:

- **Wrocławiu,**
- **Gdańsku,**
- **Katowicach (2 grupy obejmujące zasięgiem Aglomeracje Śląską)**
- **Radomiu,**
- **Wałbrzychu,**
- **Poznaniu,**
- **Piotrkowie Trybunalskim.**

Każda pojedyncza grupa liczyła 8 badanych, z czego 4 osoby to uczniowie liceum (klasa III i IV) oraz 4 osoby to uczniowie technikum (klas IV i V). Uczestnikami była zatem młodzież szkolna, zarówno dziewczęta, jak i chłopcy.

Nagrane wywiady wiernie transkrybowano i poddano analizie poprzez kodowanie zgromadzonego materiału.

WPROWADZENIE I KONTEKST BADAŃ

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Przeprowadzone wywiady pozwoliły zidentyfikować postawy młodzieży, obejmując tematy takie jak:

- **życie społeczne, rodzinne, towarzyskie,**
- **wartości i przyszłość,**
- **czas wolny, zajęcia pozalekcyjne, aktywność w Internecie,**
- **matura i wybór przedmiotów, plany edukacyjne i zawodowe,**
- **trudności życiowe i edukacyjne,**
- **wizja ścieżki życia, wartości oraz wsparcia.**

Każdy wywiad dostarczył unikalnych spostrzeżeń dotyczących podejścia uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych do swoich życiowych planów. Mimo pewnych różnic w poglądach badanych, zauważyć można także występujące analogie, które mogą prowadzić do wniosku, iż mimo pewnych różnic, poglądy uczniów – bez względu na rodzaj szkoły, wiek czy miejsce zamieszkania – są zbieżne.

SKOJARZENIA Z POJĘCIAMI

Pierwszą, tzw. „sesją rozgrzewkową”, zastosowaną na samym początku dyskusji grupowej była technika projekcyjna oparta na skojarzeniach z wybranymi pojęciami: **PRZYSZŁOŚĆ, EDUKACJA, WARTOŚCI**.

Zastosowanie techniki projekcyjnej opartej na skojarzeniach tuż na początku badania jakościowego (badania fokusowego) niesie ze sobą wiele wartościowych aspektów, szczególnie w momencie wykorzystywania jej jako „rozgrzewki” wprowadzającej do głębszej dyskusji. Technika ta służy nie tylko jako narzędzie pobudzające, aktywizujące interakcję i zaangażowanie uczestników, ale przede wszystkim stanowi znaczący fundament do lepszego zrozumienia indywidualnych perspektyw i doświadczeń badanych.

Oto kluczowe powody zastosowania techniki projekcyjnej opartej na skojarzeniach z wybranymi pojęciami:

— Pobudzenie zaangażowania i interaktywności

Rozpoczynając sesję FGI od techniki projekcyjnej, badacz tworzy przestrzeń, która zachęca uczestników do aktywnego udziału w dyskusji. Wykorzystując w tym celu możliwie dodatkowe metody (m.in. aplikacja „Mentimeter”, która to znalazła zastosowanie w niniejszym badaniu), zadanie to staje się nieco bardziej atrakcyjne, a uczestnicy wykazują większe zaangażowanie. Badani zapewnieni o tym, że zadanie to nie jest konstruktem, na który składają się określone oczekiwania czy wymagania; dobre bądź złe odpowiedzi, a każde wskazanie jest wartościowym elementem przybliżającym poznanie ich poglądów powinni zminimalizować potencjalny stres, jaki niekiedy pojawia się w momencie wypowiedzania na forum. Skojarzenia, jako spontaniczne i osobiste reakcje, naturalnie zachęcają do większej otwartości i gotowości do dzielenia się myślami. Uczestnicy, którzy na wstępie biorą aktywny udział w takich ćwiczeniach, często są bardziej zaangażowani również w dalszej części dyskusji, zaś podobieństwa skojarzeń, jakie są zauważalne w grupie badanych, budują większe zaufanie, podkreślając podobieństwo opinii oraz wprowadzając bardziej komfortową atmosferę.

SKOJARZENIA Z POJĘCIAMI

– Uchwycenie indywidualnych opinii i spostrzeżeń

Technika projekcyjna oparta na skojarzeniach pozwala uczestnikom badania na wyrażenie swoich unikalnych, indywidualnych myśli i odczuć. Dzięki temu możliwe jest uzyskanie głębszego wglądu w subiektywne „światy” badanych – ich poglądy, doświadczenia, punkt widzenia, co jest nieocenione przy analizie m.in. takich tematów jak wartości, przyszłość czy edukacja.

– Chwila refleksji

Rozpoczynając od skojarzeń, badacz daje uczestnikom szansę na chwilę refleksji nad własnymi przekonaniem i doświadczeniami. To moment introspekcji, który sprzyja głębszemu zrozumieniu własnych postaw i zachowań. Nieczęsto na co dzień dogłębnie rozważamy nasze postępowanie, a ta chwila zatrzymania się nad daną kwestią może prowadzić do odkrycia „fundamentów” własnych przekonań, jak i kolejno, bardziej szczegółowych i przemyślanych odpowiedzi w trakcie dalszej części badania.

– Budowanie tematycznej bazy do dalszej dyskusji

Technika projekcyjna w postaci skojarzeń, zastosowana na początku, pozwala na wyznaczenie toru i tematyki spotkania. Skojarzenia uczestników z kluczowymi pojęciami takimi jak przyszłość, wartości czy edukacja stanowią punkt wyjścia do bardziej szczegółowej i tematycznie związanej dyskusji, co pomaga utrzymać spójność i koncentrację na kluczowych aspektach badania, kierując się zasadą pogłębiania wątków: od ogółu do szczegółu.

SKOJARZENIA Z POJĘCIAMI

Przyszłość: oczekiwania i nadzieje młodzi

- Skojarzenia badanych nt. przyszłości zawierają zróżnicowane, ale i zbieżne ze sobą odpowiedzi. Przede wszystkim warto zaznaczyć, iż przepełnione są one zarówno nadzieją, jak i niepewnością. Uczniowie **mówią o przyszłości w kategoriach pozytywnych, jak i negatywnych.**
- Skojarzenia badanych dotyczą m.in. szansy, marzeń, możliwości, edukacji, studiów, własnego rozwoju, ale również obaw nieprzewidywalności (np. związanej z ryzykiem jutra, rynku pracy, a nawet zmian środowiskowych, które mogą wpłynąć na ich dorosłe życie i całkowicie przemodelować ich plany czy założenia).
- *„Przyszłość to dla mnie wielka niewiadoma, ale staram się być optymistyczna. Wierzę, że edukacja, którą teraz zdobywam, da mi narzędzia, by móc się w niej odnaleźć i wpływać na nią pozytywnie”.*
- Między innymi ta wypowiedź doskonale ilustruje, jak młodzi ludzie postrzegają swoją przyszłość – jako płaszczyznę, na której mogą realizować swoje ambicje, aspiracje, pod warunkiem posiadania odpowiednich umiejętności i wiedzy. Mają również świadomość tego, że niezbędne jest stworzenie odpowiednich warunków, często obarczonych staraniami, wysiłkiem, pracą, chęciami, zaangażowaniem i dążeniem do celu, któremu również będzie przyświecało szczęście.

SKOJARZENIA Z POJĘCIAMI

Edukacja: klucz do przyszłości

Edukacja jest postrzegana przez uczniów jako fundament, na którym mogą budować swoją przyszłość. Większość skojarzeń również przedstawiła dychotomię tego pojęcia. Edukacja postrzegana jest zarówno jako obowiązek szkolny, znaczny wysiłek, trud, stres, przemęczenie, znaczne obciążenie, bezsilność, depresja czy załamanie nerwowe – nie zawsze miły i łatwy do przejścia element codzienności; natomiast z drugiej strony podkreślona zostaje jej wartość postrzegana jako inwestycja we własny rozwój i niezbędny krok do kreowania swej dalszej życiowej ścieżki, wyróżniając takie hasła jak m.in. samozaparcie, własny rozwój, szansa czy inwestycja.

„Edukacja to nie tylko nauka w szkole, to także nauka przez całe życie. To, co teraz przyswajam, pomoże mi nie tylko zdobyć dobrą pracę, ale też zrozumieć świat i być w nim aktywnym uczestnikiem”.

Wartości: etyczny kompas młodych

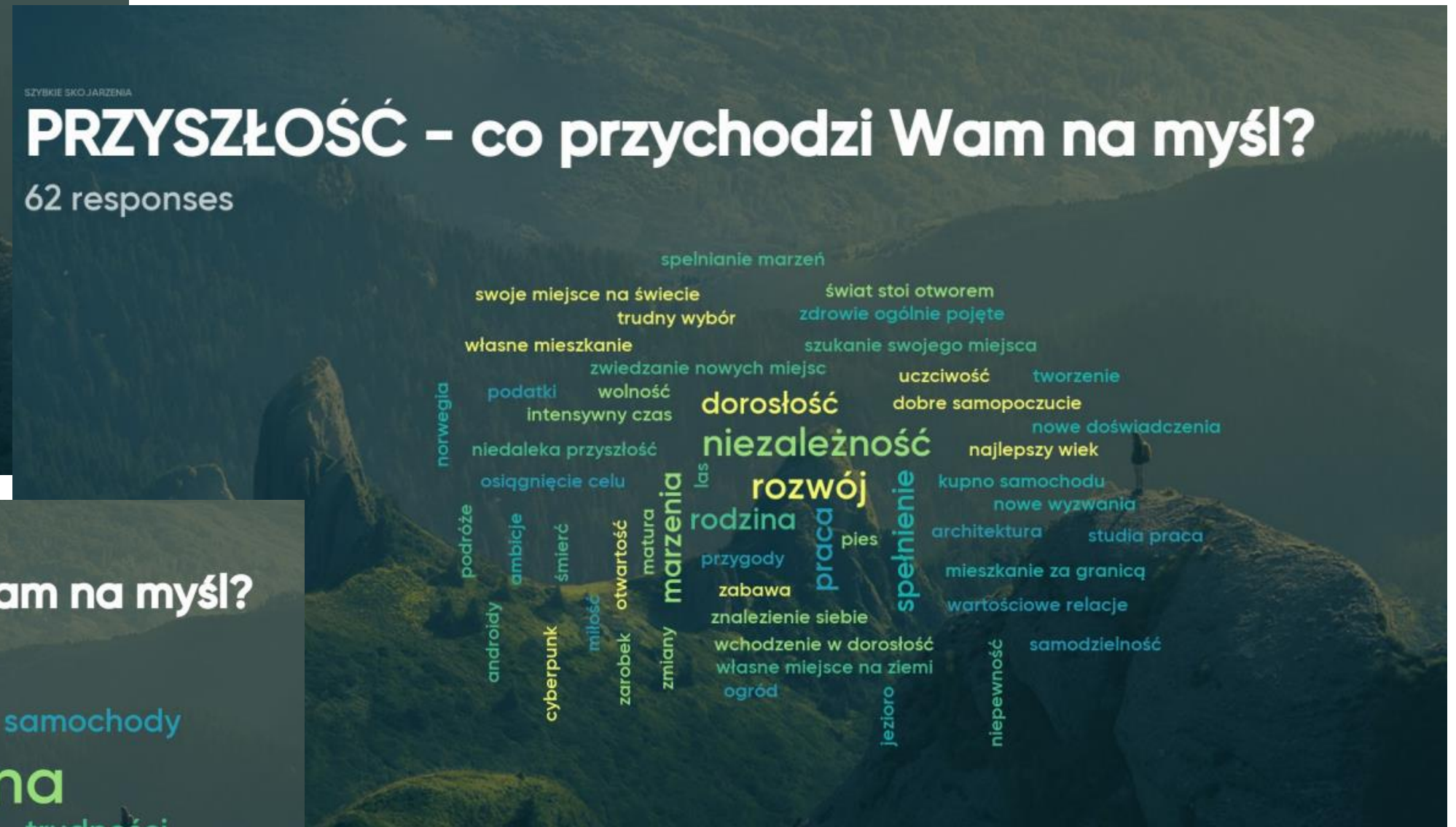
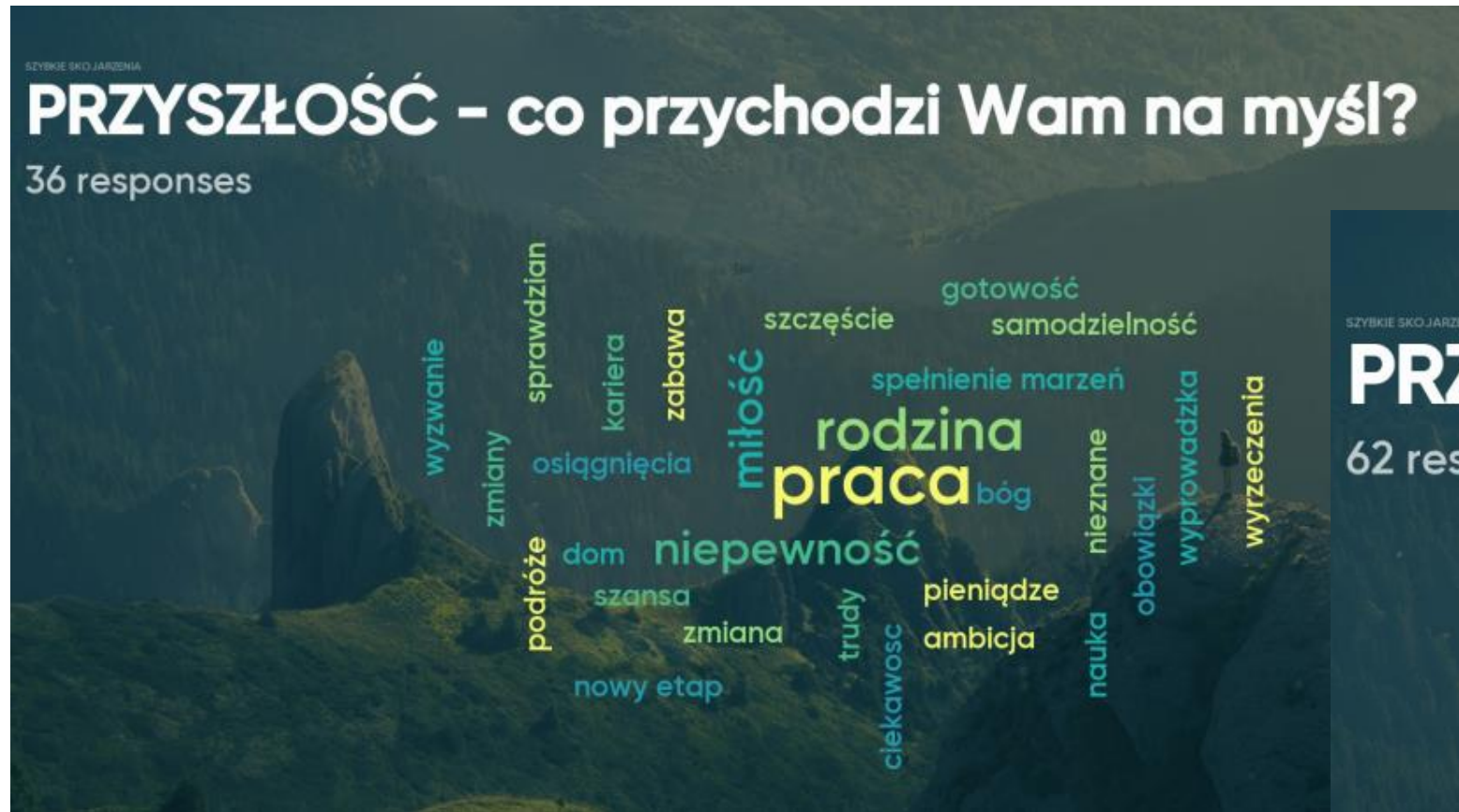
Wartości, o których mówią uczniowie, są głęboko zakorzenione w ich codziennym życiu i decyzjach.

Młodzież podkreśla, że wartości takie jak uczciwość, odpowiedzialność i empatia są dla nich kluczowe. W ich odpowiedziach przebija przekonanie, że te wartości kształtują nie tylko ich osobisty charakter, ale także sposób, w jaki oddziałują na świat.

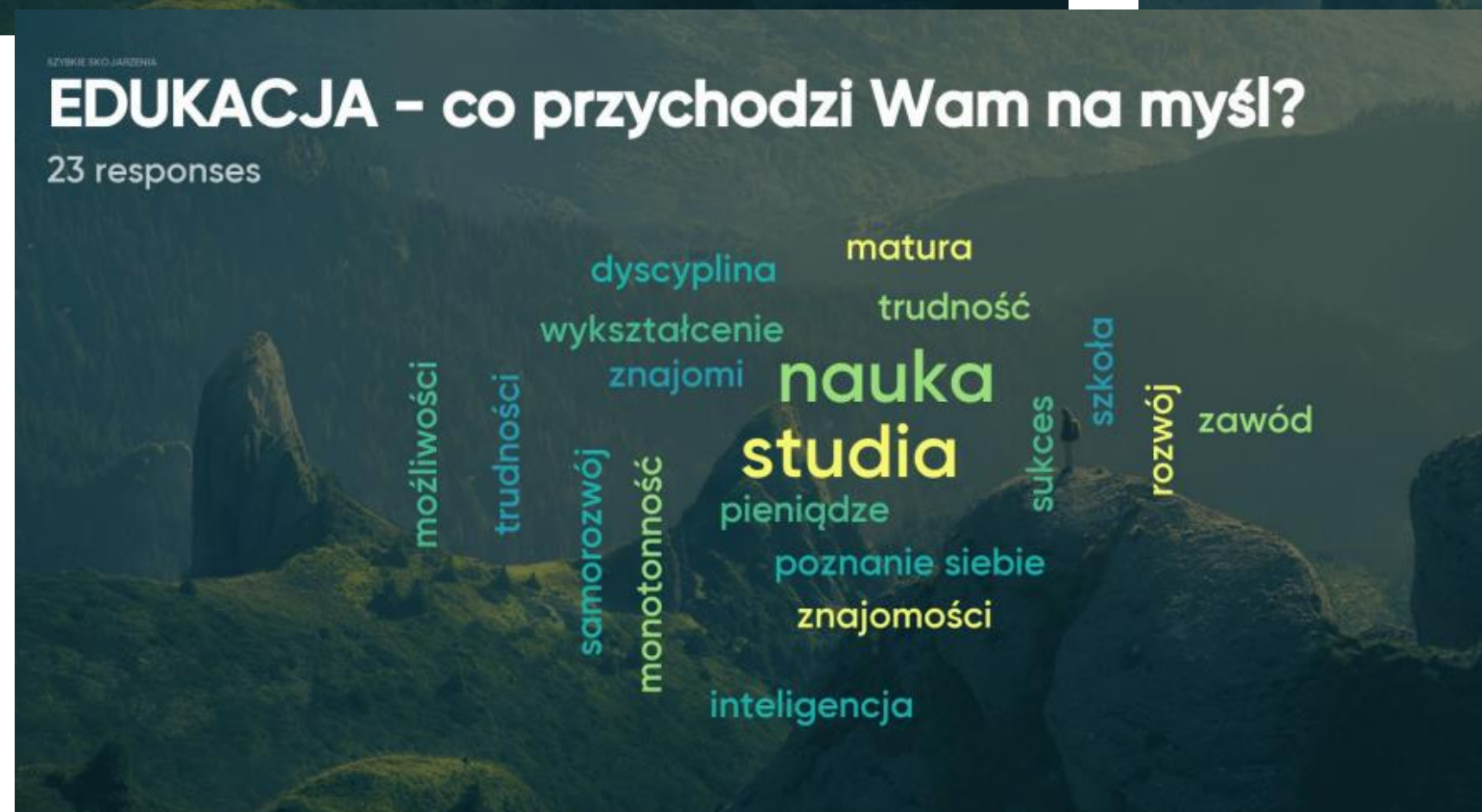
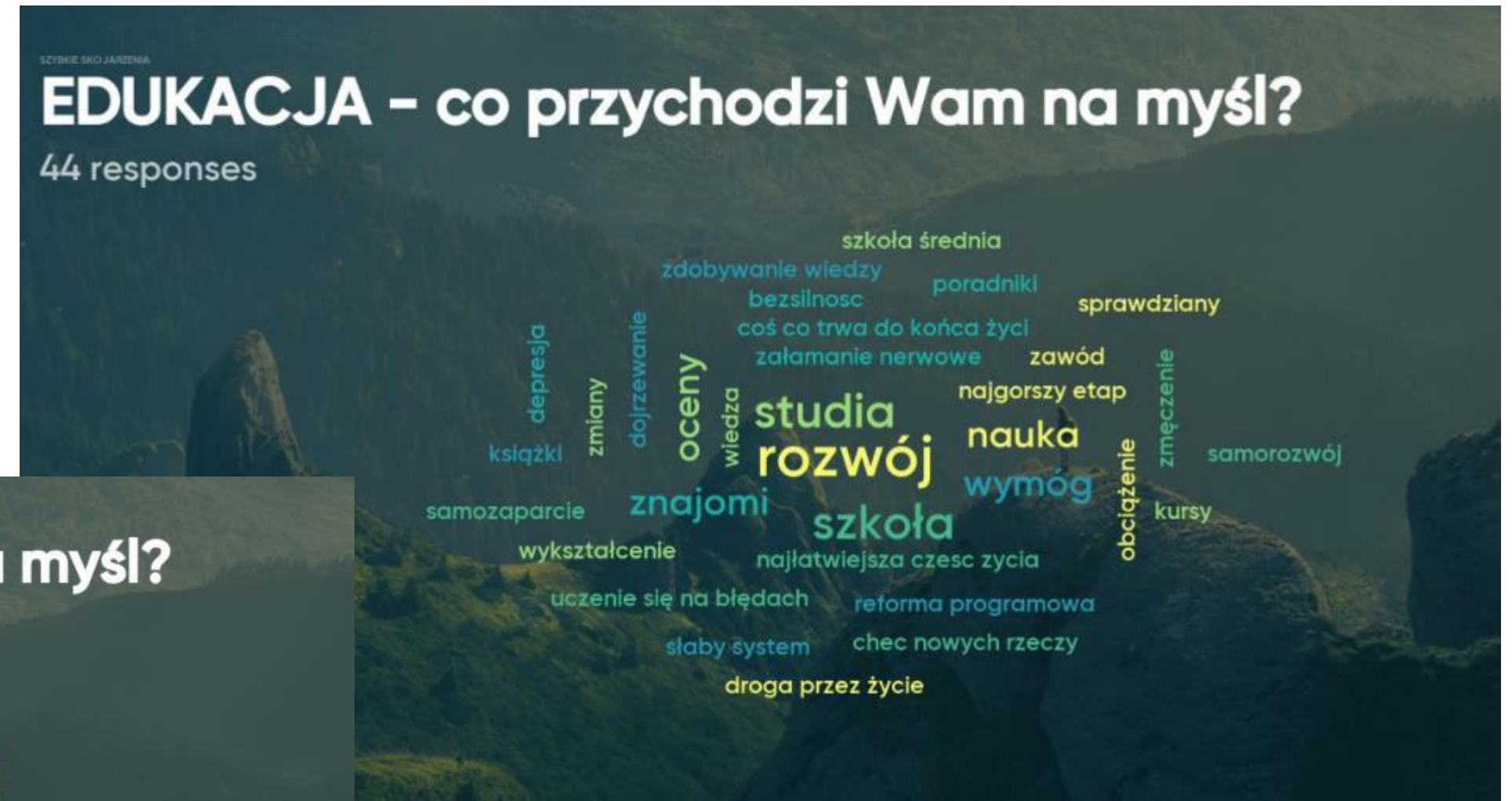
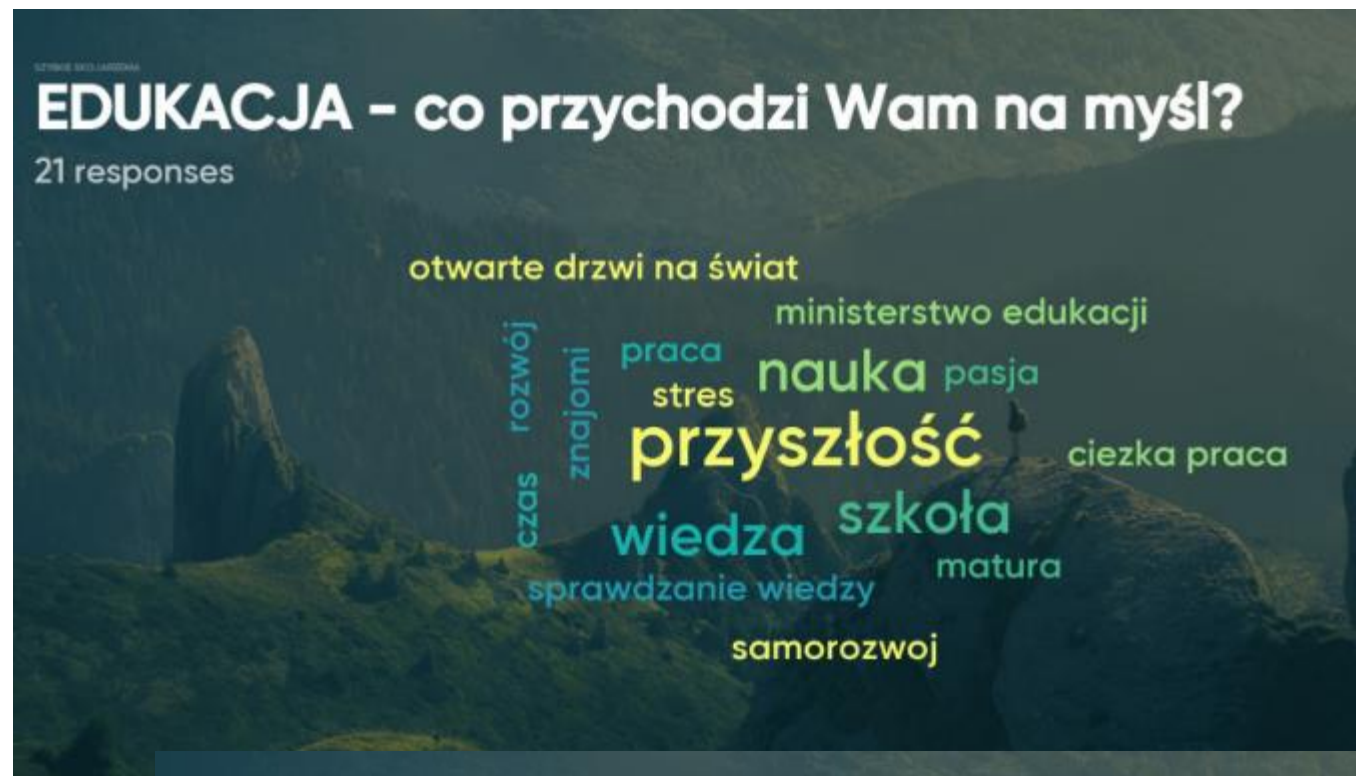
Warte podkreślenia jest to, że rodzina, przyjaźń, miłość, szczęście czy pieniądze to elementy najczęściej widoczne wśród odpowiedzi badanych. Co więcej, bardzo często pojawiały się jako pierwsze wskazania.

„Dla mnie wartości to coś, co kieruje moimi decyzjami każdego dnia. Staram się żyć tak, by moje działania były zgodne z tym, co uważam za słuszne”.

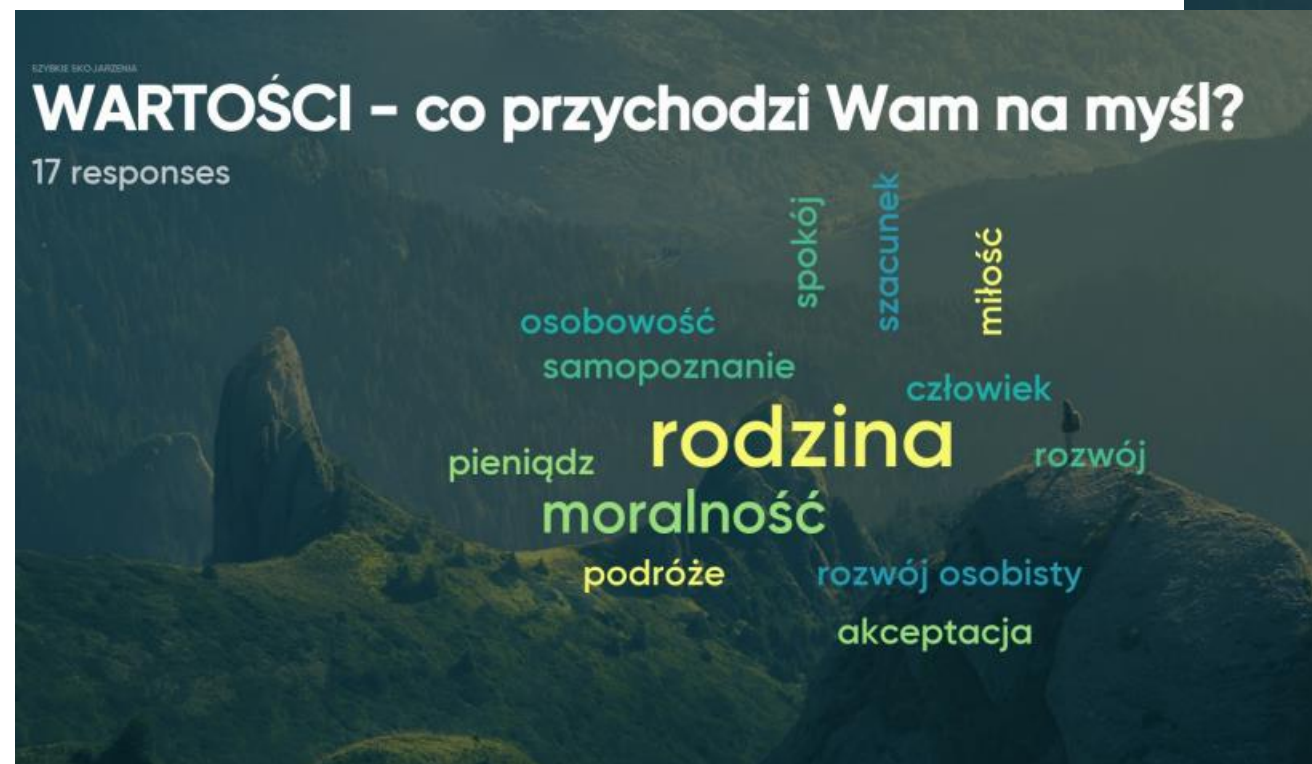
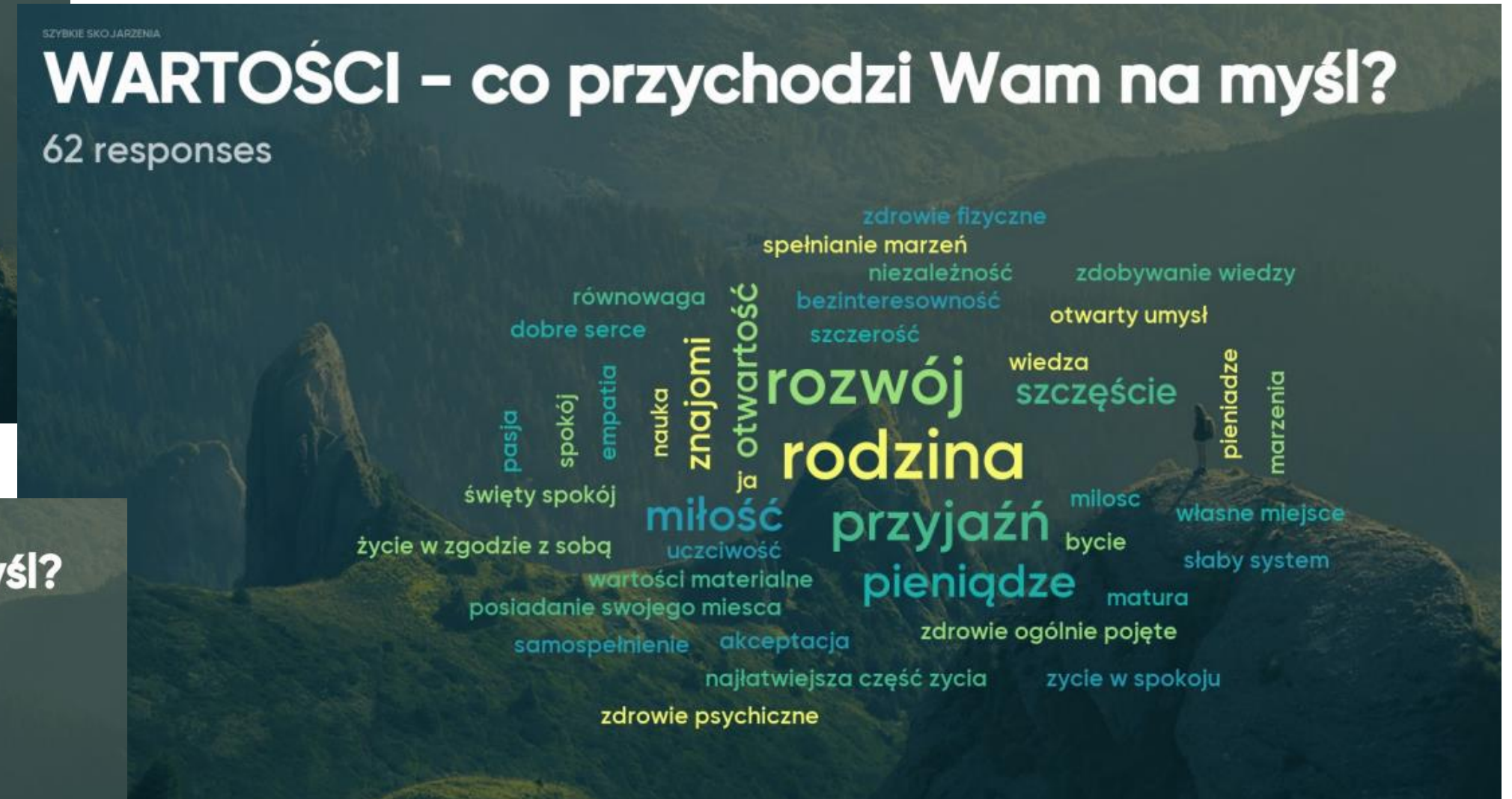
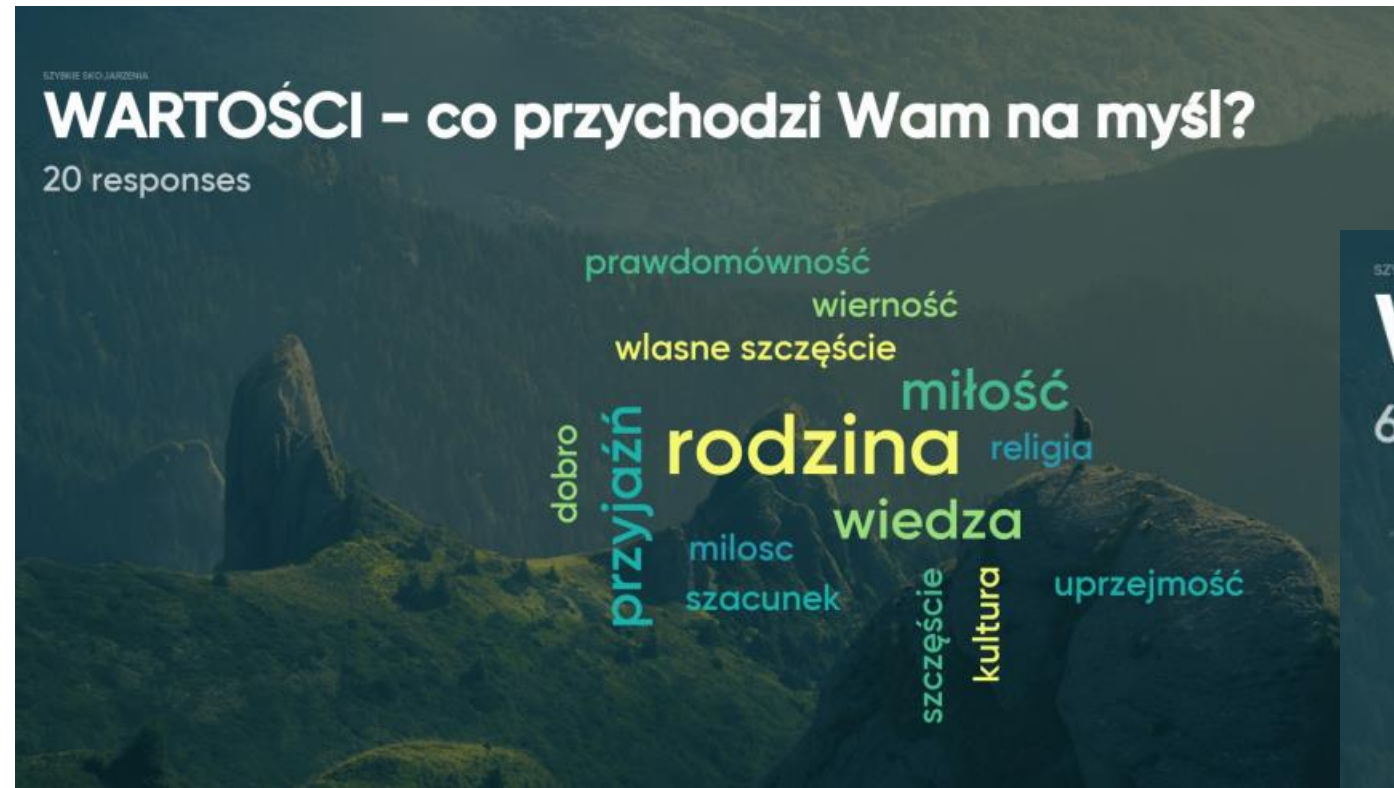
SKOJARZENIA Z POJĘCIAMI

SKOJARZENIA Z POJĘCIAMI

SKOJARZENIA Z POJĘCIAMI

WPROWADZENIE I KONTEKST BADAŃ

Podsumowanie i implikacje dla uczelni:

Analiza odpowiedzi uczniów na tematy dotyczące przyszłości, edukacji i wartości dostarcza cennych wskazówek dla uczelni, które pragną nie tylko przyciągnąć, ale i adekwatnie przygotować młodych ludzi do życia w dynamicznie zmieniającym się świecie.

Uczelnie mogą wykorzystać te informacje do:

- **Adaptacji programów nauczania:** dostosowania programów do rzeczywistych oczekiwań i potrzeb młodych ludzi, skupienia się na umiejętnościach przyszłościowych oraz oferowania edukacji ciągłej.
- **Rozwoju działalności wspierającej:** wprowadzenia inicjatyw wspierających rozwój osobisty i społeczny studentów, takich jak warsztaty, kursy miękkich umiejętności i mentoring.
- **Promocji wartości:** podkreślenia znaczenia etyki i wartości w edukacji, co może przyciągnąć studentów, dla których te aspekty są szczególnie ważne.

Podsumowując, analiza odpowiedzi uczniów pokazuje, że młodzi ludzie mają wyraźne i dojrzałe podejście do swojej przyszłości, edukacji i wartości, które będą kształtować ich decyzje życiowe i zawodowe. Rozumienie tych aspektów przez szkoły wyższe jest kluczowe dla skutecznego kształcenia przyszłych pokoleń.

ŻYCIE SPOŁECZNE, RODZINNE, TOWARZYSKIE

- POSTRZEGANIE PRZYJAŹNI

Kolejno, przechodząc do części głównej, sekcja pierwsza dyskusji dotyczyła życia społecznego, przyjaźni, rodziny oraz osób, które są wsparciem dla uczniów.

Definicja i ideały przyjaźni

- Przyjaźń według uczniów jest **relacją opartą na wzajemnym zaufaniu, wsparciu i szczerości**. Badani uważają, że przyjaciel to ktoś, z kim można dzielić zarówno dobre, jak i złe chwile, bez obawy o ocenę czy odrzucenie. Przyjaźń to również stała obecność i gotowość do pomocy, co jest dla nich podstawą do różnicowania osób między zwykłymi znajomymi a prawdziwymi przyjaciółmi.
- Przyjaźń charakteryzuje **lojalność i zrozumienie**. Jako idealną przyjaźń postrzega się taką formę głębokiej relacji, która umożliwia swobodę wypowiedzi i **pokazanie swego prawdziwego oblicza, swojego własnego „JA” bez obawy** o negatywną ocenę, bez konieczności udawania i wpasowania się w pewne „normy”. Od przyjaciela oczekuje się zarówno zrozumienia, akceptacji wyborów, decyzji (nawet jeżeli są inne niż jego). Ideałem przyjaźni, badani często określali bezwarunkową akceptację i gotowość do stawania po stronie przyjaciela, niezależnie od okoliczności. Uczniowie podkreślali, że prawdziwy przyjaciel to ten, który pozostaje lojalny nawet w trudnych chwilach i oferuje szczerą informację zwrotną, nawet jeśli może być ona nieprzyjemna. **To właśnie przyjaciele są głównym źródłem wsparcia i rady.**
- Dla niektórych badanych przyjaźń jest niemalże niezbędnym elementem codziennego funkcjonowania człowieka. W opiniach respondentów prawdziwa przyjaźń to nie tylko wspólne spędzanie czasu czy dzielenie się sekretami, ale przede wszystkim głęboka więź emocjonalna, która przetrwa najcięższe życiowe burze.
- Jeden z uczniów opisuje to tak: **„Przyjaciel to ktoś, kto zna cię najlepiej i mimo to cię akceptuje. To ktoś, przy kim możesz być sobą bez maski, bez strachu, że zostaniesz odrzucony”**. Wspierają to badania, które pokazują, że silne więzi przyjacielskie mogą znacząco poprawić jakość życia, zapewniając wsparcie emocjonalne i psychologiczne, które jest kluczowe w okresie dorastania.
- Przyjaciel to ktoś, kto staje się dla nich tak bliski, że traktują go jak członka rodziny. **Przyjaźń** ma charakter stały, niezależnie od okoliczności, dystansu, czy mijającego czasu i jest **porównywalna do relacji rodzinnych**.
- Przyjaciółmi dla badanych najczęściej są osoby w podobnym wieku – rówieśnicy, z którymi dzielą swoje doświadczenia i życie. Mówiąc o przyjaźni, badani wyraźnie podkreślają różnice między prawdziwymi przyjaciółmi a zwykłymi relacjami koleżeńskimi. Jest to dla nich znaczące.

ŻYCIE SPOŁECZNE, RODZINNE, TOWARZYSKIE

- POSTRZEGANIE PRZYJAŹNI

Przykłady wzorowych relacji przyjacielskich

- Respondenci przywołali różne źródła inspiracji dla ideałów przyjaźni, odnosząc się przede wszystkim do historii zaczerpniętych z literatury, seriali czy filmów, gdzie głównym podłożem budującym i podtrzymującym relacje były **niezachwiana lojalność i wsparcie**. Wśród wyróżnionych przykładów pojawiły się następujące wskazania, które ilustrują ideały przyjaźni: relacje przyjacielskie z serialu „Dom z papieru”, „Breaking Bad”, Frodo i Sam z filmu „Władca pierścienia” czy Harry, Hermiona i Ron z filmu „Harry Potter”, które to charakteryzują się wspólnym przeżywaniem trudnych sytuacji, gdzie postaci wspierają się nawzajem w ekstremalnych sytuacjach.
- Nie zabrakło również odwołań do nieco bardziej codziennych, życiowych przykładów, jak np. długoletnie przyjaźnie rozwijające się od wczesnych lat szkolnych, gdzie wspólne zainteresowania i przeżyte razem doświadczenia cementują te więzi, wspominając m.in. o przyjaźni babci trwającej niemalże przez całe życie.
- Wśród młodych ludzi panuje wyraźne pragnienie posiadania przyjaciół, którzy będą obecni nie tylko w dobrych, ale i w złych chwilach. Wspomniane przykłady charakteryzuje wspólny mianownik: bohaterowie stają się ikonami idealnych przyjaciół ze względu na gotowość poświęcenia dla siebie niemalże wszystkiego i wspólną, braterską jedność mimo różnic poglądowych, charakterologicznych i innych, które nie stanowią przeciwności, a wręcz podkreślają bliskość między ludźmi opartą na wartościach wyższych – na emocjonalnej i przyjacielskiej więzi.
- Akcentowane przykłady mogą zatem prowadzić do wniosku, iż młodzi ludzie pragną odnaleźć to w swoim życiu, co świadczy o głębokiej potrzebie akceptacji (bez względu na wszystko), zaufania, stabilności emocjonalnej i bezwarunkowego wsparcia, a także poszukiwania możliwości uzewnętrznienia swojego prawdziwego oblicza.

Struktura i geneza grup przyjacielskich

- Większość respondentów wskazuje, że ich **najbliższe grupy przyjacielskie są raczej małe, liczące maksymalnie do kilku osób**. Grupy znajomych są znacznie większe, ale i charakteryzują się znacznie mniejszą zażyłością. Przyjaźnie najczęściej wywodzą się ze wspólnych doświadczeń nabytych podczas lat szkolnych, narodziły się w pobliskim sąsiedztwie lub są wynikiem podobnych zainteresowań i pasji, czy także sposobów spędzania czasu wolnego i stylu życia. Wspólnym mianownikiem dla tych grup są często wspólne aktywności, np. sport, gry komputerowe lub inne hobby, co pomaga w budowaniu głębszych relacji opartych na wzajemnych zainteresowaniach (co zwłaszcza akcentowane było przez chłopców). Bezsprzecznie, wspólnie spędzany czas wolny, rozmowy, podobieństwo upodobań, pasji, zainteresowań, jak i zbieżny sposób patrzenia na świat – zarówno stanowi fundament i sposobność do nawiązania się bliższych relacji, jak i sprzyjają umacnianiu tychże więzi.

ŻYCIE SPOŁECZNE, RODZINNE, TOWARZYSKIE

- POSTRZEGANIE PRZYJAŹNI

Spotkania z przyjaciółmi oraz preferowane aktywności

- Badani przyznali, że **spotkania „w realu” są dla nich bardzo ważne i preferują tę formę spotkań**, natomiast interakcje online również stanowią dla nich istotną wartość.
- **Forma spotkań uzależniona jest od wielu czynników**, m.in. czasu wolnego, podobnie ułożonego planu zajęć szkolnych, jak i dodatkowych aktywności pozaszkolnych, czy bliskości lokalizacyjnej. Ważne jest dla nich to, by utrzymywać stały kontakt ze swoimi przyjaciółmi. Natomiast przyznano i przywołano przypadki, kiedy to znaczna odległość i odmienne zobowiązania uniemożliwiają systematyczny kontakt, podkreślając że prawdziwa przyjaźń stoi ponad takimi kwestiami. Zdarza się, że uczniowie nie widują lub nie rozmawiają ze swoimi przyjaciółmi przez dłuższy czas, natomiast każde kolejne spotkanie jest dla nich czasem, który w pełni poświęcają pielęgnowaniu swoich relacji, a miniony czas w żaden sposób nie wpływa na ich zażyłość „dalej jest tak samo”.
- **Spotkania z przyjaciółmi** w realnym świecie **odbywają się** dla większości przypadków **dość regularnie**, zwłaszcza jeśli przyjaciele uczęszczają do tej samej szkoły lub mieszkają blisko siebie.
- Uczniowie opowiadali także o różnorodnych formach spędzania czasu. Preferują aktywności takie jak wspólne wyjścia do kina, na basen/siłownię czy po prostu wspólne spędzanie czasu w domach lub miejscach publicznych (kluby, lokale gastronomiczne, parki), gdzie mogą swobodnie rozmawiać i dzielić się doświadczeniami. Preferencje co do miejsca spotkań różnią się w zależności od pogody, dostępności przestrzeni czy osobistych preferencji uczniów.
- Wspólne chwile - to dla nich czas, kiedy mogą na chwilę zapomnieć o wszystkim, o presji związanej z dorastaniem, nauką czy planami na przyszłość, czerpiąc z bezpośredniego kontaktu z rówieśnikami. **To czas, który sprzyja budowaniu więzi i relaksowi**, ale niekiedy i zdarza się wspólna nauka, jak i wzajemna motywacja. Jak sami przyznali, **rozmowy nie mają końca i nigdy nie brakuje im wspólnych tematów**.
- W kontekście utrzymywania kontaktów online – dominującymi narzędziami są platformy społecznościowe i znane większości komunikatory jak np. Discord, Messenger, WhatsApp czy Telegram. Często przestrzeń gier zespołowych online i czaty tam obecne są również wykorzystywane do wspólnych rozmów.

ŻYCIE SPOŁECZNE, RODZINNE, TOWARZYSKIE

- RODZINA I JEJ ROLA

Rola rodziny i wsparcie

- **Rodzina pełni kluczową rolę w życiu uczniów.** Dla wielu uczniów stanowi główne **źródło wsparcia**, zarówno emocjonalnego, jak i materialnego, a także oferuje poczucie bezpieczeństwa i pełni rolę wychowawczą.
- Wiele osób traktuje członków swojej rodziny (a zwłaszcza rodziców) jak przyjaciół, z którymi może otwarcie rozmawiać o swoich problemach i radościach, podkreślając jednocześnie ich znaczenie jako „konsultantów życiowych” i oparcie w trudnych chwilach. Opisują swoich rodziców jako źródło miłości, bezwarunkowego wsparcia.
- Poza materialnym wsparciem, rodzina zapewnia uczniom poczucie bezpieczeństwa, miłość, akceptację oraz orientację w życiowych wartościach i decyzjach. To z rodziny uczniowie czerpią wzorce osobowe, które wpływają na ich rozwój moralny i osobisty.
- Ponadto badani porównując rodzinę i przyjaciół (rówieśników) przyznali, iż nie zawsze zdarza się, że mogą powiedzieć rodzicom o wszystkich swoich sprawach. Różnica pokoleniowa, inne spojrzenie na świat i pewne inne aspekty oraz odmienna rola rodzica jako opiekuna i wychowawcę powoduje, że pewne tematy są omijane i omawiane wyłącznie z przyjaciółmi. Badani przyznają, że są świadomi pewnych różnic i wiedzą, z jakimi tematami lepiej nie kierować się do rodziców, którzy mogą ich nie zrozumieć.
- Zdarzyły się również pojedyncze przypadki respondentów, którzy przyznali, że rodzina (a zwłaszcza rodzice) pełnią określoną rolę i nigdy nie będzie można stawiać ich na równi z przyjaciółmi. Zdarza się, że młodzież nie do końca jest rozumiana przez rodziców, a sami rodzice zapominają o „przywilejach” młodych osób i tym, że niekiedy zdarza im się popełniać własne błędy. Przyznano także, że znają na tyle dobrze swoich rodziców i wiedzą mniej więcej, czego mogą się po nich spodziewać, dlatego też postępują z nimi w określony sposób.
- Wśród badanych pojawiły się również głosy, iż rodzice chcą w znaczący (a czasem i dość specyficzny sposób) kierować decyzjami uczniów, dlatego też relacje między nimi są dość zróżnicowane i dynamiczne. Badani mają niekiedy poczucie, że rodzice oceniają ich decyzje, działania, dokonania, co z ich perspektywy stanowi niekiedy pewną barierę i wyraźny dyskomfort, który jest blokadą przed pełną otwartością.
- Podsumowując, jak wynika z wypowiedzi badanych, rodzina dla wielu z nich jest podstawowym źródłem wsparcia. **Opiekunowie nie tylko zapewniają potrzeby materialne, ale są również mentorami, doradcami i w wielu przypadkach, przyjaciółmi.** Jeden z uczniów podzielił się refleksją: **„Moja mama to moja najlepsza przyjaciółka. Zawsze mogę na nią liczyć i wiem, że zrozumie mnie jak nikt inny”**. To pokazuje, jak wielowymiarowa może być relacja rodzinna, która ewoluuje wraz z wiekiem dziecka.
- Młodzi ludzie często zwracają się po pomoc do rodziny, gdy napotykają na swojej drodze różnorodne problemy. Rodzice i rodzeństwo są dla nich jednymi z pierwszych osób, do których kierują się w sytuacji borykania się z problemami, oczekując zrozumienia i praktycznych rad. To podkreśla rolę rodziny jako pierwszej linii wsparcia w życiu każdego młodego człowieka.

ŻYCIE SPOŁECZNE, RODZINNE, TOWARZYSKIE

- WPŁYW NA ŻYCIE UCZNIÓW

Wpływ na decyzje uczniów

- Respondenci zastanawiając się nad kwestią tego, kto ma na nich największy wpływ oraz czy dostrzegają w swoim otoczeniu osoby, które mają wpływ na ich wybory, decyzje, to, co lubią, co się im podoba, co ich interesuje – w większości przyznali, że mimo iż **samodzielnie odgrywają tu decydującą rolę kreatora swojej rzeczywistości i głównego decydenta**, to jednocześnie wspomnieli, że **w ważnych kwestiach zasięgają rad bliskich**, co świadczy o ich wpływie na formowanie się postaw i decyzji życiowych uczniów. **Sięgają po radę i opinię** zarówno **wśród członków swojej rodziny, jak i przyjaciół czy znajomych**.
- Co więcej, przyznano także, iż niekiedy **poszukują wsparcia wśród innych osób**, które posiadają więcej kompetencji w danym temacie, przywołując tym samym np. nauczycieli, jak i ekspertów, którzy zupełnie neutralnie potrafią spojrzeć na dany problem i pomóc im uporać się ze swoimi myślami czy przytłaczającymi ich trudnościami. W tym kontekście **wspomniano przede wszystkim o wsparciu specjalistów – psychologów, terapeutów czy psychiatrów**.
- To, do kogo sięgają po radę, jest mocno i bezpośrednio uzależnione od sytuacji i danej problematyki. Uczniowie intuicyjnie wiedzą, do kogo udać się w razie potrzeby. Cenią sobie również opinie innych, co daje im szerszą perspektywę i pozwala podjąć właściwą ich zdaniem (na daną chwilę) decyzję.
- Co ciekawe, badani przyznali, że **cieszy ich, kiedy mają poczucie wolności w podejmowaniu samodzielnych decyzji**, zwłaszcza kiedy rodzice wspierają ich i dają szansę na ewentualne błędy czy potknięcia, z których jednocześnie mają szansę wyciągnąć wnioski na przyszłość, uczyć się na błędach i brać odpowiedzialność za swoje postępowanie.

Podsumowując, analiza wypowiedzi badanych w sekcji pierwszej pozwala wnioskować, że życie towarzyskie badanych młodych ludzi jest bogate i zróżnicowane. Przyjaźnie, które pielęgnują, są oparte na głębokim zaufaniu i wzajemnym wsparciu i do takich relacji również dążą, zaś rodzina odgrywa kluczową rolę w ich systemie wsparcia.

Wzory i ideały relacji przyjacielskich czerpią zarówno z własnych doświadczeń, jak i z zasobów kultury powszechnej (literatury, seriali, filmów czy innych programów telewizyjnych). Są otwarci na różnorodne formy znajomości i relacji, natomiast dość mocno akcentują potrzebę obecności innych, ważnych w ich życiu osób, na których mogą liczyć w różnych sytuacjach.

Badana młodzież ceni sobie jednocześnie stabilność i bezpieczeństwo emocjonalne, które oferują zarówno przyjaciele, jak i rodzina.

WARTOŚCI I PRZYSZŁOŚĆ

Jakimi wartościami młodzież szkolna kieruje się na co dzień?

- **Codziennosc młodych ludzi kształtowana jest między innymi przez takie wartości jak: uczciwość, samodyscyplina, odpowiedzialność, wzajemny szacunek i dbanie o relacje międzyludzkie.** Te wartości stanowią bazę wszelakich interakcji zarówno w szkole, jak i poza nią.
- *„Staram się traktować ludzi tak, jak chciałbym być traktowany. Uczciwość i szacunek to coś, co można zaoferować każdemu, niezależnie od sytuacji”* wyjaśnia jeden z uczniów.
- Wartości te są widoczne w ich działaniach, życiu towarzyskim, zaangażowaniu w życie społeczne (jak np. uczestnictwo w wolontariacie) czy dbaniu o dobre relacje z rodziną.
- Uczniowie widzą wartość w stabilnych i zdrowych relacjach, które dają poczucie bezpieczeństwa i przynależności.
- **Wartości te przekładają się na podejmowanie decyzji w życiu codziennym – od wyboru towarzystwa, przez sposób spędzania wolnego czasu, po zarządzanie czasem w kontekście obowiązków szkolnych i przygotowań do matury, jak i plany życiowe i marzenia.** Ponownie w tym miejscu podkreślono **stawianie na bycie wiernym sobie i swoim przekonaniom**, co przejawia się głównie w podejmowaniu decyzji zgodnych z własnymi przekonaniem oraz unikaniu sytuacji, które mogą prowadzić do konfliktu wewnętrznego.
- Ponadto dla uczniów **najważniejsze w życiu są cele, które prowadzą do ich osobistego rozwoju i podkreślanej wielokrotnie stabilności emocjonalnej.** Stabilność emocjonalna często jest łączona również z bezpieczeństwem finansowym i rodziną, które są postrzegane jako fundamenty, na których można budować przyszłość.
- Ważne jest dla nich, aby ich życie miało cel i kierunek, choć jak sami przyznają – są świadomi tego, że ich potencjalne plany czy aktualne cele mogą się zmieniać. Stawiają natomiast na aktywną rolę w swoim życiu.
- *„Chcę czuć, że każdego dnia robię krok do przodu, że rozwijam się, że moje życie ma sens”.*

WARTOŚCI I PRZYSZŁOŚĆ

Co jest ważne w życiu?

- Analizując wypowiedzi uczniów szkół ponadpodstawowych, można zauważyć cały zasób przeróżnych aspektów, traktowanych przez nich jako istotne i znaczące w ich życiu. Na bazie badań zrealizowanych wśród ośmiu grup, jednymi z najczęściej wyróżnianymi jako kluczowe wartości były: **własny rozwój, zdrowie, rodzina, bliscy, stabilność emocjonalna oraz realizacja marzeń.**
- Co ciekawe, dla wielu uczniów dość istotna okazała się **potrzeba postępu i poczucie niestania w miejscu**, co łączy się z lękiem przed stagnacją życiową.
- Podkreślano zatem **potrzebę ciągłego rozwijania się, co wiąże się z dążeniem do osiągnięcia osobistych celów oraz utrzymania zdrowia, balansu psychicznego i fizycznego.**
- Zdrowie było często wymieniane jako fundament, który pozwala na realizację innych życiowych aspiracji.
- Kolejnym podobnie interpretowanym aspektem była stabilność finansowa traktowana również jako niezwykle istotna w życiu; traktowana jako znaczący środek do osiągnięcia większej niezależności i możliwości realizowania swoich pasji, planów i działań. Pieniądze nie do końca postrzegane są jako cel sam w sobie, a jako niezbędny element do funkcjonowania i dbałości o pełną możliwość realizacji swoich celów i założeń, a zatem i możliwości osiągnięcia szczęścia.
- Istotnymi wartościami były również: **uczciwość, autentyczność, szczerść, moralność, otwartość, życie w zgodzie z samym sobą oraz dążenie do bycia najlepszą wersją siebie.**
- **W tym miejscu wymieniano również obecność innych ludzi w życiu i codzienności, wskazując m.in. na przyjaciół i rodzinę.**

WARTOŚCI I PRZYSZŁOŚĆ

Świadomość wpływu na życie swoje i innych – czy uczniowie mają poczucie wpływu na własne życie/swoją codzienność/przyszłość/świat?

- W zdecydowanej większości uczestnicy badania uważają, że **mają znaczący wpływ na kształtowanie swojego życia (zarówno w chwili obecnej, jak i swojej przyszłości)** poprzez codzienne decyzje czy wybory, które podejmują.
- Często wspominali o wyborze ścieżki edukacyjnej jako o decyzji, która może zdefiniować ich dalsze możliwości zawodowe, planowanie kariery czy nawet relacji interpersonalnych. Z perspektywy uczniów – są świadomi również tego, że m.in. ich zaangażowanie w naukę i rozwijanie pasji ma bezpośredni wpływ na ich przyszłe możliwości, co szczególnie było widoczne wśród tegorocznych maturzystów.
- *„Wybierając przedmioty na maturze, kieruję się tym, co chcę studiować. To decyzja, która otworzy mi drzwi do wymarzonej przyszłości”.*
- *„Codziennie dokonuję wyborów, które wpływają na moją przyszłość. Od tego, jakie przedmioty wybieram, po to, jak spędzam wolny czas – każda decyzja ma znaczenie”.*
- Edukacja jest postrzegana przez respondentów nie tylko jako obowiązek, ale również jako szansa na zbudowanie lepszej przyszłości. Uczniowie podkreślają, że zdobywanie wiedzy i umiejętności jest kluczowe, aby móc skutecznie wpłynąć na swoje życie i otoczenie.
- *„Uczę się nie tylko po to, by zdać egzaminy, ale by zrozumieć świat i mieć w nim realny wpływ”*, wyjaśniła uczennica, która planuje karierę w dziedzinie ochrony środowiska.
- Edukacja jest widziana jako narzędzie, które umożliwia nie tylko osobisty rozwój, ale też aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym. Postawy te pokazują, że respondenci jako młodzi ludzie są świadomi, że ich codzienne działania mają długoterminowe konsekwencje, co zwiększa ich poczucie odpowiedzialności za własne życie. Co więcej, wizja świadomości długofalowych kroków i konsekwencji swoich wyborów uwypukla dojrzałość wśród młodych osób, które nie chcą pozostawiać swego życia przypadkowi, a aktywnie starać się i działać, by poprawiać swoją rzeczywistość i mieć poczucie, że idą na przód.

WARTOŚCI I PRZYSZŁOŚĆ

Poczucie wpływu na otaczający świat

- Badani odczuwają, że **ich możliwości wpływania na szersze konteksty społeczne i globalne są mocno ograniczone**. Dla niektórych te ograniczenia są niekiedy zniechęcające do podejmowania próby i dalszych działań, gdyż nie do końca dostrzegają szansę na zmianę będącą wynikiem ich własnej, oddolnej, indywidualnej i jednostkowej inicjatywy, wspominając, iż pojedyncze działania nie zmienią zbyt wiele. Natomiast część badanych przyznała, że mimo tego, nie powstrzymuje ich to przed zaangażowaniem się i działaniem w lokalnych społecznościach. Wiele z nich angażuje się w lokalne projekty społeczne, inicjatywy ekologiczne czy grupy wsparcia, co uwypukla ich determinację w dążeniu do zmiany w myśl: "Nie mogę zmienić całego świata, ale mogę zrobić różnicę w mojej małej społeczności".
- Mimo wszystko wielu uczniów jest przekonanych, że ich działania mają wpływ, choć głównie w ograniczonym, lokalnym zakresie. Przykłady takich działań obejmują **uczestnictwo w lokalnych inicjatywach społecznych** (skierowanych na poprawę jakości życia w ich lokalnych społecznościach), **ekologicznych, charytatywnych czy wolontariacie**. Uczniowie wyraźnie podkreślali podobne stanowisko: choć ich indywidualne działania mogą wydawać się niewielkie, to kumulacyjny efekt tych działań w społeczności może prowadzić do realnych zmian. Jest to postrzegane jako ważny, choć skromny, wkład w lepszą przyszłość.
- Jeden z uczniów stwierdził: *„Czuję, że mogę coś zmienić na lepsze w mojej szkole czy w mojej dzielnicy. Organizujemy zbiórki, pomagamy potrzebującym, a to wszystko sprawia, że świat wokół nas jest trochę lepszy”*.
- *„Organizujemy zbiórki żywności i ubrań dla potrzebujących w naszym mieście. To pokazuje, że nawet małe działania mogą dużo zmienić”*, mówi jeden z uczestników.

Świadomość ograniczeń indywidualnego wpływu na globalne zmiany

- Z drugiej strony, wielu uczniów wyraziło przekonanie, że główne **zmiany na świecie są kształtowane przez znacznie większe i bardziej wpływowe podmioty, takie jak rządy, korporacje międzynarodowe czy globalne organizacje**.
- Młodzież jest świadoma, że choć ich działania (ogólnie, globalnie) mogą wydawać się niewielkie to kumulatywnie, mogą prowadzić do znaczących zmian (lokalnie, krajowo). Wydaje się, że dzielą się poczuciem, iż choć momentami powątpiewają w swą sprawczość, warto szerzyć tę myśl i moc oddolnej, jednostkowej inicjatywy.

WARTOŚCI I PRZYSZŁOŚĆ

Wizja idealnego świata – aspiracje do zmiany: „Gdybyście mieli możliwość zmienić coś w otaczającym Was świecie, co by to było?”

- Dyskusje z uczniami prowadzone w ośmiu grupach fokusowych wykazały zróżnicowany obraz i opinii dotyczący szans i możliwości wprowadzenia zmian w otaczającym świecie, odzwierciedlając tym samym różne poglądy i aspiracje młodych ludzi.
- Większość uczestników dyskusji chciałyby wykorzystać możliwość wprowadzenia zmian w skali globalnej do rozwiązania szeregu krytycznych problemów, takich jak konflikty zbrojne, nierówności społeczne i ekonomiczne, kwestie ekologiczne oraz poprawa systemu edukacji. Badani zapytani o to, co by zmienili w otaczającej ich rzeczywistości, gdyby mieli moc sprawczą, wskazali między innymi na potrzebę globalnych zmian takich jak: eliminacja ubóstwa i głodu, promowanie równości, zmiana w zachowaniach i postawach ludzi względem drugiego człowieka – podkreślając istotę wzajemnego szacunku, pozbawienie ludzi poczucia chciwości, wyrównanie szans i różnic ekonomicznych, zapewnienie dachu nad głową każdemu człowiekowi, zwiększenia świadomości ekologicznej i walki ze zmianami klimatycznymi.
- **"Chciałbym, żeby każdy na świecie miał dostęp do czystej wody i świeżego powietrza. To fundamentalne prawa, a nie wszystkim są dostępne,"** wyznaje uczennica zaangażowana w lokalne działania na rzecz ochrony środowiska.
- Jak można zatem zauważyć, wiele odpowiedzi uczniów dotyczyło globalnych kwestii takich jak nierówności społeczne, polityka czy zmiany klimatyczne. Ich idealny świat to miejsce, gdzie każdy ma równy dostęp do zasobów, edukacji i możliwości. Uczniowie wyrazili tym samym ogromne pragnienie, aby świat stał się bardziej sprawiedliwy, zrównoważony i pokojowy.

WARTOŚCI I PRZYSZŁOŚĆ

Główne obszary zmian wyróżniane przez uczniów

- **Wojny i konflikty:** Jednym z często wymienianym problemów, który uczestnicy chcieliby zmienić, jest zakończenie wojen i konfliktów zbrojnych. Ten głęboko humanitarny postulat wynika z obserwacji cierpienia ludzi oraz chęci zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa na świecie, tym bardziej że ostatnie lata przyniosły wiele negatywnych doświadczeń z tym związanych, a wojny toczą się na ich oczach.
- **Nierówności społeczne i ekonomiczne:** Wiele opinii skupia się na zwiększeniu sprawiedliwości społecznej, na przykład przez redystrybucję bogactwa i zasobów. Respondenci wyrażają chęć zniesienia różnic klasowych i zapewnienia równości szans.
- **Środowisko i ekologia:** uczestnicy grup fokusowych wskazali również na potrzebę wprowadzenia zmian w podejściu do środowiska naturalnego. Propozycje te obejmują redukcję zanieczyszczeń i większą ochronę przyrody/natury.
- **Edukacja:** Młodzież zauważyła również potrzebę reform w systemie edukacyjnym, proponując zmiany w programach nauczania, które lepiej odpowiadałyby na potrzeby i zainteresowania uczniów, a także przeciwdziałałyby przeładowaniu informacyjnemu.
- **Wychowanie i zachowania ludzkie:** Młodzi ludzie zwracają uwagę na potrzebę zmian w tradycyjnym podejściu do wychowania, gdzie większy nacisk kładziony jest na dialog i wzajemne zrozumienie między rodzicami a dziećmi, a także na przekazywanie wartości takich jak uczciwość i empatia. Wspominają także o szacunku do drugiego człowieka, braku zawistości, nienawiści, żądzy władzy i pragnień kosztem innych. Jeden badany wyraźnie podkreślił potrzebę „zlikwidowania” chciwości, gdyż to ona jest podstawą wielkiego zła. Młodzież pragnie bardziej otwartego i wspierającego środowiska, które promuje rozwój osobisty i szacunek dla różnorodności. Zmiany te są postrzegane jako kluczowe dla stworzenia społeczeństwa, które jest bardziej akceptuje różnice i różnorodność każdego człowieka.
- **Technologia i media społecznościowe:** Część odpowiedzi dotyczy też negatywnego wpływu mediów społecznościowych na społeczeństwo. Młodzi ludzie sugerują potrzebę regulacji tych platform w celu ograniczenia ich szkodliwego wpływu na użytkowników oraz zminimalizowania lub nawet całkowitej likwidacji mediów społecznościowych.
- Ogólnie młodzi ludzie – wyobrażając sobie niezwykle możliwości – wyraźnie wykazali się chęcią zaangażowania się i wpływania na zmiany w swoim otoczeniu, zarówno na poziomie lokalnym, jak i globalnym. Chociaż ich aspiracje – jak sami przyznawali – były często idealistyczne, a nawet wręcz idylliczne, to odzwierciedlają one głębokie zrozumienie i troskę o człowieka, aktualne wyzwania społeczne i środowiskowe. Wizja idealnego świata, jaka wynika z analizy, pokazuje społeczeństwo wolne od konfliktów, równościowe, działające proekologicznie i odpowiedzialnie zarządzane, co stanowi ważny sygnał dla decydentów i liderów społecznych na temat oczekiwań młodego pokolenia.

WARTOŚCI I PRZYSZŁOŚĆ

- Podsumowując, narracja, jaką wykreowali badani na bazie swoich wypowiedzi, pozwala ukazać młodych ludzi jako aktywne, świadome i zaangażowane osoby, które nie tylko myślą o swojej przyszłości, ale także o przyszłości świata. Rozumieją złożoność wyzwań, przed którymi stoi ludzkość, i starają się wpływać na swoje życie oraz otaczającą rzeczywistość w sposób, który odzwierciedla ich wartości i aspiracje.
- **Młodzi ludzie nie są pasywnymi obserwatorami – są architektami własnych życiowych ścieżek oraz uczestnikami zmian**, które chcą widzieć w świecie. Niekiedy nie są pewni i przekonani co do swoich planów, decyzji czy zamiarów, natomiast chcą i starają się podejmować próbę, nawet jeżeli grozi im ryzyko popełnienia błędów – starają się patrzeć naprzód, działać, próbować i brać odpowiedzialność za swoje postępowanie.
- **Uczniowie nie chcą poddawać się losowi lub oddawać swojego życia w ręce innych**. Choć czasem **potrzebują wsparcia, rady, pomocy innych i liczą się z ich zdaniem**, to ostatecznie (w większości przypadków) **samodzielnie podejmują decyzję o swoim życiu**. Dostrzegają pewne ograniczenia. Podkreślają, iż aktualnie są jeszcze w znaczący sposób uzależnieni od rodziców (choćby pod względem finansowym), natomiast nie chcą biernie czekać, aż ktoś podejmie decyzję za nich.
- Wydaje się, że badani **mają poczucie głębokiego zaangażowania w kształtowanie własnej przyszłości i są świadomi, że aktualnie stoją na progu wejścia w dorosłość**, gdzie w pełni będą mogli samodzielnie zacząć stanowić o swoim życiu i swojej ścieżce. Ich wartości, codzienne decyzje i długoterminowe aspiracje odzwierciedlają zrozumienie i odpowiedzialność za swoje życie, a nawet i za wspólną przyszłość.
- Respondenci **dostrzegają również istotę zaangażowania się w przyszłość świata, w którym żyją, choć analiza wypowiedzi badanych wskazuje na mieszane i pełne obaw czy wątpliwości uczucia w kwestii ich wpływu na świat**. Z jednej strony, istnieje silne przekonanie o wartości lokalnych działań i osobistego zaangażowania w tworzenie pozytywnych zmian w bezpośrednim otoczeniu. Z drugiej zaś strony, uczniowie są świadomi, że w obliczu globalnych wyzwań ich indywidualne działania mogą wydawać się nieznaczące. To dualistyczne postrzeganie pokazuje, że młodzi ludzie są zarówno zmotywowani do działania, jak i realistycznie oceniają swoje możliwości wpływania na bardziej złożone i globalne problemy.
- Przeprowadzone dyskusje z ośmioma grupami ukazują **obraz pokolenia, które, mimo świadomości przeszkód, wykazuje determinację do życia zgodnie z głęboko zakorzenionymi wartościami i dążenia do poszukiwania swojej ścieżki, szczęścia, satysfakcji, wewnętrznej i emocjonalnej stabilizacji, balansu, ale także i nadzieją na realizację małych kroków w kierunku wprowadzania pozytywnych zmian na skalę lokalną, a może i nawet globalną – w myśl twierdzenia, iż „w grupie siła”**.

CZAS WOLNY, ZAJĘCIA POZALEKCYJNE, AKTYWNOŚĆ W INTERNECIE

Kolejnym obszarem zainteresowaniem poddanym dyskusji był: „Czas wolny, zajęcia pozalekcyjne, aktywność w Internecie”

Zarobki i doświadczenia z pracy

- Na początku, kontynuując wątek aktywności uczniów, badani zapytani zostali o to, czy mają jakiekolwiek doświadczenie z pracą zarobkową. Większość respondentów przyznała, że posiadają takowe doświadczenie (były to zazwyczaj dorywcze aktywności zawodowe realizowane dobrowolnie w czasie wolnym, podczas wakacji lub w trakcie praktyk szkolnych). Praca dorywcza czy prace sezonowe są dość popularna wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych.
- **Uczniowie przyznali, że angażują się w różne formy zarobkowania, co jest dla nich ważnym elementem dorastania i zdobywania niezależności.** Wchodząc w dorosłość, stają przed wyzwaniem zarabiania własnych pieniędzy, które umożliwią im zaspokojenie własnych wydatków dodatkowych, dzięki czemu nie będą musieli prosić rodziców o dodatkowe kieszonkowe, czy tłumaczyć się z zakupów czegoś, co nie jest im niezbędne.
- **Praca, choć w ich odczuciu bywa trudna i wymagająca, jest nie tylko źródłem dochodu, ale i ważnym elementem edukacji życiowej.** Na przykład jedna z uczennic wspomina, że dorabia sobie sprzątając po imprezach, co nie tylko daje jej zarobek, ale także uczy odpowiedzialności. Inny uczeń opisał swoje doświadczenie z pracą w lokalnej kawiarni/restauracji, gdzie mógł nie tylko zarobić pieniądze, ale także rozwijać umiejętności interpersonalne, co było dla niego bardzo ważne i pomocne w codziennym życiu.
- Jak zatem można zauważyć, badani podchodzą do kwestii pracy z różnym nastawieniem i oczekiwaniami.
- Dyskusja ta poruszyła również kwestię **pieniędzy, które stanowią istotną wartość w życiu młodych ludzi.** Niektórzy z badanych przyznali, iż dopiero doświadczenia własne pozwoliły zrozumieć, iż tylko pracą można zadbać o swoją przyszłość i bezpieczeństwo finansowe, a pozyskane doświadczenia pokazały, czym mogliby, jak i czym nie chcieliby zajmować się w przyszłości. Informacje te płynące z ich doświadczeń, jak przyznali, wpływają również na wizję ich przyszłego życia i mogą stanowić przydatną bazę, by bardziej świadomie podchodzić do swoich wyborów życiowych (jak np. wybór studiów czy prestiżowej uczelni celem pozyskania wykształcenia zapewniającego lepiej płatną pracę).
- **Zdobyte doświadczenia wynikające z podjęcia się dodatkowej pracy zarobkowej lub wolontariackiej były dla uczniów nie tylko źródłem dochodu, ale także szkołą życia,** gdzie uczą się zarządzania czasem, pieniędzmi i nabywają umiejętności niezbędne w dorosłym życiu.
- Przykładem może być cytowane wcześniej stwierdzenie ucznia o pracy w rodzinnej restauracji: **„To nauczyło mnie wartości pieniądza i tego, jak ciężko na niego pracować”. „Praca w wakacje pozwoliła mi zrozumieć, jak ważna jest samodyscyplina i umiejętność pracy pod presją”.**
- Uczniowie opisują swe doświadczenia jako **okazję do zdobycia nowych umiejętności,** jak zarządzanie czasem czy praca w zespole. Widać tutaj dość wyraźnie **połączenie praktycznego doświadczenia z rozwojem osobistym** i zrozumieniem ekonomii osobistej.

CZAS WOLNY, ZAJĘCIA POZALEKCYJNE, AKTYWNOŚĆ W INTERNECIE

Aktywności po zajęciach i spędzanie czasu wolnego

- Opowieści badanych nakreślają obraz uczniów szkół ponadpodstawowych jako osób, które swój **czas wolny spędzają na różnorodnych aktywnościach, które odzwierciedlają ich indywidualne zainteresowania, pasje, preferencje oraz potrzeby. Czas wolny uczniów jest zatem „kalejdoskopem” różnych aktywności.**
- Niektórzy uczniowie, jak wspomniano, poświęcają czas na **uprawianie aktywności fizycznej i treningi sportowe** (rekreacyjnie lub w bardziej sformalizowanej formie), **kreatywne hobby**, takie jak malowanie czy pisanie. Innym zaś, nieco bardziej odpowiada **spędzanie czasu na bardziej relaksujących aktywnościach**, takich jak czytanie książek, granie w gry komputerowe czy oglądanie filmów. Część badanych wspomniała również o innej formie odpoczynku od trudów i obowiązków szkolnych jak **sen czy spotkania z przyjaciółmi.**
- Młodzież ze szkół ponadpodstawowych przyznała, że **czasu wolnego mają niewiele** – ze względu na obowiązki szkolne i naukę, natomiast **starają się go zagospodarować zgodnie ze swoimi potrzebami i możliwościami.**
- Jak można zatem zauważyć, **praktyki spędzania czasu wolnego są wyraźnie zróżnicowane, a większość z nich jest nie tylko formą odpoczynku, ale także sposobem na wyrażanie siebie i rozwijanie swoich umiejętności czy sposobem radzenia sobie ze stresem i trudem obowiązków spoczywających na młodzieży szkolnej.** Często zatem jak widać, te działania są nie tylko formą relaksu, ale także osobistego rozwoju i budowania swojej przyszłości, a przede wszystkim odzwierciedlają potrzeby uczniów.
- **„Sport pozwala mi się odstresować po szkole, daje mi energię do nauki i innych obowiązków”.**
- **„Odkryłem swoją pasję do grafiki komputerowej dzięki kursom online, które zaczęłam oglądać w czasie wolnym”** – opowiada jeden z respondentów.
- **Podsumowując**, badani traktują **czas wolny jako przestrzeń dla nich, gdzie umiejętnie muszą wykorzystać ten niewielki wycinek dnia codziennego na regenerację, odpoczynek, zacieśnianie więzi społecznych, działalność prospołeczną, pracę dorywczą, ale też możliwość rozwijania pasji**, co może mieć długotrwałe skutki dla przyszłej kariery i osobistych zainteresowań. Uczniowie często eksplorują nowe obszary, które mogą przekształcić się w życiowe ścieżki.

Zajęcia pozalekcyjne

- **Wybór zajęć pozalekcyjnych dla przeważającej większości badanych jest świadomą decyzją**, czasem i nierzadko wynikiem długich rozważań, co często konsultowane było z rodzicami lub nawet nauczycielami (zwłaszcza na wcześniejszych etapach edukacji); zaś czasem jest to nie do końca zależne od nich (co przykładowo związane jest z zapisaniem na zajęcia przez rodziców, a później naturalnym i dobrowolnym kontynuowaniu ich).
- **„Zawsze omawiam z rodzicami moje plany dotyczące zajęć pozalekcyjnych, by zrozumieć, co może mi przynieść najwięcej korzyści w przyszłości”**.
- To pokazuje jednocześnie, jak ważną rolę w procesie decyzyjnym i edukacyjnym odgrywają rodzice oraz, jak strategicznie młodzież podchodzi do planowania swojego rozwoju.
- Ponadto niezbędne do podkreślenia jest to, że **uczniowie wybierają te zajęcia, które odpowiadają ich zainteresowaniom** lub – jak można było zauważyć – **przyszłym planom zawodowym**.
- Na przykład jeden z uczniów uczestniczy w kółku matematycznym, ponieważ planuje studia inżynierskie. Opisuje, jak to kółko pozwoliło mu pogłębić wiedzę i zainteresowanie matematyką, co bezpośrednio przekłada się na jego przyszłe wybory edukacyjne.
- **Jaką rolę w życiu uczniów pełnią zatem zajęcia pozalekcyjne?** Są one **nie tylko formą spędzania czasu, ale stanowią kluczowy element rozwoju osobistego uczniów**, m.in. w kontekście umiejętności edukacyjnych, a także społecznych czy emocjonalnych. Część badanych przyznała, że korzysta z pomocy innych w celu nadrobienia pewnych braków lub pozyskania wiedzy z zakresu przedmiotów szkolnych czy maturalnych, bądź rozwijaniu kompetencji językowych. Zdaniem uczniów korepetycje są niekiedy koniecznością do opanowania materiału lub rozszerzenia zakresu wiedzy z danej dziedziny. Inni zaś podkreślają dodatkowe walory, tłumacząc że np. uczestnictwo w klubie robotyki czy grupie teatralnej pozwala nie tylko na rozwijanie specyficznych umiejętności, ale także ma przełożenie na budowanie relacji z rówieśnikami, co jest nieocenione w rozwoju interpersonalnym. Kolejnym przykładem może być uczennica, która opowiadała o swoim zaangażowaniu w wolontariat, co nie tylko rozwinęło jej umiejętności organizacyjne, ale także wrażliwość społeczną i zdolność do pracy w zespole.
- **Doświadczenia zdobyte dzięki uczestnictwu w zajęciach pozalekcyjnych są dla młodych osób niesamowicie istotne, a czasem wręcz bezcenne, zwłaszcza w przypadkach, kiedy uczą ich również jak praktycznie zastosować wiedzę zdobytą w szkole w rzeczywistych sytuacjach życiowych**.
- Decyzje o wyborze zajęć pozalekcyjnych są często proponowane przez rodziców, ale także są inspirowane przez rówieśników, influencerów czy celebrytów, którzy promują zdrowy styl życia, sport bądź naukę. Uczniowie czerpią inspirację z mediów społecznościowych, gdzie obserwują, jak osoby, które podziwiają, radzą sobie z podobnymi wyzwaniem. Jednocześnie młodzież podkreśla, że ostateczna decyzja o wyborze zajęć jest ich własna, co świadczy o ich dążeniu do samodzielności i najpełniejszej wiedzy nt. swoich indywidualnych potrzeb.

CZAS WOLNY, ZAJĘCIA POZALEKCYJNE, AKTYWNOŚĆ W INTERNECIE

Aktywność w Internecie oraz Internet jako przestrzeń do pozyskania informacji o świecie

- **Internet to dla młodych ludzi nie tylko narzędzie rozrywki, ale także źródło informacji, nauki i wielu inspiracji.**
- Uczniowie spędzają czas przeglądając treści na YouTube, uczestniczą w kursach online, które są dla nich dostępne na platformach edukacyjnych. Szczególnie cenią te źródła, które oferują wartościową i wiarygodną wiedzę w atrakcyjnej, wizualnej formie.
- Oczywiście Internet to również najlepsze źródło dostarczające rozrywkę i do takich celów również jest codziennie wykorzystywane.
- **„YouTube to moja ulubiona platforma, zarówno do nauki, jak i do relaksu”** - mówi jeden z uczestników. Media społecznościowe jak Instagram czy TikTok służą zaś do utrzymania kontaktów społecznych oraz jako przestrzeń dla samowiedzy i samowyrazu.
- Badani dyskutując na temat tego, z jakich konkretnych źródeł informacji korzystają, aby lepiej zrozumieć świat wokół siebie i przyswoić wiedzę nt. interesujących się zagadnień czy aktualności ze świata, przyznali że jest ich bardzo wiele. **Oddzielają aspekty szkolno-naukowe od informacji o świecie czy treści eksperckich pozwalających im pozyskać wiedzę w obszarze ich zainteresowań pozaszkolnych.**
- Natomiast przyznają, że najczęściej **korzystają z takich stron jak: Wikipedia**, która daje ogólny obraz analizowanego zjawiska i dostarcza bazowej wiedzy niemalże w każdym obszarze; **strony z newsami, specjalistyczne blogi, profile, portale czy kanały naukowe**, oferujące głębsze analizy bieżących wydarzeń. Często korzystają również ze **stron dla uczniów**, a **wiedzę o świecie czerpią także z informacji udostępnianych na mediach społecznościowych.**
- Podkreślają natomiast, iż **ważne jest dla nich to, aby informacje były prezentowane w sposób zrozumiały i oparty na faktach. Plusem jest, jeżeli treści te mają dodatkowo uatrakcyjnioną formę przekazu (audio i/lub wideo).**
- Istotne do podkreślenia jest również to, że młodzież jest świadoma wpływu, jaki media mogą mieć na ich decyzje, opinie i postrzeganie świata. Dostrzegają potrzebę filtrowania treści i poszukiwania rzetelnych informacji, co stanowi o świadomości pewnego dualizmu korzyści i potencjalnego ryzyka, jakie niesie za sobą tak ogromne źródło różnych treści, jakim jest Internet.
- Aczkolwiek aktywność we wspomnianych mediach społecznościowych są jedną z najczęściej praktykowanych aktywności – to część młodych osób – uczestników grup fokusowych przyznała, że social media nie zawsze mają dobry wpływ na jednostki i niekiedy wręcz powinny być zakazane. Ponadto są stratą czasu. Natomiast w kontekście poszukiwania niezbędnych informacji – zdecydowanie jest to narzędzie dominujące i preferowane oraz po prostu pomocne.
- **„Często znajduję na Instagramie inspiracje do moich projektów artystycznych, ale staram się krytycznie podchodzić do tego, co widzę” – wyjaśnia uczennica.**
- **Podsumowując**, powyższa analiza pokazuje, jak ważną rolę w życiu młodych ludzi odgrywa zarówno ich życie offline, jak i online. Zarabianie własnych pieniędzy, spędzanie czasu wolnego, uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych oraz aktywność w Internecie są dla nich sposobami na rozwijanie siebie, budowanie przyszłości oraz uczenie się o świecie. Młodzież wykorzystuje dostępne narzędzia do kształtowania swojej tożsamości, rozwijania pasji i umiejętności oraz do budowania świadomości i odpowiedzialności społecznej.

MATURA I WYBÓR PRZEDMIOTÓW, PLANY EDUKACYJNE I ZAWODOWE

Następną część dyskusji poświęcono takim zagadnieniom jak: „Matura i wybór przedmiotów, plany edukacyjne i zawodowe”

Proces wyboru przedmiotów maturalnych

- **Wybór przedmiotów maturalnych** to nie tylko kwestia preferencji akademickich, ale **strategiczna decyzja wpływająca na przyszłe ścieżki edukacyjne, ale i późniejsze życie prywatne i zawodowe**. Zdecydowanie etap ten jest dla uczniów ważnym krokiem decydującym o przyszłościowych możliwościach edukacyjnych.
- Uczniowie w swoich wypowiedziach często podkreślali, że ich **wybory były uwarunkowane przez „kombinację” zainteresowań, porad nauczycieli oraz przewidywanych wymagań na wymarzonych lub potencjalnie preferowanych kierunkach studiów**. Większość decyzji podyktowana była zatem przyszłymi aspiracjami zawodowymi, jak i obecnymi obszarami zainteresowania uczniów.
- **„Wybrałam rozszerzoną biologię i chemię, ponieważ od zawsze fascynowały mnie nauki przyrodnicze, a moim celem jest medycyna”**. Jej decyzja, choć oparta na zainteresowaniach, jest równocześnie odpowiedzią na wymogi uniwersytetów, które preferują kandydatów z mocnym przygotowaniem w tych dziedzinach.
- Strategia w wyborze przedmiotów wyraźnie zauważalna była w przypadkach, kiedy po zapoznaniu się z wymaganiami kierunkowymi na uczelniach wyższych **kalkulowano, co jest bardziej lub mniej opłacalne, jaki przedmiot jest wyżej oceniany czy preferowany/akceptowalny na większości potencjalnych kierunków**.
- Ponadto **niekiedy wybierano przedmioty bez określonego minimalnego poziomu zdawalności** (jak np. geografia) czy najczęstsza praktyka – wybierano przedmioty, które nie sprawiają większych trudności, mając na uwadze, że lepsze wyniki osiągają właśnie w tych dziedzinach.
- **Wybór przedmiotów maturalnych na pewno skorelowany był zatem z weryfikacją wymagań akademickich, przy czym wspomniano, że dla niektórych moment wyboru i tak był zbyt wczesny i nie zawsze podjęto właściwą decyzję**.
- Z drugiej strony, jak wspomniano, dla niektórych **wybór ten jest wynikiem kompromisu między pasją a praktycznymi rozważaniami o rynku pracy, co obrazuje komentarz innego ucznia: „Wybrałem rozszerzoną matematykę, choć nigdy nie byłem w niej najlepszy. Zdaję sobie sprawę, że to drzwi do wielu ścieżek kariery”**. Ta opowieść ukazuje, jak młodzi ludzie stają przed wyzwaniem wyboru, które mogą determinować ich przyszłość zawodową.

MATURA I WYBÓR PRZEDMIOTÓW, PLANY EDUKACYJNE I ZAWODOWE

Plany edukacyjne i zawodowe – kształtowanie wizji

- Poniekąd wizja przyszłości edukacyjnej i zawodowej uczniów kształtuje się na przestrzeni lat szkolnych, ale to dopiero matura jest momentem, kiedy te plany muszą zostać precyzyjnie określone. **Niektórzy przyznają, że nie do końca są pewni swojej przyszłości i potrzebowaliby jeszcze czasu, by określić swoje preferencje i plany.** Respondenci zdają sobie sprawę, że wybór przedmiotów maturalnych, **matura, jak i zakończenie szkoły ponadpodstawowej to istotny moment, który mocno warunkuje ich przyszłość, co jak twierdzą, stanowi ogromną presję i obciążenie, a także niepewność i ryzyko.**
- W kontekście planów edukacyjnych i zawodowych uczniowie wykazują różnorodność celów i aspiracji. **Niektórzy mają jasno określone plany dotyczące kierunków studiów i przyszłych zawodów, inni zaś podchodzą do tego tematu z większą rezerwą, zastanawiając się i zmieniając zdanie w zależności od okoliczności, wyników na maturze, czy przyszłych trendów,** bądź możliwie różnych scenariuszy przyszłości. Bardziej elastyczne podejście często powiązane jest ze zróżnicowanymi zainteresowaniami, jak i zmieniającymi się możliwościami (studia w Polsce lub zagranicą; studia w rodzinnym mieście, czy w innej części Polski; staż, praca lub wyjazd zagraniczny).
- **Na kształtowanie planów i wizji przyszłości uczniów wpływ mają różnorodne czynniki, w tym pasje, doświadczenia życiowe, a także obserwacje ścieżek edukacyjnych i zawodowych starszych kolegów czy rodzeństwa. Planowanie przyszłości postrzegane jest jako ważny moment w życiu i tu również dość często wspierane jest przez rodziców jako możliwych i potencjalnych doradców, którzy mają większą wiedzę związaną z obecnością na rynku pracy. Uczniowie ponadto podkreślają znaczenie zrozumienia własnych predyspozycji oraz realiów rynku pracy,** co kształtuje ich decyzje dotyczące dalszej edukacji i zawodu. W większości przypadków twierdzą, że decyzje o wyborze dalszej ścieżki podejmowane są raczej samodzielnie, co świadczy o rosnącej samodzielności i autonomiczności młodych ludzi, którzy chcą brać życie we własne ręce.
- **„Moim planem jest studiowanie architektury, ale zdaję sobie sprawę z wysokiej konkurencji i trudności w tej dziedzinie”** – mówi jeden z respondentów, co wskazuje na świadome podejście do planowania przyszłości z uwzględnieniem zarówno swoich aspiracji, jak i realiów rynku.
- **„Rozważam kilka kierunków – od psychologii po literaturoznawstwo. Chcę wybrać coś, co będzie mnie pasjonować przez lata”.** Ta historia podkreśla różnorodność ścieżek, przed którymi stają młodzi ludzie, oraz wpływ osobistych pasji na ich edukacyjne i zawodowe wybory.

MATURA I WYBÓR PRZEDMIOTÓW, PLANY EDUKACYJNE I ZAWODOWE

- Deklaracje badanych są mocno zróżnicowane. Nie wszyscy są pewni, jaką ścieżkę wybiorą. Nie wszyscy również planują kontynuować edukację na studiach. Decyzja o podjęciu studiów jest często wynikiem długofalowego planowania. Wpisuje się w osobiste cele zawodowe i życiowe uczniów.
- Młodzi ludzie postrzegają studia głównie jako szansę na rozwój osobisty, jak i konieczność rynkową, co postrzegane jest przede wszystkim w kategoriach inwestycji w przyszłość, której efekty mają być widoczne w postaci lepszego zatrudnienia i większych możliwości życiowych. Niektórzy uczniowie podchodzą do nich jako do obowiązku, który otworzy im drzwi do lepszych perspektyw zawodowych, podczas gdy inni widzą w nich możliwość realizacji osobistych pasji i zainteresowań, a także idealnej przestrzeni do budowania sieci networkingowej, pozwalającej na poznanie nowych osób oraz ciekawe życie towarzyskie, co również może zaowocować w przyszłości.
- Wielu uczniów wskazuje, że decyzja o studiowaniu była przemyślana i wspierana przez otoczenie, co pokazuje ich świadome podejście do kształtowania własnej przyszłości.

Kierunki studiów i ich wybór oraz kryteria wyboru uczelni

- Deklaracje i postawy uczniów w zakresie wyboru preferowanych i potencjalnych kierunków studiów są mocno zróżnicowane i zawierają pełen wachlarz możliwości. Najczęściej jednak preferencje kierunkowe badanych związane są z ich pasjami oraz oceną przyszłych możliwości zatrudnienia w wybranej dziedzinie.
- Natomiast koncentrując się na głównych kryteriach wyboru uczelni, można zauważyć, że są nimi: jakość kształcenia, perspektywy zawodowe, lokalizacja, koszty utrzymania, opinie innych studentów, a także renoma uczelni. Uczniowie starają się wybierać takie uczelnie, które oferują programy edukacyjne odpowiadające ich zainteresowaniom i planom zawodowym, a także dają szansę na rozwój osobisty i zawodowy. Pod kątem wyboru uczelni wielu badanych korzysta m.in. z dni otwartych, stron internetowych uczelni czy opinii absolwentów, aby zdobyć jak najwięcej informacji, które pomogą im podjąć odpowiednią decyzję. Przyznano, że sporym problemem w odnalezieniu informacji o danym kierunku studiów jest mało intuicyjna strona internetowa, która zdaniem respondentów nie jest odpowiednio dopasowana, by zapewnić im przejrzystość i pozytywne doświadczenia jako użytkownika strony. Preferowane jest tutaj zdecydowanie przygotowanie osobnych zakładek dla kandydatów na studia, gdzie w prosty sposób, osoba zainteresowana zostanie nawigowana i pokierowana do informacji o interesującym ją kierunku studiów, gdzie zawarte będą wszelkie informacje nt. wymagań, jakie powinien spełnić maturzysta-kandydat, punktacji, progach punktowych, programie studiów, praktyce prowadzenia zajęć, możliwych do wyboru fakultetach/zajęciach/praktykach oraz skrupulatnie opisanym profilu absolwenta przedstawiającym możliwe ścieżki zawodowe. Co więcej, znaczącym wyróżnikiem byłyby filmiki przedstawiające fragmenty z codzienności studenta i prowadzonych zajęć. Uczniowie przyznali, że interesujące byłoby dla nich przedstawienie możliwości aktywnego udziału w społeczności akademickiej i życiu uczelni – przedstawiając np. koła czy kluby studenckie. Ponadto uczniowie jako potencjalni kandydaci wyrazili zaciekawienie takimi informacjami jak: wyjazdy zagraniczne (Erasmus), praktyki krajowe i międzynarodowe, szkolenia, kursy, konferencje, staże, praktyki, koszty życia prezentujące np. koszty akademika, koszty najmu mieszkania, potencjalny koszt utrzymania oraz możliwe stypendia oraz pomoc dla studentów i ich wysokość.

MATURA I WYBÓR PRZEDMIOTÓW, PLANY EDUKACYJNE I ZAWODOWE

Wśród osób biorących udział w badaniu fokusowym i zdecydowanych kontynuować swoją edukację na studiach można wyróżnić następujące tendencje:

- **Gdańsk:** Uczniowie z Gdańska skupiają się głównie na studiach związanych z technologiami, inżynierią oraz naukami ścisłymi. Interesują ich głównie lokalne uczelnie techniczne, takie jak Politechnika Gdańska.
- **Wałbrzych:** W przypadku respondentów z Wałbrzycha dominują kierunki techniczne i inżynieryjne, ze szczególnym zainteresowaniem dla dziedzin związanych z produkcją i automatyzacją. Uczniowie z Wałbrzycha często rozważają aplikację na Politechnikę Wroclawską jako swoją pierwszą opcję.
- **Wrocław:** Uczniowie z Wrocławia wykazują zróżnicowane zainteresowania, od nauk humanistycznych przez prawo po inżynierię. Wielu z nich planuje kontynuować edukację na Uniwersytecie Wrocławskim, Uniwersytecie Przyrodniczym czy też na miejscowej Politechnice Wroclawskiej.
- **Katowice:** Wśród uczniów z Katowic popularne są kierunki związane z ekonomią, zarządzaniem oraz naukami inżynieryjnymi. Politechnika Śląska oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach to główne wybory edukacyjne dla uczniów z tego regionu.
- **Piotrków Trybunalski:** Uczniowie z Piotrkowa Trybunalskiego skupiają się na kierunkach związanych z zarządzaniem, logistyką oraz inżynierią produkcji. Często rozważają uczelnie w Łodzi, takie jak Politechnika Łódzka czy Uniwersytet Łódzki.
- **Poznań:** Studenci z Poznania często kierują się ku kierunkom prawniczym, ekonomicznym oraz medycznym. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza oraz Politechnika Poznańska, jak i Politechnika Wroclawska są najczęściej rozważanymi uczelniami.
- **Radom:** W Radomiu zainteresowania uczniów koncentrują się wokół kierunków technicznych, zwłaszcza związanych z mechaniką i technologią. Uczniowie często wybierają Politechnikę Warszawską jako główny cel swoich aplikacji.

Te ogólne tendencje pokazują, że uczniowie z różnych części Polski mają dostęp do różnorodnych ścieżek edukacyjnych, które są dostosowane do regionalnych specyfikacji uczelni i możliwości kariery, jakie oferują różne miasta.

MATURA I WYBÓR PRZEDMIOTÓW, PLANY EDUKACYJNE I ZAWODOWE

Na podstawie deklaracji uczniów z różnych miast można także wyróżnić tych, którzy zadeklarowali zainteresowanie aplikowaniem na Politechnikę Wrocławską.

Krótkie podsumowanie preferencji studentów według miasta:

Wrocław:

- Kilku uczniów z Wrocławia wyraziło duże zainteresowanie Politechniką Wrocławską jako ich główną, docelową i preferowaną uczelnią wyższą. W szczególności badani ci wspomnieli o zamiarze studiowania na kierunkach takich jak inżynieria mechaniczna i informatyka.

Gdańsk:

- Jeden badany wspomniał o zainteresowaniu aplikowaniem na geodezję na Politechnice Wrocławskiej, co związane jest z preferowanym konkretnym kierunkiem dostępnym na tej uczelni.

Radom:

- Jeden uczeń z Radomia wyraził preferencję dla Politechniki Wrocławskiej, podkreślając atrakcyjność miasta Wrocław ze względu na jego dynamiczną atmosferę i dobrze utrzymane środowisko.

Poznań:

- Uczniowie z Poznania rozważali Politechnikę Wrocławską jako opcję, głównie ze względu na prestiż uczelni oraz specyficzne kursy, takie jak geodezja, dostępne na tej uczelni.

Zainteresowanie Politechniką Wrocławską w różnych miastach wskazuje na silną reputację i atrakcyjność tej uczelni, szczególnie w dziedzinach technicznych i inżynierskich. Wybory te są podyktowane renomą uczelni, konkretnymi programami akademickimi oraz osobistymi preferencjami studentów dotyczącymi miasta Wrocław.

MATURA I WYBÓR PRZEDMIOTÓW, PLANY EDUKACYJNE I ZAWODOWE

Oczekiwania względem studiów wyższych – poszukiwanie wartości

- **Oczekiwania uczniów względem studiów są zróżnicowane** i często odzwierciedlają ich doświadczenia, wartości oraz ambicje. Uczniowie oczekują, że studia dostarczą im nie tylko wiedzy teoretycznej, ale przede wszystkim **solidnego przygotowania do zawodu**, czyli **praktycznych umiejętności**, które będą mogli wykorzystać w przyszłej pracy.
- *„Chcę, aby moje studia były intensywne i praktyczne, z dużą ilością laboratoriów i projektów, które przygotują mnie do pracy inżyniera”.*
- Inni, mając na uwadze bardziej humanistyczne kierunki, szukają inspiracji i możliwości rozwoju intelektualnego: *„Oczekuję od studiów możliwości dyskusowania, poznawania różnych perspektyw, co pomoże mi rozwinąć własne myślenie krytyczne”.*
- Wielu z nich podkreśla **znaczenie praktyk, staży oraz możliwości uczestniczenia w projektach i badaniach**, które umożliwią im lepsze przygotowanie do wymagań rynku pracy.
- Istotne staje się zatem łączenie wszechstronnych doświadczeń: teorii z praktyką, życia akademickiego z rynkiem pracy, studiów w Polsce i zagranicą (co było obecne w dyskusjach badanych, którzy cenili sobie możliwość wyjazdu na Erasmusa, czy inne, międzynarodowe współpracy).
- **Podsumowując**, rozważania uczniów na temat matury, wyboru przedmiotów oraz przyszłych ścieżek edukacyjnych i zawodowych ukazują szerokie spektrum strategii, motywacji i oczekiwań. Każda historia jest unikalna, ale łączy je wspólny mianownik – poszukiwanie drogi, która najlepiej odpowiada ich potrzebom, zainteresowaniom i aspiracjom. Ponadto analiza odpowiedzi uczniów pokazuje, że młodzi ludzie podchodzą do tych decyzji z dużą świadomością i odpowiedzialnością. Podkreślają znaczenie edukacji w kontekście swojej przyszłości zawodowej i osobistej. Decyzje te są wynikiem przemyśleń, konsultacji z dorosłymi i rówieśnikami, a także analizy dostępnych im zasobów informacyjnych. Ostatecznie młodzi ludzie starają się wybrać takie ścieżki edukacyjne, które najlepiej odpowiadają ich pasjom, planom życiowym i zawodowym.

MATURA I WYBÓR PRZEDMIOTÓW, PLANY EDUKACYJNE I ZAWODOWE

Oczekiwania uczniów szkół ponadpodstawowych w badanych lokalizacjach względem przyszłych studiów są złożone i różnorodne, lecz można zidentyfikować kilka kluczowych trendów i priorytetów, które wyłaniają się z ich wypowiedzi. Młodzi ludzie przede wszystkim są świadomi tego, że już za moment stają przed decyzją, która będzie miała istotny wpływ na ich przyszłą karierę i życie osobiste, dlatego ich wybory kształtują się wokół kilku głównych osi:

Praktyczne zastosowanie wiedzy

- Jednym z najważniejszych kryteriów, które potencjalni kandydaci biorą pod uwagę, jest praktyczne zastosowanie zdobywanej na studiach wiedzy. Uczniowie poszukują kierunków, które oferują konkretne umiejętności przydatne na rynku pracy. Chcą mieć pewność, że inwestycja w edukację przyniesie im realne korzyści w postaci dobrze płatnej pracy i stabilności zawodowej.

Rozwój osobisty i samorealizacja

- Młodzież akcentuje również znaczenie rozwoju osobistego i możliwości realizacji własnych pasji. Wielu uczniów wybiera kierunki związane z ich zainteresowaniami, jak m.in. architektura, sztuka, psychologia czy socjologia. Dla nich ważne jest, aby studia były nie tylko przygotowaniem do zawodu, ale także okazją do pogłębiania wiedzy w obszarach, które są dla nich ważne i inspirujące.

Międzynarodowe możliwości i mobilność

- Kolejnym istotnym czynnikiem jest dostępność międzynarodowych programów oraz możliwości studiowania lub odbywania praktyk za granicą. Młodzi ludzie cenią sobie uczelnie, które oferują programy wymiany międzynarodowej lub współpracują z uniwersytetami i firmami z innych krajów. Daje to studentom szansę na zdobycie cennego doświadczenia międzynarodowego, które jest wysoko cenione na globalnym rynku pracy.

Wsparcie i infrastruktura

- Uczniowie zwracają uwagę na jakość infrastruktury edukacyjnej oraz dostęp do nowoczesnych narzędzi i technologii. Liczy się dla nich nowoczesne wyposażenie laboratoriów, dostęp do szerokich zasobów bibliotecznych i cyfrowych, a także wsparcie w zakresie rozwoju kariery i doradztwa zawodowego. Oczekują, że uczelnie będą wspierać ich nie tylko w trakcie studiów, ale również po ich ukończeniu, pomagając w znalezieniu pracy i rozwoju zawodowym.

Elastyczność i dostosowanie do potrzeb studentów

- Ważna jest także elastyczność programów studiów, które mogą dostosować się do indywidualnych potrzeb i życiowych okoliczności studentów. Obejmuje to również możliwości studiowania niestacjonarnego, co jest szczególnie cenione przez tych, którzy już planują jednocześnie pracować.

Podsumowując, oczekiwania młodzieży względem przyszłych studiów skupiają się na praktycznym wymiarze, rozwoju osobistym, międzynarodowych możliwościach, wsparciu ze strony uczelni oraz elastyczności programów edukacyjnych. Wszystkie te aspekty razem kształtują decyzje edukacyjne młodych ludzi, którzy stają przed wyborem swojej przyszłej ścieżki akademickiej i zawodowej.

TRUDNOŚCI ŻYCIOWE I EDUKACYJNE

Ostatnim zagadnieniem wyróżnionym w części głównej dyskusji były: „Trudności życiowe i edukacyjne”

Przechodząc do analizy trudności życiowych i edukacyjnych uczniów, starając się zbudować kompleksowy obraz ich doświadczeń i strategii radzenia sobie z wyzwaniami, skoncentrowano się na omówieniu głównych obszarów poddanych dyskusji:

Trudności w nauce i przygotowaniach do matury

- **Trudności w nauce to częsty temat wśród uczniów ostatnich klas, przygotowujących się do matury.** W odpowiedziach respondentów widoczne były różnorodne wyzwania związane z nauką, koncentrując się szczególnie na przygotowaniach do egzaminu maturalnego.
- Wielu z nich wspomina o **przeładowaniu materiałem, braku wystarczającego czasu na przyswojenie wiedzy oraz trudnościach z określonymi przedmiotami.** Wyraźnie akcentują **problematyczne i stresujące zmagania z presją czasu, złożonością materiału oraz indywidualnymi przeszkodami takimi jak lęki przed egzaminem czy braki w wiedzy z poprzednich lat.**
- *„Często czuję się przytłoczony ilością materiału. Są dni, kiedy po prostu nie wiem, od czego zacząć, a zbliżająca się matura sprawia, że czuję ogromną presję”.*
- Innym wyzwaniem jest **znalezienie skutecznej metody nauki,** która pozwoliłaby na efektywne przyswajanie wiedzy w krótkim czasie. Uczniowie często testują różne techniki, od map myśli po korepetycje i spotkania grupowe, aby znaleźć sposób, który najlepiej odpowiada ich stylowi uczenia się.
- Ponadto część badanych przyznała, że **samodzielnie strategicznie planuje swój czas na naukę pod kątem przygotowania do matury a rezygnacją z uczestnictwa w zajęciach w szkole.** Co ciekawe, niektórzy badani wyraźnie przedstawili swoją postawę: wybierają samodzielną naukę zamiast zajęć w szkole, które są dla nich stratą czasu, i chodząc do szkoły (w drugim semestrze) nie byłiby w stanie przygotować się odpowiednio do egzaminów.

TRUDNOŚCI ŻYCIOWE I EDUKACYJNE

Poszukiwanie pomocy w nauce

- Kiedy tradycyjne metody zawodzą, **uczniowie szukają alternatywnych źródeł wsparcia**. Nie jest to jednak wyjątkiem, a radzenie sobie i szukanie pomocy w nauce jest niemalże standardem wpisanym w rolę uczniów.
- *„Jeżeli mam problem z jakimś tematem, zwykle szukam filmów edukacyjnych lub tutoriali na YouTube. Często są bardziej zrozumiałe niż standardowe lekcje”.*
- Większość uczniów **aktywnie szuka wsparcia edukacyjnego poza tradycyjnymi lekcjami**.
- **Korzystają z korepetycji** (zarówno stacjonarnych, jak i online, które oferują bardziej personalizowane podejście do ich problemów edukacyjnych), **internetowych zasobów edukacyjnych jak YouTube** czy **specjalistyczne platformy edukacyjne**, a także z **pomocy nauczycieli, starszych kolegów, rodzeństwa, a nawet rodziców czy dziadków**.
- Niektórzy uczniowie podkreślają, jak ważne jest dla nich motywujące wsparcie dorosłych, które pomaga im przetrwać trudniejsze momenty w edukacji.
- Badani przyznają, że **poszukują jak najbardziej klarownego, prostego sposobu tłumaczenia konkretnych zagadnień, co ułatwia im zrozumienie i opanowanie materiału**.
- W kontekście treści dostępnych w zasobach internetowych – **poszukiwane i pożądane są treści, które w obrazowy sposób zaprezentują dany temat (jak np. materiały audio i wideo wzbogacone o konkretne przykłady i ich zastosowanie)**.

TRUDNOŚCI ŻYCIOWE I EDUKACYJNE

Kluczowe narzędzia i źródła informacji

- **Do najbardziej cenionych narzędzi należą te, które oferują interaktywne metody nauki.** Platformy takie jak Khan Academy czy Quizlet, zapewniające interaktywne działania i możliwość (na bieżąco) śledzenia postępów, są szczególnie popularne. Uczniowie wykorzystują te zasoby nie tylko do przygotowań do matury, ale i do regularnych testów czy zrozumienia trudniejszych koncepcji naukowych.
- *„Lubię korzystać z aplikacji, które pozwalają mi testować wiedzę w formie quizów. To sprawia, że nauka jest mniej monotonna i bardziej efektywna,” mówi jeden z uczniów.*
- Ponadto przeróżne narzędzia online, takie jak edukacyjne **kanaly YouTube i specjalistyczne platformy edukacyjne** (np. Matemaks, Bryk), są kluczowe w procesie edukacyjnym uczniów. Te źródła oferują nie tylko pomoc w bieżącej nauce, ale również przygotowanie do matur i innych egzaminów. Dzięki temu uczniowie mogą lepiej zarządzać swoim czasem i efektywniej przyswajać wiedzę. Badani korzystając z tych platform akcentują ich szeroką gamę materiałów, od lektur po zadania matematyczne, co pozwala uczniom na dostosowanie nauki do indywidualnych potrzeb i preferencji, a także w konkretny i bardziej precyzyjny sposób wyróżnia najważniejsze do zapamiętania kwestie, co jest szczególnie ważne przy skomplikowanych tematach lub w sytuacji ograniczonego czasu na naukę przed egzaminami.
- Postawy respondentów wskazują na **znaczącą rolę zewnętrznych źródeł pomocy w edukacji.** Uczniowie wykorzystują te narzędzia nie tylko do przezwycięzania trudności edukacyjnych, ale również do rozwijania umiejętności samodzielnej nauki, co jest kluczowe w kontekście przygotowań do matury i dalszej edukacji. Również widać, jak ważna jest elastyczność w dostępie do różnych form wsparcia, co może znacząco wpływać na skuteczność nauki oraz ogólny komfort psychiczny uczniów.

TRUDNOŚCI ŻYCIOWE I EDUKACYJNE

Wpływ trudności życiowych na decyzje edukacyjne

- **Życie osobiste uczniów często wpływa na ich edukacyjne ścieżki. Problemy rodzinne, trudności finansowe czy kwestie zdrowotne mogą znacząco wpłynąć na ich wydajność i wybory edukacyjne, co również było dostrzegalne wśród niektórych uczestników badania.** Temat ten został omówiony ogólnie ze względu na delikatny wymiar.
- W kilku przypadkach trudności, na jakie napotkali badani, wymagały od nich znalezienia dodatkowych źródeł wsparcia lub zmiany planów edukacyjnych, co wyraźnie wpłynęło na złożoność problematyki zarządzania życiem osobistym i aspiracjami, czy możliwościami edukacyjnymi.
- **„Gdy moja rodzina przeżywała trudności finansowe, musiałem zrezygnować z planów studiowania za granicą i zamiast tego wybrać uczelnię bliżej domu”.** Takie historie podkreślają, jak czynniki zewnętrzne mogą zmuszać uczniów do redefiniowania swoich aspiracji i planów.
- Przede wszystkim właśnie aspekty finansowe i ekonomiczne mogą stanowić istotną przeszkodę w kontynuowaniu planów związanych ze zdobyciem preferowanego wykształcenia. W jednym z wywiadów uczennica z Radomia wspomniała, jak duże czynsze i inne koszty związane z życiem w większym mieście mogą wpłynąć na możliwości edukacyjne. Ten motyw powtarza się w wielu relacjach, gdzie uczniowie wprost wskazują na „finanse” jako główną, możliwą przeszkodę w realizacji swoich planów. Niejednokrotnie mówili oni o potrzebie bądź konieczności zarabiania na własne utrzymanie, co może uniemożliwić pełne skupienie się na studiach lub ograniczyć pewne możliwości (jak np. wybór innego trybu studiów niż studia dzienne, stacjonarne).

TRUDNOŚCI ŻYCIOWE I EDUKACYJNE

Wyzwania w realizacji planów przyszłościowych

- **Wyzwania i przeszkody, które uczniowie przewidują jako potencjalnie możliwe do napotkania na drodze do realizacji swoich planów przyszłościowych, często wiążą się z niepewnością i zmiennymi okolicznościami, które** mogą wystąpić w życiu każdego młodego człowieka, są różnorodne i często zależne od ich indywidualnych sytuacji. Problemy takie jak nagła choroba w rodzinie czy konieczność zmiany miejsca zamieszkania są wymieniane jako czynniki, które mogą zaważyć na możliwościach edukacyjnych i zawodowych. Niektórzy obawiają się, że niestabilność rynku pracy, zmiany w polityce edukacyjnej czy nawet globalne kwestie ekonomiczne i zdrowotne (jak Pandemia czy wojna) mogą pokrzyżować ich plany.
- **„Boję się, że po studiach nie znajdę pracy w swojej dziedzinie. Wiadomości o wysokiej konkurencji i niskich wynagrodzeniach są zniechęcające”.**
- W wywiadach uczniowie często wskazują, że ważne jest posiadanie planu B oraz elastyczność w dostosowywaniu się do zmieniających się warunków, bo w obecnej rzeczywistości i na bazie doświadczeń z ostatnich lat – nigdy nie możemy być pewni tego, co się wydarzy.
- Głosy badanych wskazują na możliwe znaczące ryzyko wpływu, jaki trudności życiowe mogą mieć na młodych ludzi w krytycznych momentach ich edukacji i rozwoju zawodowego.
- Zrozumienie tych obaw, a także dynamiki możliwe stale zmieniającej się rzeczywistości powinno być również priorytetem dla instytucji edukacyjnych, które powinny dążyć do wsparcia swoich studentów nie tylko na poziomie akademickim, ale także w kontekście szerszego wsparcia życiowego i zawodowego.

Podsumowując, dyskusje prowadzone w gronie badanych w 7 miejscowościach (w ośmiu grupach) dowodzą, iż respondenci mierzą się z różnymi trudnościami i wieloma wyzwaniami. Pozyskane narracje wyróżniają pewnego rodzaju strategie radzenia sobie przedstawiające to, jak młodzi ludzie w obliczu przeszkód wykorzystują dostępne zasoby, aby przetrwać i osiągnąć swoje cele edukacyjne i życiowe, stawiając czoła niepewności z odwagą i determinacją.

DROGA – ŚCIEŻKA ŻYCIA

Analizując dostarczone materiały z różnych miejscowości, można zauważyć, że młodzi ludzie kreują swoje ścieżki życiowe w oparciu o różnorodne aspekty, które są dla nich ważne. Każda ścieżka życiowa jest unikalna, ale można wyodrębnić kilka wspólnych kategorii, które wyraźnie odznaczają się w przemyśleniach uczniów.

Edukacja i aspiracje

- Uczestnicy często inicjowali swoją drogę życia od edukacji, uważając ją za kluczowy fundament dla przyszłych sukcesów. Ten moment startu podkreślał także istotę momentu, w którym znajdują się obecnie. Uczniowie często wskazują, że edukacja jest nie tylko obowiązkiem, ale przede wszystkim szansą na zdobycie niezbędnych umiejętności, wiedzy, kompetencji czy doświadczeń, które będą im towarzyszyć w dorosłym życiu. Wyraźne jest podkreślenie, że uczniowie chcą zdobywać wykształcenie, które pozwoli im na realizację osobistych pasji oraz zawodowych ambicji, a przede wszystkim widzą w tym cel i poniekąd konieczny krok do budowania lepszej przyszłości.
- W dyskusjach opisywali edukację jako proces ciągłego rozwoju, który otwiera drzwi do dalszych możliwości na każdej płaszczyźnie życia. Ciekawą metaforą edukacji posłużyli się uczniowie z Wrocławia, gdzie opisano swoją drogę edukacyjną jako „moment, który otwiera klucz na studia, po których, jak strzała, lecimy w przyszłość”, co sugeruje dynamiczne i celowe przejście przez kolejne etapy życia.

Kariera zawodowa

- Drugi etap ścieżki życiowej związany jest z rozpoczęciem kariery zawodowej. Młodzi ludzie postrzegają pracę nie tylko jako źródło dochodu, ale również jako możliwość rozwoju, realizacji własnych celów oraz testowania zdobytych umiejętności w praktyce.
- Aspiracje zawodowe były przedstawiane jako istotne kamienie milowe. Uczestnicy mówili o swoich planach zawodowych, używając metafor i obrazów, które ilustrowały ich ambicje i marzenia.
- Ciekawym przypadkiem byli uczniowie w Poznaniu, którzy to w swoich interpretacjach analizowali potencjalne różne ścieżki kariery, jednocześnie jako jedna z wyróżniających się w swym podejściu grup, postanowili zidentyfikować potencjalne przeszkody i wyzwania, jak „niezdana matura” czy „finanse”, które mogą wpłynąć na realizację ich celów zawodowych i konieczność zmiany.
- Wybór ścieżki kariery dla większości badanych jest często ściśle związany z wcześniej zdobytym wykształceniem, ale też z własnymi zainteresowaniami i wartościami, które kształtują podejście do życia zawodowego i prywatnego.

DROGA – ŚCIEŻKA ŻYCIA

Relacje i życie prywatne

- Z biegiem czasu, po etapie edukacji i wstępnej kariery, na ścieżkach życiowych pojawiają się także relacje i życie prywatne.
- Uczniowie zwracają uwagę na znaczenie rodziny, przyjaciół oraz możliwości budowania trwałych relacji międzyludzkich.
- Znaczącym aspektem jest też tworzenie własnej rodziny, co jest postrzegane jako kolejny etap dorostłości i stabilizacji życiowej.
- Rodzina na dalszym etapie życia była przedstawiana jako centralny punkt życia, symbol stabilności i wsparcia.
- Np. w Radomiu uczestnicy wskazując rodzinę, podsumowali: „na końcu mamy rodzinę, sukces, szczęście”, co pokazuje, że rodzina jest postrzegana jako ostateczny cel i najważniejszy składnik udanego życia.

Samorealizacja i wartości

- Kolejnym ważnym elementem w życiu młodych ludzi jest samorealizacja.
- Uczniowie z różnych miejscowości podkreślają, że pragną rozwijać swoje pasje, realizować marzenia i dążyć do osobistego szczęścia.
- Wartości takie jak miłość, przyjaźń, szacunek czy uczciwość są kluczowe w kształtowaniu ich codziennych decyzji i postaw.
- Pasje, zainteresowania, hobby i kochanie tego, co się robi powinny towarzyszyć przez całe życie – i taką narrację prowadzili również uczniowie. To, co robimy z własnym życiem i nasze zainteresowania kształtują mocno to, jakim się jest człowiekiem.
- Aktywności skupione na rozwijaniu swoich pasji wzbogacają życie i powinny być stałym elementem codzienności, gdyż jest to dopełnienie człowieka, prowadzące do pełni szczęścia, a także czas przeznaczony na własne hobby stanowi dobry balans między obowiązkami i trudami życia.
- Badani wyrażali przekonanie, że osobiste wartości kształtują ich postępowanie i decyzje na każdym etapie życia. Na przykład w Poznaniu uczestnicy dyskutowali o wartościach takich jak „zdobywanie wiedzy, otwartość, pasja”, które uznawali za niezbędne dla osobistego rozwoju i samorealizacji.
- Co więcej, wiele miejsca poświęcano również poczuciu spełnienia i troski o zdrowie psychiczne, które to jest istotnym i niepodważalnym fundamentem szczęśliwego życia.

Podsumowując, ścieżki życiowe badanych uczniów, choć różnorodne, to jednak ukazują wspólne trendy związane z pragnieniem zdobycia edukacji, budowania kariery, kreowania trwałych relacji i dążenia do samorealizacji. Młodzi ludzie, niezależnie od miejsca pochodzenia, starają się kreować życie, które będzie odzwierciedlało ich osobiste aspiracje oraz wartości.

Droga życia uczestników odzwierciedlała ich głębokie przekonania i wartości, stanowiąc metaforyczne odzwierciedlenie ich oczekiwań i pragnień czy planów. Takie podejście pozwala na głębsze zrozumienie ich marzeń i obaw, a także na identyfikację motywacji, które nimi kierują. Ta technika projekcyjnie idealnie ukazała, że uczestnicy postrzegają swoje życie jako ciągłą drogę pełną wyborów i przeszkód, co ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia ich postaw i zachowań, a także dostarcza cennych wskazówek dla potencjalnych strategii marketingowych i edukacyjnych skierowanych do młodych ludzi.

DRZEWO WSPARCIA I WARTOŚCI

Analiza „drzewa wsparcia” i „drzewa wartości”, przeprowadzona podczas badań fokusowych z uczniami z różnych miast, odświeżyła interesujący wgląd w to, jak młodzi ludzie postrzegają swoje życie, wartości oraz źródła wsparcia. Ta technika projekcyjna zastosowana jako narzędzie uzupełniające umożliwiła uczestnikom swobodnie wyrazić i zorganizować swoje myśli, co z kolei utrwaliło wcześniejsze dyskusje w jednym miejscu. Zadanie to pozwoliło na głębsze zrozumienie, jak uczestnicy postrzegają swoje otoczenie, siebie i swoje miejsce w świecie.

Podczas analizy transkrypcji z różnych miast, można zauważyć specyficzne elementy i motywy, które uczniowie często podkreślali, układając swoje drzewa wsparcia i wartości.

- W trakcie sesji w **Katowicach** uczniowie zdefiniowali ważne dla siebie wartości, takie jak miłość, rodzina, praca, edukacja, oraz zainteresowania, które pełniły w ich życiu rolę motywatorów. Przyjazne i rodzinne relacje wskazywane były jako kluczowe elementy ich wsparcia. Znaczącą wartość miały również osobiste ambicje i pasje, które napędzały ich do dalszego rozwoju i przekształcania marzeń w konkretne cele życiowe.
- Podobne odkrycia miały miejsce w **Wrocławiu**, gdzie uczestnicy tworzyli „drzewo wsparcia” umieszczając na nim elementy, które są dla nich istotne, takie jak zdrowie, rodzina, przyjaciele oraz różne formy aktywności, które sprzyjają ich dobremu samopoczuciu i równowadze życiowej, a także stanowią siłę motywacji do podejmowania działań przez młodych ludzi. Podczas dyskusji i wspólnej pracy podkreślali ponadto trzy główne wartości: respekt, wolność wyboru oraz zaangażowanie społeczne. Respekt była podstawą dla budowania wzajemnego szacunku i zrozumienia w różnorodnym społeczeństwie, podkreślając potrzebę uznania różnic i wartości każdej osoby. Wolność wyboru była traktowana jako podstawowe prawo każdego człowieka do kształtowania własnej ścieżki życiowej i decydowania o swoim losie, bez nadmiernej ingerencji zewnętrznej. Zaangażowanie społeczne było wskazywane jako klucz do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i wpływania na kształtowanie lepszego świata. Warto zaznaczyć jest również to, iż wrocławscy uczniowie wyszli nieco poza sferę własnej codzienności, umieszczając w centrum drzewa stabilizację pod względem bezpieczeństwa, pokoju na świecie i braku wojen. To istotny dla nich element, który powinien stanowić podstawę dla każdego istnienia.
- W **Poznaniu** uczestnicy także skupili się na wartościach takich jak zdrowie, rozwój osobisty, miłość, rodzina oraz wskazywali istotę niezależności czy solidarności. Niezależność była rozumiana jako ważna cecha umożliwiająca podejmowanie decyzji i kierowanie własnym życiem bez nadmiernej ingerencji innych. Solidarność akcentowana była w kontekście wspierania się nawzajem w społeczności, co jest kluczowe w budowaniu silnych i funkcjonujących społeczności. Samorealizacja była traktowana jako cel życiowy, polegający na osiągnięciu własnych aspiracji i realizacji osobistych potencjałów. Co ciekawe, wyróżnili w swym drzewie także takie elementy jak: niepewność i obawy dotyczące przyszłości, co pokazało, że młodzi ludzie są świadomi przeszkód, które mogą napotkać na swojej drodze. Co więcej, przyznali, że omawiają się poniekąd „dystraktorów”, które mogą stanowić przeciwieństwo do tego, co jest dla nich ważne i napędza ich działania, wskazując m.in. negatywny i zbyt intensywny, długotrwały stres, poczucie bezradności czy osamotnienie.

DRZEWO WSPARCIA I WARTOŚCI

- W **Radomiu** uczestnicy podczas omawiania drzewa wartości i wsparcia skoncentrowali się na wartościach takich jak zaufanie, współczucie/empatię oraz odpowiedzialność. Zaufanie było opisywane jako podstawa wszelkich relacji interpersonalnych i społecznych, niezbędne do budowania silnych i trwałych związków. Współczucie i empatię wyróżniono jako kluczową cechę pozwalającą na głębsze zrozumienie i wsparcie dla innych, co jest ważne w budowaniu społeczności opartej na wzajemnym szacunku i pomocy. Odpowiedzialność była wskazywana jako niezbędna dla funkcjonowania każdej grupy społecznej, zarówno w kontekście prywatnym, jak i zawodowym. Ponadto badani aktywnie dyskutowali o tym, jak ważne są dla nich wsparcie społeczne i rodzina, jak i podkreślali także, jak ważne jest posiadanie motywacji do pokonywania życiowych wyzwań.
- Uczniowie w **Piotrkowie Trybunalskim** w swoim drzewie wartości i wsparcia skupili się na takich wartościach jak rodzina, bezpieczeństwo i edukacja. Rodzina była przedstawiana jako główne źródło wsparcia emocjonalnego i motywacji. Bezpieczeństwo, zarówno materialne jak i emocjonalne, zostało podkreślone jako fundament do budowania stabilności życiowej, a edukacja jako klucz do lepszych perspektyw zawodowych i osobistych.
- W **Wałbrzychu** uczestnicy grupy fokusowej wskazali na przyjaźń, zdrowie oraz rozwój osobisty jako najważniejsze wartości na swoim drzewie. Przyjaźń była definiowana jako bezwarunkowe wsparcie i lojalność, zdrowie jako podstawa do pełni życia, a rozwój osobisty jako ciągłe dążenie do samodoskonalenia i osiągnięcia osobistych celów.
- Młodzież w **Gdańsku** podkreśliła natomiast szczególne znaczenie szczerości, współpracy oraz wspólnoty w swoim drzewie wartości. Szczerść była opisywana jako fundament zaufania w relacjach interpersonalnych, współpraca jako sposób na osiągnięcie wspólnych celów, a wspólnota jako poczucie przynależności i wsparcia w społeczności lokalnej.

To bogate i różnorodne źródło informacji odczytane z „drzew wsparcia” i „drzew wartości” daje wgląd w to, jak młodzi ludzie postrzegają swoje życie i jakie aspekty są dla nich najważniejsze. Te informacje są niezwykle cenne dla instytucji edukacyjnych, które mogą dzięki nim lepiej zrozumieć potrzeby swoich przyszłych studentów i odpowiednio kształtować ofertę edukacyjną oraz wsparcie, aby lepiej odpowiadać na oczekiwania młodego pokolenia.

DRZEWO WSPARCIA I WARTOŚCI

Podsumowując i wskazując na podobieństwa poglądów wszystkich badanych uczniów, można zauważyć, że „drzewo wsparcia” zazwyczaj zawierało elementy takie jak:

Rodzina:

- Najczęściej pojawiającym się elementem na drzewach wsparcia jest rodzina, wskazywana jako główne źródło emocjonalnego i czasami materialnego wsparcia (w obecnym etapie życia), jak i jeden z najbardziej znaczących celów przyszłego, dorosłego życia.

Przyjaciele:

- Wiele drzew zawierało gałęzie symbolizujące przyjaciół, którzy są ważni dla wsparcia emocjonalnego i jako towarzysze w różnych życiowych przedsięwzięciach.

Nauczyciele i mentorzy:

- W szczególności w kontekście szkolnym i edukacyjnym nauczyciele i mentorzy byli często wskazywani jako kluczowe postacie wspierające rozwój akademicki i osobisty uczniów.

Hobby i zainteresowania:

- Uczniowie wskazywali także na swoje pasje jako źródło wsparcia, dając rozumieć, że działania te dostarczają im motywacji i poczucia spełnienia.

„Drzewo wartości” uczniów zazwyczaj zawierało elementy takie jak:

Edukacja i wiedza:

- Wysoko (i blisko centrum) na drzewach wartości umieszczane były edukacja i wiedza, co podkreślało ich zrozumienie, że wiedza jest kluczowa dla przyszłego sukcesu i stabilizacji.

Bezpieczeństwo i stabilność:

- Młodzi ludzie często podkreślali wartość bezpieczeństwa i stabilności, co może być odzwierciedleniem ich obaw związanych z niepewnym i szybko zmieniającym się światem.

Szacunek i uczciwość:

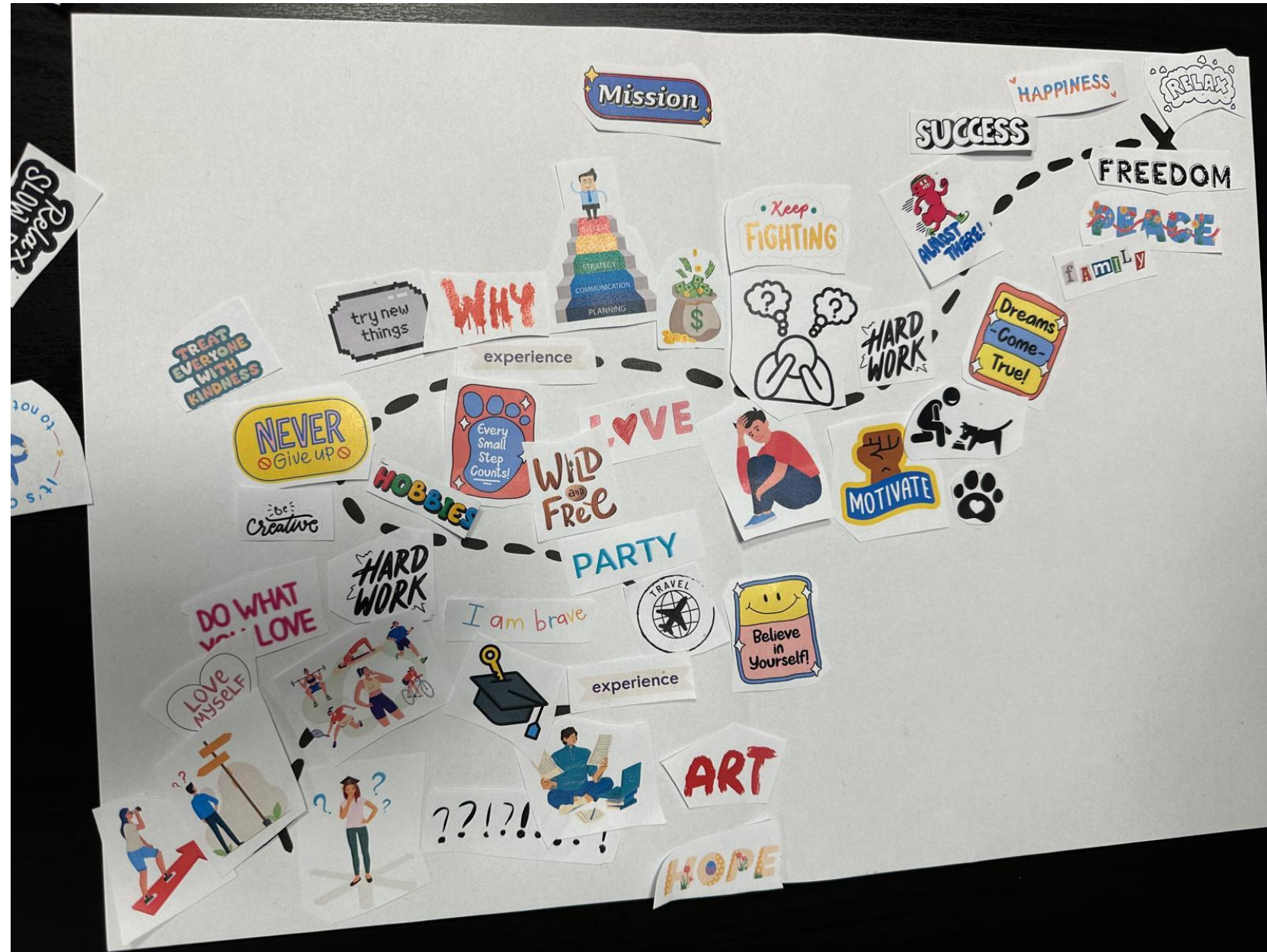
- Wartości moralne takie jak szacunek, uczciwość i odpowiedzialność często pojawiały się na drzewach, wskazując na silne przekonanie uczniów do etycznego postępowania.

Miłość i przynależność:

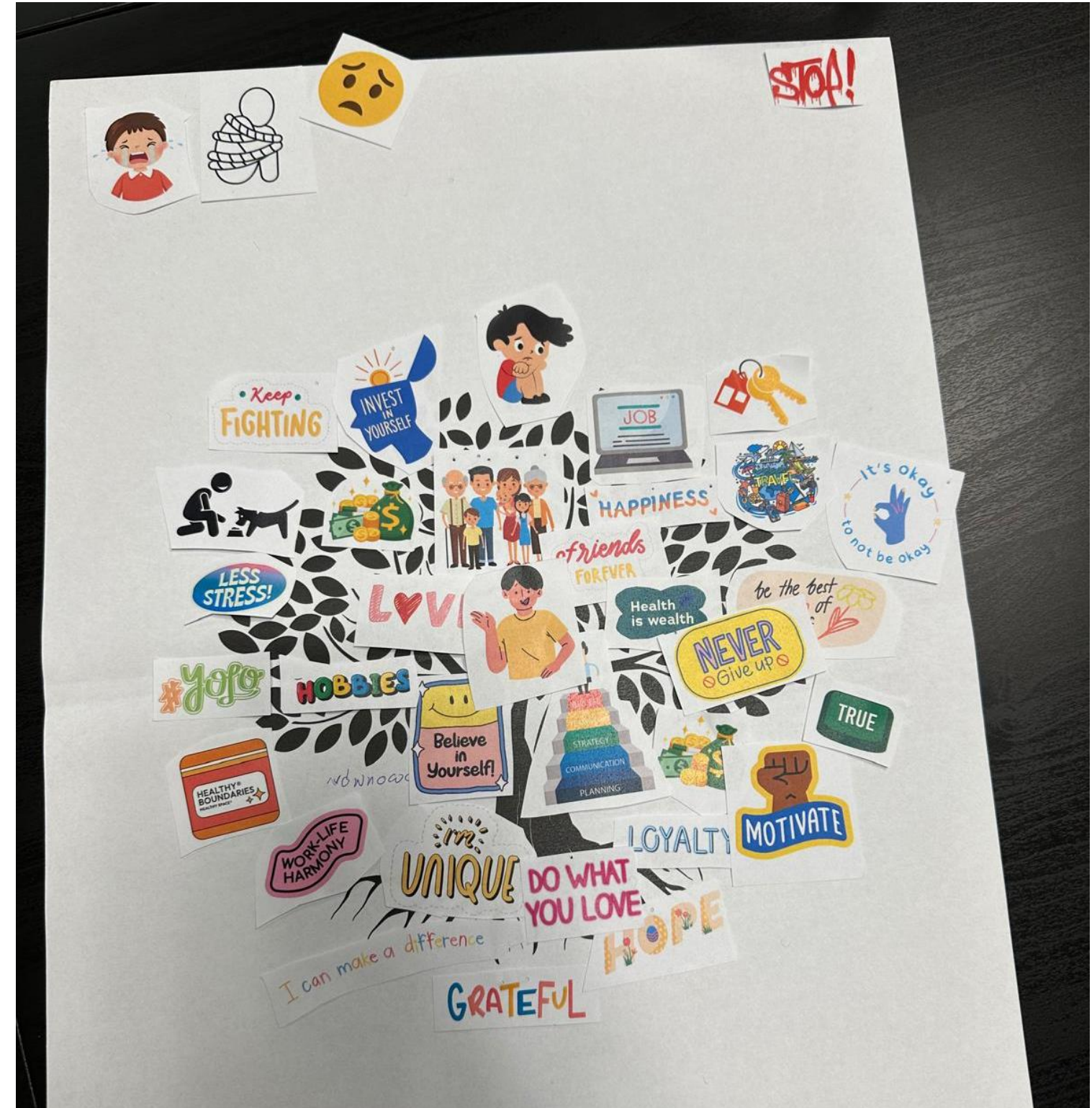
- Uczucia miłości i potrzeba przynależności były również często eksponowane, co ilustruje ich społeczny aspekt życia i potrzebę bycia akceptowanym i kochanym.

Podsumowując, uczniowie często opowiadali o tych elementach z dużym zaangażowaniem i emocjami, co świadczy o ich znaczeniu w życiu młodych osób. Rodzina i przyjaciele byli opisywani jako filary ich życia, zapewniające nie tylko wsparcie w trudnych chwilach, ale także uczestniczące w ich codziennych radościach i sukcesach. Edukacja była traktowana nie tylko jako obowiązek, ale jako świadomy wybór, który ma prowadzić do lepszej przyszłości. Wartości takie jak szacunek i uczciwość były dyskutowane w kontekście interpersonalnym, podkreślając ich wpływ na relacje z innymi ludźmi i społeczność.

DROGA – ŚCIEŻKA ŻYCIA

DRZEWO WSPARCIA I WARTOŚCI

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

I ZAPRASZAMY DO DALSZEJ WSPÓŁPRACY

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o.

ul. A. Ostrowskiego 9

53-238 Wrocław

IPC Infolinia: +48 71 79 49 249

Dział Realizacji Badań: + 48 71 726 16 56

E-mail: biuro@instytut-ipc.pl

KWIECIEŃ 2024